

KATOLICKÁ
AKCE
V PRAKSI

ZPRÁVA

O II. KURSU MORAVSKÉHO KNĚŽSTVA

O KATOLICKÉ AKCI

NA SV. HOSTÝNĚ

L. P. 1936

KATOLICKÁ AKCE V PRAKSI

MENŠÍ SKUPINA ÚČASTNÍKŮ S J. E. P. BISKUPEM STAVĚLEM
po ukončení porad 27. srpna 1936

KATOLICKÁ AKCE V PRAKSI

ZPRÁVA

O II. KURSU MORAVSKÉHO KNĚŽSTVA

O KATOLICKÉ AKCI

NA SV. HOSTÝNĚ 24. – 27. SRPNA 1936

USPOŘÁDALI

Dr. Bedřich Vašek, Dr. Josef Hlouch a Josef Dolanský

IMPRIMATUR

Olomucii, die 7. Septembris 1936,

Dr. Joannes Martinů,

vicarius generalis.

Nr. 14.800.

APOŠTOLSKÁ NUNCIATURA

Čís. 1749.

V Praze 28. srpna 1936.

Veledůstojní pánové!

S velikou věrou radostí přijal jsem Váš pozdrav a projev oddanosti, který jste mi zaslali s takovou laskavostí a srdečností, a vřele děkuji Vám všem, kdo jste se účastnili kursu.

Nesmírně rád také žehnám Vaším poradám a pracím a z celého srdce přeji, abyste si zasloužili, by co den hojněji se Vám dostávalo požehnaného ovoce Katolické akce, o kterou svatý Otec jako o naši záchranu úzkostlivě pečuje a důrazně doporučuje.

Vám všem vřele oddaný

† XAVER RITTER *m. p.*,
apoštolský nuncius.

Veledůstojnému Pánu Panu Jaroslavu Hlobilovi, předsedovi kursu KA.

Důstojní pánové!

Jsem tomu velmi rád, že po zdařilém kursu minulého roku pořádá se letos na sv. Hostýně druhý kurs kněží o Katolické akci. Žádá to prospěch duchovní správy. Kdo spočte u nás duše, které žijí v habituelním těžkém hříchu a vůbec si nejsou vědomy svého stavu! Jak veliký počet duší jde dnes cestou takovou, že ovoce vtělení Páně a jeho výkupné smrti je u nich pravděpodobně zmařeno!

A my musíme hleděti získati i tyto duše, dnes bloudící, aby i ony staly se účastnými požehnaných účinků krve Kristovy. A o nic jiného se konec konců v Katolické akci nejedná!

Ale kněží je na tuto ohromnou úlohu málo. Jest jen jedině východisko: mobilisovati náboženské energie laiků. A když nyní se radíte na sv. Hostýně, jak uzpůsobiti laiky pro toto poslání, připadáte mi jako zámořští misionáři, kteří přijeli na své působiště, prohlédli si své širé území, ale vidí, že na tuto práci sami nestačí, a proto vracejí se zpět, pro nové misionáře, a znovu pak jedou do svých oblastí, ale již ne sami, nýbrž doprovázeni četami spolupracovníků ve svatém díle Božím.

Pokud běží o letošní kurs, zvláště toto bych Vám rád vložil na srdce:

1. Radte se pečlivě o stěžejní myšlence Vašich letošních porad: jak vychovávati v duších apoštolské smýšlení. Neboť nebude-li u našich věřících apoštolské horlivosti, všechny pokusy o Katolickou akci jsou už napřed odsouzeny k nezdaru.

2. Postarejte se, aby ve všech farnostech během letošního podzimu a nejpozději do zimy byl z dobrých a způsobilých katolíků vytvořen farní výbor Katolické akce. Když nejde jinak, ať si je prozatím třeba velmi úzký; ale za všech okolností ať je takový, aby byl duší práce o křesťanskou obrodu farnosti.

3. Na podzim a nejpozději v zimě ať není dekanátu, v němž by nebyl uspořádán — pokud se tak ještě nestalo — praktický kurs pro pracovníky Katolické akce ve farnostech.

4. Uradte se, jak provedete usnesení porady dekanátních referentů Ka-

tolické akce o uspořádání kursu pro vedoucí pracovníky ve čtyřech oblastech diecése.

5. Modlete se a vyzývejte věřící k modlitbě za tu velikou milost, aby Katolická akce u nás se v duších opravdu ujala. Vždyť dobře fungující Katolická akce je něco tak cenného a velikého, že to dovede vybudovati jen Duch svatý, a my lidé jsme při tom jen slabými nástroji.

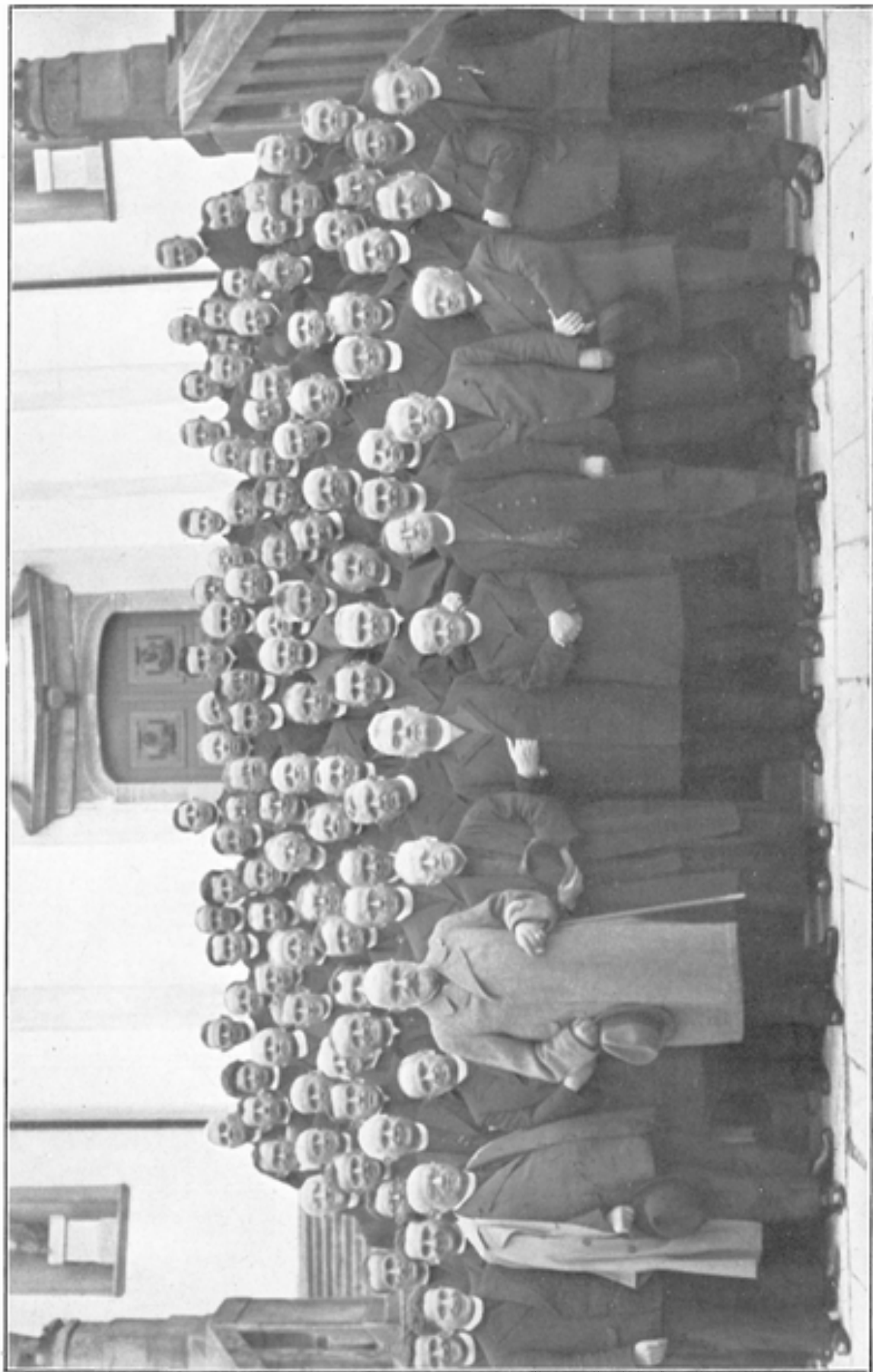
Skládám veliké naděje ve své kněžstvo, že v této svaté a dalekosáhlé věci velkodušně splní své poslání. Skládám veliké naděje v dekanátní referenty, že budou hybnou silou hnutí Katolické akce ve svých dekanátech. Skládám veliké naděje ve Vás, kteří jste zde na svatém Hostýně shromážděni, že na svých poradách, vzývajíce zároveň vítěznou ochránkyni Moravy, vypracujete jednoduchý sice, ale praktický a co možná nejúčinnější plán pro práci Katolické akce pro nás. Neboť Katolická akce je velikou nadějí Církve!

K tomu cíli Vám ze srdce žehnám a trvám v lásce oddaný

† LEOPOLD,
arcibiskup.

Na Svatém Kopečku dne 22. srpna 1936.

ÚČASTNÍCI PORAD

Uprostřed předseda msgr. Hlobil, po jeho pravici superior kláštera P. Stryhal S. J., vedle něho předseda Matice svatohostýnské továrník Zbořil.

Příčina, příprava a zevnější průběh porad

Kněžstvo moravské je vedeno upřímnou touhou provésti Katolickou akci. Je přesvědčeno o pravdivosti slova svatého Otce, že „Katolická akce je mocným prostředkem katolického obrození“, slova v přípisě pana apoštolského nuncia, že „Katolická akce je naší záchranou“. Kněžstvo dále ví, že, uskutečňujíc Katolickou akci, plní příkaz Náměstka Kristova, jenž v encyklice *Ad Catholici sacerdotii* charakterisuje Katolickou akci „*tantopere a nobis imperata, provecta atque propagata*“.

Kněžstvo je si dále dobře vědomo, jaká povinnost pro ně vyplývá z usnesení konferencí episkopátu ČSR v roce 1935 (*Acta Curiae Olom.*, 1935, str. 123): „Biskupové RČS, pokračující v organisování Katolické akce, budou především pracovati o to, aby Katolická akce v diecésích jim svěřených i v nejbližší době se účinně šířila a v jednotlivých farnostech byla i formálně zřizována.“

A kněžstvo olomoucké arcidiecése rozumí dobře, proč jeho metropolita u příležitosti svých sedmdesátin dal každému knězi své arcidiecése úpravnou knížečku, obsahující překlad listu svatého Otce o Katolické akci . . .

Katolická akce, mocný prostředek katolického obrození: Které kněžské srdce by netoužilo po náboženském obrození našeho národa? Které srdce opravdu kněžské by mohlo zůstatí netečným k „mocnému prostředku“ k tomuto velikému cíli?

Touha provésti Katolickou akci zde byla. Ale jedna otázka mučila i kněze nejhrořivější: Jak Katolickou akci provedu ve farnosti?

A přišla otázka jiná. Táž biskupská konference stanovila: „Biskupové neváhají znova prohlásiti, jak to učinili již ve svém společném pastýřském listě o Katolické akci v říjnu roku 1927, že se jim nezdá vhodným rušiti katolické spolky, organisace a sdružení dosavadní, které si získaly a stále získávají zásluh opravdu velmi velikých o apoštolskou výchovu laiků, a nějak násilně je přetvořovati podle zásad Katolické akce; stačí je získati, aby s Katolickou akcí kooperovaly.“

Jak však provésti konkrétně tuto směrnicí, aby jednak bylo plně dosaženo cíle Katolické akce, jednak aby nebylo přestaveb zbytečných?

*

To byly důvody, proč porada dekanátních referentů Katolické akce, svolaná na 22. dubna 1936 do Olomouce, usnesla se na návrh diecéšní rady Katolické akce, aby moravské kněžstvo si uspořádalo kurs a porady o Katolické akci, a tu aby se důkladně zodpověděly dvě otázky, jež knězi, začínajícímu budovat Katolickou akci ve své farnosti, dělají potíže největší:

a) Jak provedeme nejbližší a nejdůležitější úkol Katolické akce: probouzení v duších horoucí, apoštolské katolické smýšlení?

b) Jak si vybudují Katolickou akci ve farnosti?

Je samozřejmo, že věci, které se podrobně projednávaly na loňském kursu kněžstva o Katolické akci na svatém Hostýně, se letos neprojed-

návaly, i za cenu, že letošní účastníci, kteří se nesúčastnili porad loňských, budou ony základní věci v projednávání postrádati. — Toto stanovisko se při jednání dobře osvědčilo.

*

Těžkou pohromou bylo, že výkonný místopředseda Katolické akce, prelát msgr. dr. Josef Foltynovský, sídelní kanovník olomoucký, již od února byl těžce nemocen, a několik dní před zahájením porad byl na lůžko upoután nemocí i ředitel diecézní rady Katolické akce, sídelní kanovník msgr. Frant. Jemelka. Pan arcibiskup pověřil tedy msgra Jaroslava Hlobila, děkana v Uher. Brodě, aby jeho jménem celé jednání na sv. Hostýně řídil. Se sjezdu byly odeslány projevy oddanosti JJ. EE. panu nunciiovi dru Xaveru Ritterovi, panu arcibiskupu dru Leopoldu Prečanovi, panu biskupu dru Josefu Kupkovi, dále pozdravné přípisy pp. kanovníkům prelátu dru Foltynovskému a msgru Jemelkovi.

Otiskujeme zde znění přípisu, zasláného mezitím již zemřelému obětavému místopředsedovi diecézní rady Katolické akce dru Foltynovskému:

„Vysoce důstojný pane preláte!

Při zahájení kursu Katolické akce na svatém Hostýně shromážděné kněžstvo moravské vřele a vděčně vzpomíná Vás, který jste s takovou opravdovostí o Katolickou akci pracoval, a je přesvědčeno, že — i když nevyzpytatelné úradky Boží Prozřetelnosti nedovolily Vám osobně se účastniti prací kursu — pomáháte nám svou modlitbou. I my Vaší Milosti v modlitbách vzpomínáme a budou za Vás u oltáře Matky Boží slouženy mše svaté.“

Velmi dobré služby prokázali poradám v technickém a ubytovacím úkolu dr. Hlouch, dále zapisovatel kaplan Josef Dolanský a zpravodaji pro denní tisk profesor dr. Josef Jančík, kaplan Dominik Vicenec a katecheta Vladimír Kryštofský.

*

Závěrečné dojmy z porad shrnul jsem ve článku, uveřejněném v „Našinci“, takto:

Porady svatohostýnské jsou ukončeny. A můžeme z celého srdce říci: „Bohu díky! Dobře to dopadlo!“ Počasí po všechny tři hlavní pracovní dny bylo krásné, takže jsme mohli plně využít vzácných výhod osvěžujícího hostýnského vzduchu. Klášter Tovaryšstva Ježíšova vyšel kursu až do té míry vstříc, že pořídil šest nových oltářů, aby bylo umožněno celebrování všem účastníkům. V Poutním domě vzorná čistota a strava v každém ohledu řádná. Účast kněží velmi slušná (průměrně na přednáškách kolem sta, a poněvadž několik účastníků mohlo býti přítomno jeden den, celkem možno odhadnouti počet všech kněží, kteří seúčastnili, na 120). Kdyby byl počet malý, není to dobré, kdyby však zase byl podstatně větší, v takovém příliš velikém množství by byla práce velmi ztížena. Vedení celého jednání bylo v osvědčených rukou rozvážného a v řízení porad rutinovaného msgra Hlobila z Uher. Brodu.

Co zvláště cením: svěží, spokojená, aktivní nálada mezi účastníky, živá účast na všem jednání, horlivé debaty po referátech, živé rozhovory o projednávaných otázkách v kroužcích na nádvořích. Debaty v celku byly vysoké úrovně a ukázaly, jak vyspělé lidi máme v našem kněžstvu duchovní správy. Soužití mezi kněžími bylo velmi přátelské a srdečné; přítomný pan světicí biskup msgr. Stavěl byl vzorem srdečnosti a děkani debatovali s mladičkými kaplany, takže všichni jsme si připadali jako bratři dělníci na vinici Boží. Byla radost, jak i kněží mladí s velikou opravdovostí a šťastně se uplatňují i v referátech (mezi referenty byla polovice kaplanů a vůbec mladých kněží), i v debatách, což působilo, že jednání mělo ráz svěžesti. Ukázalo se, že mezi mladými kněžími máme řadu pracovníků, kteří s hlubokou opravdovostí a vzácným porozuměním pro potřeby doby chápou své kněžské poslání. Referáty byly připraveny svědomitě, a některé — zvláště referát P. Kruse v sobotu — otvíraly přímo nové obzory.

Jeden z kněží na kursu řekl: „Nikdo neví, jak to dojíhá mou duši, když se zde rozhlédnu a vidím okolo sebe sto kněží, kteří milují své svěřené duše jako já, kteří se za ně bijí jako já, a které sem právě tak jako mne přivedla jen touha poznat cesty, jak ještě účinněji získávají duše pro Boha!“

A tak celý zevnější průběh byl takový, že při ukončení se všeobecně žádalo, aby se příštím rokem pořádal podobný kurs pro moravské kněžstvo opět, a to zase na svatém Hostýně.

*

Po stránce obsahové: Z velikého zájmu účastníků bylo patrné, jak se myšlenka Katolické akce vžívá. Hlavní téma „pěstění apoštolátního smýšlení“ bylo velmi těžké (na příklad v češtině nemáme o apoštolátu jediné vyčerpávající monografie, nýbrž jen publikace, osvětlující tu neb onu stránku apoštolátu; a ve světové literatuře vůbec této otázce je věnováno velmi máličko všestranných a důkladných spisů) a proto není divu, že i my jsme někdy poněkud odbočili. Ale vneslo se hojně světla i do této věci, a co chybí, budeme se snažiti doplniti.

Vypracovány byly také směrnice praktické práce, a v knize, v níž vyjdou přednášky sjezdu, budou podrobně uveřejněny. Zde pouze všeobecně poznamenávám: Ty směrnice jsme nekopírovali odněkud z ciziny, ty vyrostly z našich vlastních potřeb, se zřetelem na naše poměry, naši kněží byli jejich tvůrci, a laici poznají, jakou požehnanou práci pro ně a pro Církev a pro národ jsme udělali na svatém Hostýně.

A pracovali jsme tam na vytvoření těch směrnic *rádi*. Neboť jedné věci byli jsme si my všichni účastníci porad dobře vědomi: že, *kdo miluje Boha, jistě miluje i Katolickou akci*, protože Katolická akce není nic jiného, než časový a účinný prostředek pro šíření království Božího na zemi. Býti netečným k šíření království Božího, nepoužívat pro to *účinných* (to jest k cíli vedoucích) prostředků, znamená málo milovat nebo nemilovat Boha. Jako řád jezuitský, dominikánský, františkánský vyrostly z potřeb Církvě a nesmírně přispěly k rozšíření a upevnění království Božího, podobně i Katolická akce vyrůstá z *potřeb* — a bolestných potřeb — Církvě, a

řada vynikajících lidí (počínajíc svatým Otcem), vidoucích do dálek tak daleko, jak jiní nedohlédnou, upozorňuje na Katolickou akci jako na jeden z *nejnutnějších a nejúčinnějších prostředků*, a svatý Otec všem svým věrným přímo a s veškerým důrazem *nařizuje* práci v ní a prohlašuje, že, kdo je proti ní, zdvihá ruku proti zřítelnici jeho oka. A Pius XI., prožívající v sobě děsné úzkosti doby, ví jistě dobře, proč tak nařizuje. — To nás tedy blažilo na svatém Hostýně, že jsme poslušnými syny Otce, ježž nám Bůh dal; že pracujeme v tom směru, jak nám ukazuje ruka našeho Vůdce: že radíme se o tom, jak *za našich poměrů* co nejúčelněji provedeme povel, všeobecně daný celému kulturnímu světu.

Hostýnský kurs stál ve službách velké věci. Všichni účastníci *spolupracovali*, jak ji provést. To nebyla práce, při níž by pět, šest lidí bylo mluvilo a ostatní pasivně poslouchali: to byly *porady*, při nichž přítomní přinášeli své poznatky a životní zkušenosti (*con-ferrentiae*, to jest všichni spolu — snášeli to, co dobrého kdo k projednávaným otázkám věděl). Proto vypracované směrnice jsou *společnou prací všech*.

A nyní obtížná úloha: *všechna usnesení provést*. Ten, jenž nám pomáhal, abychom se zdarem mohli vykonati kurs a porady, kéž nás všechny posílí, aby stejně dobře dopadlo i toto provedení ve všech bodech!

Dr. B. Vašek.

Katolická akce bez duší opravdu apoštol- ských je neproveditelná

Hrozná poměry, v nichž je Církev a katolíci v sovětském Rusku, v Mexiku, Španělsku, v Německu — vnucují myslícímu člověku myšlenku: „A jsou v ostatních evropských státech poměry náboženské tak zabezpečené, že jest tam podobné pronásledování náboženství vyloučeno? Či musejí si i v jiných státech katolíci starostlivě říci: „Nepohrávejme si se situací! Jsou divná znamení na nebi!“

Ano, jsou i v ostatních státech divná znamení na nebi. Žijeme namnoze uprostřed totálního pohanství. Na kolik pokřtěných nebo nepokřtěných pohanů připadá v některých městech jeden opravdu věřící a z víry žijící křesťan? Jak strašně náboženská krize řádí, toho důkazem jsou legie studentů, studentek, vojáků, mladých dělníků a dělnic, kteří rok jak rok v tisících ztrácejí víru. To, co jako sopečný výbuch řádí v Rusku, ve Španělsku, v Německu, to ve stadiu přípravném a zakrytě se odehrává v jiných státech.

Jmenuji několik rysů. Výbojná bezbožectví, tak zachvátivší část proletariátu, že na př. mezi standardami, které letos v Mor. Ostravě na 1. května byly nesený v průvodu mládeže, první byla: „Náboženství opiem národů.“ Nihilism. Materialism, který prakticky odmítá víru v jakýkoli nadpřirozený svět a zná jen hodnoty tohoto světa, ať již peníze, ať již požitky. Skepticism. Nudism. Amoralism. Jak veliké je procento lidí, kteří mají touhu po Bohu, po nadpřirozeném životě? Statolatrie, která svrhla Boha s Jeho trůnu, a posadila tam ve mnohých státech stát neb stranu, a žádá, aby tomuto novému Bohu bylo přineseno vše v oběť, i spása duše. — A tak v životě se vytvořil propastný dualismus, na jedné straně věřící, na druhé ti, kdo prakticky od Boha odpadli. V některých místech tvoří katolíci již jen Ghetto, jakousi sociální zdí oddělené od ostatních. „Katolictví na nepotištěném okraji moderní společnosti,“ řekl de Solages.

Ale i mezi katolíky ještě nutno tříditi. Kolik je katolicismu parukového, kde již chybí katolická pravda, a zůstala jen ozdobná paruka. Kolik je katolicismu světáckého, neuvědomělého, bojácného, nedůsledného! Kolik je katolíků, kteří jsou křesťany v neděli, ale v praktickém životě se řídí úplně zásadami tohoto světa!

A tak, zní-li z Ruska, Španělska, Německa posměšný, vítězoslavný výkřik: „Tož, kdo to vyhrál: novopohanství či křesťanství?“ — tož i v jiných státech poměry pod nejrůznějšími vlivy dozrávají k velkému a snad krvavému rozhodnutí: „Tož, kdo to u nás vyhraje: novopohanství či křesťanství? Kdo to vyhraje: Bůh či člověk, jenž si chce býti bohem sám?“

Totálního současného pohanství nepřemůžeme, leda totálním křesťanstvím, jehož nezbytnou součástí jest i Katolická akce.

Pán Bůh nás staví do tohoto prostředí, abychom pracovali i o spásu těchto duší. Bůh má na ně na všechny právo. „Et alias oves habeo.“ Myslíváme na to, jaké těžké důsledky vyplývají pro nás z přísného zákona — ZÁKONA! — Páně: „Et illas, t. j. alias oves — oportet adducere!“ (Jan 10, 16.) Uprostřed marasmu náboženského, který nás obklopuje, zní z úst Páně přísná úloha: „Conservare et penetrare“ — zachovat, co dosud křesťanským je, pronikat i tam, co již nebo ještě křesťanským není!

Neříkejme, že to možná není. Konáme tyto své porady na sv. Hostýně. Představme si sv. Hostýn před 100 roky. Očitý svědek, měšťan bystřický Sova, si v r. 1833 zaznamenal do své kroniky po návštěvě sv. Hostýna: „Na klenbě nebylo ani kouska malty, nýbrž všechna na zemi se nalézala a od poutníků s prostředka na stranu odhrnuta ležela. Podvoje oknové a dveřové větším dílem ze zdi vyloupány a odklizeny, sakristie pobořeny, kvádry ze zdi hluboko vyštípany, násilně vytrhnuty, na zemi pohozeny; hrůza obcházela člověka, když měl do zbořenin vkročit. Právě před mým příchodem nejvýznačnější kaziči zrušeného kostela, kdejaké železo nebo pěkný kámen ve zdi vězel, vytahovali a vykopávali. A když jsem se tam v r. 1834 podíval, už i v klenbě jsem vypadlou cihlu zočil a ty kvádry na venku ještě hojněji vylámané, zeď začazenou od ohňů jako v kovárně.“ Tak poutník bystřický Sova. K tomu si doplňte: Na klenbě od mokra rostla na naší mariánské svatyni tráva a křoví, oltáře pobořeny. Jedním slovem: Ssutiny chrámové.

Ale duše milující Hostýn nesnesly tohoto žalostného stavu. Opravíme si Hostýn. Dne 1. května 1842 zahájena práce. Arcikněz holešovský baron Ehrenburg a opat rajhradský Šlosar první naložili si na táčky rumu a vyvezli, zástupy lidí z okolí přivezli si táčky také a vyváželi. Ať nám řekne každá z těch cihel ve zdi, kdo ji sem zdola od Lázní vynesl? A pod láskou dalších dobrodinců svatyně hostýnská zkvétala a rostla.

Bratří, kdyby dnes Sušil, jenž z dola z Bystřice tolikrát se sem k Hostýnu díval, a kdyby Stojan, který tolikrát sem do kopce v potu tváře vystupoval, aby svůj Hostýn vedl k dalšímu rozvoji, kdyby tito dva dnes byli mezi námi, neměli by radost, že my, jejich duchovní děti, pokračujeme v jejich díle a budujeme dále na Moravě duchovní Hostýn? Před sto roky zdála se měšťanu Sovovi, když patřil na zbořeniny a spoušť, nemožnou obnova svatyně, dnes vidíme, že možnou byla. Že by u Boha bylo nemožno obnoviti duchovní Hostýn na naší Moravě? Sušil a Stojan, Holešov a Rajhrad, Brno a Olomouc musejí se spojit a dílo Boží se zdaří!

*

Ale proti zlu tak složitému a z tolika nejrozmanitějších zdrojů vyvěracímu možno čeliti jen celou soustavou prostředků. Kde je mnoho nemocí, tam nepomůže jen jeden druh léků a léčení!

Musí státi na výši doby naše pastorační kněžská. Dobře řekl před nedávnem rektor katolické university v Toulouse, de Solages: „Je nevyhnutelno, abychom rychle přizpůsobili své tradiční metody pracovní, má-li se náš apoštolát zdařiti.“ A když po letošních volbách ve Španělsku kostely a kláštery hořely, kněží zákeřně byli vražděni a katolické školy byly loupěny, vydal zrovna krátce před tím španělský primas kardinál Gomá

pastýřský list o příčinách úpadku náboženství ve Španělsku. Jako jednu z neposledních příčin uvádí, že kněžská kázání španělská se opozdila za potřebami doby. „Již nejsme vůdci svého lidu,“ praví kardinál doslovně, „lid se na nás nedívá jen podezřívavě, nýbrž pokládá nás přímo za nepřátele svého blaha. Hrozí opravdu nebezpečí, že v nejbližší generaci nynější náboženská lhostejnost španělského lidu se promění v beznáboženskost.“ Jak brzo se bohužel jeho proroctví splnilo!

Celé soustavy prostředků je tedy třeba. Ale jedním z nejdůležitějších, ba prostředkem absolutně nutným jest Katolická akce, to jest apoštolátní spolupráce laiků pod vedením kněží. Poměry se utvářily tak, že náboženská záchrana společnosti bez pomoci laiků není dnes možná. Katolická akce, to jest katolíci zanícení, a ne katolíci lhostejní a ochablí; katolíci, jichž životním centrem je opravdu Bůh a ne svět; katolíci aktivně pro víru pracující a ne katolické pasivum; katolíci rozdávající, a ne pouze znechuceně přijímající. Katolická akce, která provádí program, v němž je psáno jako první bod: „Zachraňuj současnou mládež tím, že pro tento účel mobilisuješ mládež.“ Bod druhý: „Zachraňuj muže pomocí mužů.“ Bod třetí: „Zachraňuj ženy pomocí žen!“ Čtvrtý: „Zachraňuj dívky pomocí dívek!“ Poměry se vyvinuly již tak daleko, že žádná pomoc zvenčí, žádný kostel, žádná rodina, žádný tisk, žádná klášterní škola již dnes *každá sama* o sobě nestačí na získání odcizených duší; záchrana je možná jen tehdy, když ke všem těmto naprosto nezbytným prostředkům spásy přistoupí ještě další, pomoc z jednotlivých stavů, když i o katolických laicích mužích, ženách, jinoších, dívkách bude platiti: „Plantaverunt ecclesiam sanguine suo, calicem Domini biberunt, amici Dei facti sunt.“

To je Katolická akce: vyhnat ďábla malomyslnosti, když se stojí před zboženinami svatyně, vzít táčky, vyvážet rum, hledat si spojence, kteří s námi v potu tváře nosí cihly do kopce a velebit jméno Boží a stavět!

Horoucí náboženský život osobní.

Trojí prvek je v práci Katolické akce: péče o opravdový náboženský život osobní, apoštolát pracující od osoby k osobě, apoštolát směřující k pokřesťanění prostředí.

Padnout musí především předsudek, že moderní člověk nemá smyslu pro svatost a že se musíme spokojiti katolickým minimalismem. I v moderním člověku, i když zaplavena jinými zájmy, dřímá touha po nekonečnu. Muž, který má dnes světové jméno jako nejúspěšnější pracovník mezi dělnickou mládeží, abbé Cardijn, při své téměř třicetileté a velmi úspěšné působnosti na tomto nejobtížnějším poli, v prostředí z velké části prosáklém socialismem, formuluje věty, které jsou mu vodítkem: „Myslívá se, že svatost je pro řeholníky a pro kněží. Ale svatost musí býti v kasárně a továrních dílnách zrovna tak jako v klášteře. Jak chcete, aby naši lidé vyháněli ďábla z jiných, nemáme-li světců!“ Svatost je pro všechny, ne pouze pro hrstku privilegovaných lidí. Povinnost snažiti se o svatost mají všichni! Jak zanítí druhé, kdo sám není zanícen?

K tomu je nutno, aby křesťan byl získán pro radostnou službu nadpřirozenému životu a aby věřil, že slouží velké věci. Kdyby Mussolini, Le-

nin, Hitler nevěřili celou svou duší ve velikost svých ideálů, mohli by vykonati své dílo? Když ve službách bludu a zhouby pracuje se metodami tak promyšlenými, proč my, kteří stojíme ve službách pravdy a Boha a duší, nepoužíváme metod opravdu účinných? Musí zas cítiti křesťanské duše úžasnou moc křesťanské pravdy. Pravdy nadpřirozené musejí tak se zjasniti v duši, aby v jejich světle mizel kouzelný a neodolatelný půvab věcí pozemských — jak ve světle zářícího slunce mizí ráno jas hvězd. — A toto křesťanské nadpřirozené chápání musí prostupovati všechno jednání, i mimo kostel a modlitbu. Jak to řekl k mladým pracovníkům v Katolické akci nástupce kardinála Merciera kardinál van Roey: „Snažte se býti prvními ve všem a všude: nejlepšími dělníky i co do odborné dovednosti i co do svědomitosti ve všech povinnostech lidmi nejpřímějšími, nejpoctivějšími, nejúctyhodnějšími, křesťany vzornými, důsledně a plně žijícími podle své víry.“

Apoštolát.

Když je duše plna Krista, pak vyzařuje z ní Kristus. Pak vykonává apoštolát; apoštolát příkladu, modlitby, smíru, slova, tisku, vědy, radia. Zmíněný již rektor toulouské university definuje apoštolát: „individuální působení duše hluboce křesťanské na jiné duše v tom směru, aby je přivedla ke Kristu“. A připojuje slova velikého dosahu: „Ježíš Kristus svěřil své dílo na prvním místě nikoli intelektuálům, filosofům nebo theologům; ani ho nesvěřil na prvním místě organisátorům, politikům nebo sociologům; nýbrž apoštolům. Především apoštolé individuálním působením svého slova a svého příkladu obrátili a proměnili ponenáhlu římský svět.“ Apoštolát jest účast na výkupném díle Ježíše Krista, je to takřka prodlužování účinků vykoupění do jednotlivých duší, jež dosud zůstaly jím nedotčeny.

Apoštolát jest protivou osudného individualismu náboženského a egoismu náboženského, kterému stačí, když sám žije v přátelství s Bohem a je hluchý a slepý k otázce, zda jeho bližní jest také účasten milostí nadpřirozených. Kristus žádá, aby rozumní tvorové mu pomáhali při tomto obdivuhodném díle spásy duší. Proč to žádá Všemohoucnost Boží? *Quam incomprehensibilia judicia ejus!*

Apoštolát, toť provádění výkřiků sv. Terezie Ježíškovy: „Nemařme času, zachraňme duše!“ „Třeba milovati Ježíše a zachraňovati pro něho duše, aby byl milován.“ Apoštolát, toť duch výboje, získávajícího nové a nové duše. Apoštolát, toť náboženská škola činná, která tím, že jedná, se přiučuje, a která to, co poznala, uvádí také v čin.

Apoštolát žádá, aby křesťan nevytýkal stále jen to, co jej od druhého dělí, nýbrž aby se vmyslil v situaci druhého, aby takřka mluvil k němu jeho řečí, jako musím mluvit člověku, který zná jen svou mateřštinu, jeho vlastní řečí. A čím více navazuji na jeho potřeby, na jeho názory a zájmy, tím větší mám naději, že si budeme rozuměti. Ale apoštolát neznamena snížit se k bližnímu, abych já uvázl tam, kde on teď jest, nýbrž snížit se k němu, abych jej mohl s jeho bezděčným souhlasem zdvihnout tam, kde jsem já. Apoštolát není bloudění ve vonném sadu ilusí. Čím realističtější

znám lidi, potřeby, prostředí a své cíle, tím lépe apoštolátní práci mohou provést. Apoštolát bez realismu je apoštolát nemožný.

Je možné jen jediné východisko, aby širá poušť, jež se v moderním světě v náboženském ohledu vytvořila, byla zase proměněna v úrodnou náboženskou půdu: když se na nejrozmanitějších místech vykopou studny; z nichž by pramenila v dostatečném množství zdravá voda; když se mezi muži, mezi ženami, mezi jinochy a dívkami, když se mezi zemědělci, dělníky, intelektuály, úředníky, studenty najdou lidé apoštolé, kteří by v tomto prostředí, do něhož je knězi přístup fakticky morálně nemožný, vykonávali apoštolátské dílo, navazující na potřeby duší dotyčného prostředí, používající vhodné příležitosti, osobního styku, působení povlnného dopadání drobných kapek. Katolicismus bez apoštolátu laiků dnes, toť tělo, v němž krev nahromaděna v ústředních orgánech, ale není cév a žil, aby jimi byla rozváděna do údů! Apoštolátské duše, toť přední a nejdůležitější předpoklad apoštolátu!

Výchova vedoucích.

Jak to však učiniti, aby byly získány apoštolátské duše v dostatečném počtu? Nezbytným klíčem k tomu jest, abychom se s největší rozhodností věnovali výchově vedoucích. Může býti sebelepší důstojnický sbor, kdyby mezi prostými vojáky a jím nebylo poddůstojníků různého stupně, důstojnický sbor by nemohl této masy dokonale propracovat a hravě ovládat i při nejtěžších výkonech.

Za jednu z nejlepších organizací Katolické akce se pokládá dělnická katolická mládež belgická, t. zv. jocisté. Sv. Otec sám je nazval germana Actionis Catholicae forma, pravá forma Katolické akce, a státní sekretář opětovně „un type achevé de l'Action Catholique“ Ty číslice, když se pováží, že běží o stát poměrně malý a že prostředí je tak silně prostoupeno socialismem, jsou úžasné. Během 10 let, co organizace se šíří, v oddílu „mužská mládež“ 80.000 platících členů, sdružených ve 2000 skupinách; ale teď: 150 honorovaných sekretářů (propagandistes) a vedle nich 6000 „militants“, vedoucích, tedy na 13 členů 1 militant. U dívek 25.000 členek, 4000 militantes, jedna na 6 členek. A nota bene, počet militants jim se nezdá dostatečným, praví, že musí býti rozmnožen tak, aby na 5—6 členů byl jeden militant, pak že je možno udržeti členstvo v horlivosti, že je možno míti záruku, že bude dobře informováno, a že tedy bude toto členstvo uvědomělé, pružné a hladce plnící své povinnosti. Jim nestačí masa; to těsto, má-li se z něho něco řádného vytvořiti, musí býti řádně zpracováno, a ke zpracování musí býti každému jednotlivému militant svěřována jen malá skupinka kolem desíti členů, aby byla možná osobní práce od muže k muži, aby byly tak probrány a vyjasněny i individuální obtíže. Co na hromadné přednášce bylo řečeno, to se propracuje a prohloubí soukromým stykem mezi členy militants.

Tím jest ukázán i pro nás princip, kterého se při budování Katolické akce držeti. Největší péče musí býti věnována výchově vedoucích: aby byli získáni v dostatečném počtu a byli dokonale na výši své úlohy. Mým osobním míněním je, že zde máme vysvětlení, proč u nás práce mezi mládeží kolikrát ve svých výsledcích nebyly zdaleka úměrné přineseným obětem: chyběly poddůstojnické šarže, instruktoři, militants, vedoucí, proto masa členstva zůstala nedostatečně zpracována. Opakuji zde slova,

která jsem citoval již ve své „Rukojeti křesťanské sociologie“: „Nepodařilo-li se až do dna duše přesvědčiti několik mladých pracovníků, přiměti je k tomu, aby se zasvětili dílu, jež zamýšlíme organisovati, marné budou pokusy o získání masy dělnictva. Boj je ztracen předem a škoda drahého času. Mnohé a dlouhé pozorování mne přesvědčilo, že jen v tom nutno hledati příčinu chabosti dělnických organisací v některých krajích.“ Co zde řečeno o práci mezi dělnictvem, platí i o práci v Katolické akci.

Ale kde najdu takové dobře informované, horlivé, poctivé lidi? Sto procentně hotové je nenajdeme nikde, můžeme býti rádi, najdeme-li desítiprocentní. Musíme si je vychovat trpělivou, dlouholetou prací. Snad má i nějaké povahové chyby, ale takové, že je naděje, aby si jim časem odvykl. Snad jeho vědění je dosud ještě kusé. Ale je to zdravé dřevo, ze kterého bude možno vyřezati pěknou a trvalou sochu. Jest agilní, obětavý, poctivý, má dobrou vůli, má touhu něčemu se přiučit, nemá ve svém zevnějším vystupování nic, co by odráželo, chápe dosti bystře, o své povolání má zájem a rozumí potřebám svých spoludělníků — zkrátka zdravé dřevo, dobré pro sochaře i na cenné věci. Ale výchova takových lidí nemůže se dít v seriích, jako je možno vyráběti v seriích automobily, zde je nutný i osobní styk, protože je velmi mnohdy potřebí vedení individuálního. A čím větší přirozené nadání, tím více je třeba individuálního vedení, aby skryté schopnosti mohly býti objeveny a rozvinuty. — Jak tato výchova se má v podrobnostech dít, o tom pojednává ve svém referátě dp. P. Dolanský.

Pro tuto úvodní přednášku stačí, když zdůrazním jenom všeobecně myšlenku: Osou, okolo které se u nás zdar Katolické akce a speciálně vypěstění apoštolátního smýšlení točí, jest výchova vedoucích lidí pro Katolickou akci ve farnosti, v děkanství, v diecési.

Závěr.

Když budeme nyní po tyto tři dny jednati o tom, jak probouzeti v duších horoucí apoštolátní smýšlení, tím nevyčerpáme všech úkolů Katolické akce. To je jen, jak praví téma našeho kursu, jejím úkolem nejbližším, ale je to ovšem úkolem Katolické akce nejdůležitějším.

Jsou i úkoly další, také velmi důležité. Na př. Katolická akce není pouze apoštolátem individuálním, soukromým, nýbrž organisovaným, protože jen apoštolát jednotně usměrněný dovede plně zdolati enormní úlohu, jakou jest úsilí o budování království Kristova; jak však to tak udělati, aby organizační aparát se nestal modlou, dusící svou těžkopádností život, nýbrž aby zůstal vždy tak pružný a tak jednoduchý, by vždy byl jenom výborným podporovatelem myšlenky. Jiná otázka nesmírného významu: jak vytvořiti zdravé prostředí v dílnách, škole, jiných kulturních institucích, ve veřejném životě, aby toto prostředí neodvádělo celou svou tíží duši od Boha, nýbrž přivádělo je k Němu. Jiná otázka: Jak používati pro účely království Božího kolektivních prostředků, vytvářejících veřejné mínění, tisku, školy, manifestací, radia, kina, divadla atd.

Jak vidět, i pro příští kursy je mnoho vzácných témat. Letos se v podstatě omezujeme na jediné: Jak si vychováme pravého člověka, který by dobře dělal Katolickou akci? Co řekl jeden z nejslavnějších žijících socialistů, de Man, o vyřešení hospodářské krise, platí i o Katolické akci:

„Nejdelikátnější, ne-li nejkardinálnější problém hospodářské přestavby je problém osob.“ Chceme-li míti u nás kvetoucí Katolickou akci, musíme k tomu míti lidi, kteří dovedou sub specie aeternitatis vidět, hodnotit, jednat!

Ještě jednou si představme těžkou náboženskou situaci doby. Andělé strážní všech duší bloudících žízňají po záchraně svých svěřenců. A tyto dny zde na sv. Hostýně se opakuje jaksí, co se svatému Pavlovi stalo v Troadě: „Et visio per noctem Paulo ostensa est: Vir Macedo quidam erat stans, et deprecans eum et dicens: „Transiens in Macedoniam, adjuva nos.“ Ut autem visum vidit, statim quaesivimus proficisci in Macedoniam certi facti quod vocasset nos Deus evangelizare eis.“ (Actus apost. 16. 9—10.) Andělé strážní nesčíslných duší bloudících nás v této chvíli prosí: „Transiens in Macedoniam adjuva nos!“ Odpověď naše ať je: Statim quaesivimus proficisci in Macedoniam.“

Které příčiny náboženskou ochablost u nás na Moravě vyvolaly a jak se projevuje

I. Příčiny náboženské ochablosti.

Bylo napsáno, že letošní kurs moravského kněžstva na svatém Hostýně má býti jakýmsi zpytováním svědomí o tom, co v minulosti bylo u nás v pastorační práci opomíjeno a přehlíženo anebo nedobře děláno. Poznání chyb, opomenutí a omylů bývá u lidí dobré vůle prvním krokem k nápravě. Dobré vůle máme jistě všichni dostatek. Proto je též důvodná naděje, že kurs dosáhne svého účelu.

Odpověď na otázku tématem předloženou nám ukáže cestu, jíž se nám bude v pastorační práci ubírat, a naznačí nám prostředky, jichž musíme používat, abychom probudili v duších horoucí apoštolské smýšlení.

O příčinách náboženské ochablosti u nás bylo již mnoho uvažováno, mluveno i psáno. Jsou nám tedy více méně všem známy. Bude proto úkolem mého referátu tyto příčiny ve stručném přehledu pouze připomenouti, abychom, majíce je před očima, snadněji našli správné prostředky nápravy.

Příčiny náboženské ochablosti jsou u nás jako všude jinde dvojího druhu. Jedny — a těch je nejvíce — jsou rázu obecného, světového. Jiné jsou více domácí, vyrostlé z našich poměrů.

Příčiny obecné.

Příčiny obecné jest nám hledati v moderních názorech vědeckých. Moderní věda hlásá — až na čestné výjimky — sebevědomě: nic nemůžeme a nesmíme přijmouti za pravdu, leda co rozum vlastními silami zjistil. Proto moderní věda zavrhuje nadpřirozené zdroje poznání, zavrhuje katolická dogmata o Bohu, o stvoření světa, o vykoupení lidstva, o nadpřirozeném účelu života. Neuznává autority Boží a důsledně ani odpovědnosti před Bohem. Tím podkopává a rozvrací i mravní řád, jak jej vytvořilo křesťanství. Mnozí prohlašují mravní zásady křesťanské nejen za mylné, nýbrž přímo za zhoubné.

Obrátme svou pozornost k jednotlivým vědám: k filosofii, k vědám přírodním, k historii a k vědám technickým.

1. *Filosofie.* Veliká většina filosofů 18. a 19. století, opustivši křesťanský názor světový, hlásala nauky, jež svými důsledky jsou popřením Boha a nadpřirozeného určení člověka. A přece žádný z nich otázky o smyslu a účelu lidského života nevyřešil. Naopak. Co jedni hlásali, druzí popírali. Proto napsal již Rousseau ve svém Emilu posměšně o filosofech, že „jsou pyšní, všemu chtějí rozuměti, vše s jistotou tvrdí, ale nic nedokazují, jeden z druhého posměch si tropí. Síla jejich spočívá v boření. Rozřešení

svých pochybností u nich jsem nenašel.“ A Schopenhauer nazývá filosofii „saní s četnými hlavami, z nichž každá jinou řečí mluví“. (Dr. Josef Novotný: Mravnost a náboženství. Str. 406.)

Tyto různorodé nauky přejímali universitní profesoři a předkládali je třeba jen ve formě historické svým posluchačům. Tak se šířil mezi inteligencí náboženský skepticismus, který nakonec u většiny vyústil v náboženský indiferentismus anebo v praktický materialismus, ne-li dokonce v nenávisť Boha.

2. *Vědy přírodní.* Neméně zhoubně působily na náboženské nazírání inteligence různé teorie přírodovědecké o vzniku světa a života, o vývoji tvorstva a o původu člověka a jiné, jež vylučovaly tvůrčí zásah Boží moci.

Těchto teorií chápali se různí polovědci, prohlašující je za vědecké pravdy. Inteligence, bludnými naukami filosofickými zmatená, viděla v těchto přírodovědeckých domněnkách oporu svého náboženského indiferentismu, oporu, která ji zbavovala odpovědnosti před Bohem a výčitek svědomí.

Mnozí inteligenti nespokojili se tím, že přijali tyto nedokázané teorie za své „credo“, ale stali se jejich nadšenými šířiteli mezi lidem, hlavně pomocí tisku. Dobře praví v té příčině známý protestantský filosof a pedagog Förster: „Naše doba ukazuje zcela jasně, že vymanění se z autority Boží nečinilo lidstvo svobodným, jen autorita novin posadila původce neodůvodněných teorií nebo myšlenek na místo, které dříve náboženství a Církev zaujímaly.“ (Novotný, l. c. 406.)

3. *Historie.* Inteligence, zbavená víry v Boha a v odpovědnost před ním, zneužila měrou nejvrchovatější i církevních dějin proti katolické Církvi a víře. Široké vrstvy lidu spíše než naukám filosofickým nebo přírodovědeckým věří tomu, co se jim předkládá jako historický fakt, jako dějinná skutečnost. *Facta loquuntur.* Proto byly různé příhody v dějinách Církve zkreslovány a překrucovány s tím úmyslem, aby Církev a náboženství byly postaveny do světla nejnepříznivějšího. Aby se tyto dějinné lži a znetvoření mezi lidem co nejvíce a co nejrychleji rozšířily, byly předkládány obecnému lidu v rouše románů, básní a divadelních her.

4. *Vědy technické.* I pokrok věd technických měl alespoň nepřímo neblahý vliv na náboženskost lidu. Stále nové a vždy velkolepější vynálezy vzbudily v lidech naději, že se země stane pro člověka rájem.

Rozmohla se touha po zbohatnutí a požitcích. Technický pokrok způsobil převrat ve výrobě a tím i v národohospodářských poměrech v celém kulturním světě. Remeslná ruční výroba ustupovala výrobě strojní, tovární. Dělník byl v dobách prvního rozmachu strojní výroby vykořisťován bezohledně a do krajnosti. Továrny pracovaly s nadměrným ziskem. Jejich majitelé se stali kapitalisty a dělník proletářem. Tato nová národohospodářská soustava byla vybudována na zásadách liberalistických, neberoucích zřetele na oprávněné požadavky lidskosti a spravedlnosti. Kdo měl peníze, dostal se, i když neměl vzdělání, mezi „smetánku lidské společnosti“. Ostatní byli „misera plebs“. Bylo to období nového, tak zvaného bílého otroctví. Náboženství bylo uznáváno za dočasně potřebné pro dělníka a sluhu, nikoli však pro jejich pány. Ti se domnívali, že náboženství je k tomu, aby „hlídalo jejich řepu, jejich nedobytné pokladny a jejich

vzácné životy“. (Duch katolické obnovy. Hradec Králové 1902.) Tak vznikla tak zvaná otázka sociální. Dělnictvo se počalo organisovati, aby se ubránilo brutálnímu vyssávání.

Filosofickou a národohospodářskou základnu pro boj dělnictva za lidská práva vybudoval Marx a jeho škola. Základna ta je čistě materialistická a bezbožecká. Křesťanství bylo prohlášeno za hlavního vinníka neutešených poměrů, v nichž se dělnictvo octlo. Proto se církevní kruhy chovaly k novému hnutí namnoze odmítavě. Jen poskrovnu bylo těch, kteří pochopili znamení doby a postavili se za požadavky dělnictva, jako na příklad v Německu biskup Ketteler anebo v Anglii kardinál Manning. Této neprozíravosti využili vůdcové dělnictva k útokům na Církev a kněžstvo. Na Církev katolickou se pohlíželo jako na úhlavní nepřítelkyni pracujícího lidu. Tak se lehce vybudovala z dělnických mas protikatolická a vůbec protináboženská fronta.

Ideově protikatolická základna dělnického hnutí sotva by se byla plně osvědčila, nebyti odmítavého anebo alespoň nevšimavého postoje církevních kruhů k sociální otázce v první době rozmachu dělnického hnutí. Když vydal prozíravý papež Lev XIII. svou encykliku „Rerum novarum“, byla už veliká většina dělnictva připoutána ideově i organizačně k atheistickému a materialistickému socialismu. Je neobyčejně poučno čísti v knize dra Vaška „Moderní člověk“ úryvky z dopisů dělníků, v nichž udávají důvody, proč se zřekli víry v Boha a proč vystoupili ze své Církev. Nedovolávají se vědy, ale poukazují na to, že Církev se nestaví za jejich požadavky. „V Boha nevěřím . . . Z Církev jsem vystoupil . . . , protože Církev stojí přímo na straně kapitalismu,“ píše jeden. „Zástupcové Církev jsou každou chvíli ochotni hájiti brutální vykořisťování a utlačování nižších vrstev skrze majetné, utěšují je vždy lepší věčností, ale sami užívají všech radostí a příjemností tohoto hříšného světa,“ sděluje druhý. A tak to jde dále. (Dr. Vašek: Moderní člověk. Str. 114 až 115.)

Tímto vývojem se stalo, že ohromná většina dělnictva v mnohých zemích, a ovšem i u nás, se postavila do bojovného postoje proti Církvě a náboženství vůbec.

Příčiny náboženské ochablosti speciálně domácí.

Uvádím, protože musím býti stručným, jen některé, jež mám za základní. Jsou to: české dějiny, boj o národní práva, vznik různých politických stran a tisk.

1. *České dějiny.* Český národ se octl několikrát ve sporu s Římem. Hus, Jiří z Poděbrad, Komenský a jiní, kteří boje s Římem byli účastni, byli prohlášeni za nejlepší syny národa, za národní velikány. Z katolických velikých postav dějinných došel milosti jen svatý Václav. Zvláště Hus se stal válečným heslem pokrokových českých lidí v boji proti Římu a katolické Církvě, v Čechách ovšem s větším úspěchem než na Moravě.

2. *Boj o národní práva.* Čím více se český lid národně uvědomoval, tím více toužil po znovunabytí národní samostatnosti. Vládnoucí dynastie byla považována za hrobaře naší národní svobody a za hlavní pře-

kážku v boji o samostatnost. A tato dynastie byla katolická a těšila se podle domnění pokrokových českých lidí přízni a ochraně Říma. Tak nenávist oproti dynastii srůstala s nenávistí oproti Římu. I Řím byl pokládán za nepřítele národa, a uvědomělí katolíci důsledně byli považováni za živel národně nespolehlivý. Proto mělo býti sčítováno napřed s Římem. Mělo se tak státi v roce 1915. Válka tomu zabránila. Její výsledek byl, že národ sčítával s Vídní. Pak mělo dojít na katolíky. „Sčítovali jsme s Vídní, sčítujeme i s Římem.“ — „Řím bude souzen a odsouzen.“ Nezdařilo se to podle přání. A kdyby bylo všecko kněžstvo v těžké zkoušce obstálo, nebylo by se to zdařilo ani částečně.

3. *Vznik různých politických stran.* Vývoj politických poměrů roztrávil národ na mnoho stran. Katolíci nezaložili hned samostatnou politickou stranu. Když se k tomu odhodlali, bylo už pozdě. Veliká většina katolíků byla už pevně připoutána k jiným stranám, vedeným v duchu více méně protikatolickém a protináboženském vůbec. Proti straně katolicko-národní rozpoutal se vášnivý boj všech ostatních stran. Nejvíce to odnášelo kněžstvo, které katolickou stranu národní na Moravě, jak je samozřejmo, usilovně propagovalo. Tento boj, který trval až do války, vyhnal mnoho lidí z chrámů.

4. *Tisk.* Protikatolická usměrňenost pokrokových lidí a organisovaného dělnictva nebyla by měla tak pronikavého úspěchu, kdyby si byli katolíci zavčas vybudovali na výši doby stojící tisk. Zatím katolíci, jako v jiných věcech, tak i v této příhodný čas zaspali. Tak se stalo, že pokrokový a socialistický tisk nabyl neúměrné převahy, která se udržuje dosud.

Volná myšlenka shromažďuje a publikuje materiál k boji proti katolické Církvi a denní pokrokový a socialistický tisk jej podle dobře připraveného, ale v posledních letech opatrnicky zastíraného plánu při vhodných příležitostech zanáší i do nejodlehlejších výseků a chatrčí. Poměry se uklidnily. Prožíváme období jakéhosi příměří. Ale není dobojováno. Ti, kdož nenávidí Boha, nevzdali se plánu český národ odkřestanit.

Jak se příčiny náboženské ochablosti u nás na Moravě projevují.

Stručně jen a kuse jsem poukázal na hlavní příčiny náboženské ochablosti u nás. Je mi však též uloženo naznačiti, jak se tato náboženská ochablost u nás projevuje v rodině, ve škole, ve veřejném životě a v postavení kněžstva.

1. *Rodina.* Rodina nábožensky upadá. Přibývá rodin, z nichž vymizela modlitba a z nichž byl odstraněn kříž, rodin, v nichž se nedbá církevních příkázání o svěcení neděle a svátků, o postu a o velikonoční povinnosti.

Přibývá rodin, z nichž vymizelo vědomí odpovědnosti před Bohem. Množí se případy manželské nevěry. Čím dále, tím častěji lze zjistiti smutný zjev, že dítě je pokládáno za přítěž. Nastává útek před dítětem. Systém dvou nebo jednoho dítěte se zakořeňuje čím dále, tím více. Zevšeobecňuje používání antikoncepčních prostředků, a kde ty nestačí, tam se bez nejmenších výčitek sahá k zákroku. Snad ani si neuvědomujeme, jak

se stal úmyslný abortus zjevem všedním. Možnost manželské rozluky dovršuje rozvrat rodinného života. Manželství se stává pro mnohé chvilkovou zábavou. Množí se sňatky civilní a konkubináty. Vyhlídky na zlepšení žádné. Zlo se stále rozrůstá. (Poukazují na knihu dra Vaška: Rodina dvacátého století.) Všecko to má za následek, že přibývá rodin, jichž nelze nábožensky vésti.

2. *Škola.* Katolickou školu jsme měli, ale neuhájili jsme jí. Proč? Protože učitelstvo v letech šedesátých minulého století už bylo prodchnuto zásadami pokrokovými. Ti, kdož měli tehda bdíti nad školou, toho nepozorovali? Předkládám dva výroky dra Krejčího o škole předválečné k úvaze: „Nižší školství pracuje přímo pro pozdější rozpoltěnost svých chovanců již tím, že staví na dvou sobě odporujících základech: na základě náboženském a na základě učení reálného, předešlému odporujícího. Tak cítíme dvě nepřátelské duše v sobě, od dob, kdy jsme se počali učit abecedě.“ (Dr. Krejčí: Otázka mravní.) Dr. Krejčí má pravdu. Škola simultanní a interkonfesionelní nebo akonfesionelní s vyučováním náboženství nutně vychovává rozpoltěné duchy.

Druhý výrok: „Dnes poslední podučitel v zapadlé vísce, který jest odchován a proniknut duchem pokročilé vědy, šíří osvětu a vzdělání do různých chyší, znamená proti církevnímu vlivu více, než dříve nejslavnější filosof.“ Dr. Krejčí má opět pravdu.

Habermannovými výnosy se poměry pro náboženskou výchovu ještě zhoršily. Výchova k rozpoltěnosti zůstala, jenže vliv církevní klesl na minimum. Ze školy odstraněn kříž a modlitba a účast na náboženských úkonech ponechána rozhodnutí rodičů.

Děti za takových okolností musejí záhy dospěti k názoru, že náboženství není nejpotřebnější učení. Není ani potřeba, aby učitel, jak se snad dosud někde stává, přímo hlásal nauky náboženství, podrývající v samém kořeni. Stačí, když dítky vidí, že učitel se nemodlí, do kostela a k svatým svátostem nechodí, o Bohu nikdy se nezmíní.

A přece i za nynějších školských zákonů byla by náboženská výchova možna, kdybychom měli katolické učitele. Proto by nebylo radno za nynějšího smýšlení učitelstva rozvíjeti školskou otázku. Katolická škola bez katolicky smýšlejícího učitele byla by slupkou bez jádra.

3. *Veřejný život.* Jest úplně odkřesťaněn. Náboženství v nejlepším případě se pokládá za věc soukromou. Žádný oficielní podnik se nezačíná bohoslužbou. Nic se nepodniká ve jménu Božím. Slovo Bůh vymizelo téměř ze slovníků našich nejpřednějších lidí: vědců, politiků, řečníků. Ani ti nejlepší „na druhém břehu“ neopírají svých mravně obrodných snah o autoritu Boží. Veliká většina našich předních lidí vylučuje Boha i z posledního pořízení kremací.

K tomu několik výroků moderního člověka, které nám ukazují v pravém světle smýšlení veliké většiny těch, kteří vedou masy lidstva.

„Vypovídám válku Bohu, poněvadž je největším zlem na světě.“ (Schall.)

„S Bohem jsme jednoduše hotovi.“ (Engels.)

„Je naší povinností jako socialistů, abychom s napětím všech sil vyhladili víru v Boha; žádný socialista, jenž se nevěnuje rozšiřování ateismu, není hoden svého jména.“ (Liebknecht.)

„Církev naší země spotřebují ročně 300 milionů dolarů, aby přivedly lidi do nebe, a přece ještě málo je těch, kteří se tam dostanou.“ (Thompson. Citováno z knihy katolického biskupa dra Viléma Stanga: Socialismus a křesťanství.)

To jsou výroky socialistických předáků. Jiní pokrokoví lidé nepodávají to tak po lopatě, ale jsou stejného smýšlení.

4. *Postavení kněžstva.* „Co tu ještě chcete?“ pokřikuje na nás Machar. (Čtyři knihy sonetů.)

„Nevěřícímu člověku kněží důsledně musejí platiti jen za přetvářence, poněvadž obětují své přesvědčení, aby měli pohodlné zaopatření a existenci.“

„Kněz platí za člověka, jehož povoláním je žíti z náboženskosti jiných lidí.“

„Pracující proletář se zlobí, že musí prací svých rukou vydržovati lidi, kteří podle jeho názoru jsou neužiteční, kteří už nejsou na nic.“

„Opovrhování kněžskou je všeobecné.“ (Broda Deutsch. Z knihy dra Vaška: Moderní člověk, str. 116.)

Jiní to tak ostře neřeknou, ale myslí si totéž.

Zpytování svědomí.

Mohl bych vlastně už skončiti. Ale zbývá ještě odpověděti na důležitou otázku, má-li kněžstvo na těchto smutných poměrech nějakou spoluvinu. A tu mi připadají na mysl dva výroky božského Spasitele: „Když lidé spali, přišel nepřítel a nasek koukole,“ a druhý: „Synové tohoto světa jsou chytřejší, než synové světla.“

Poněvadž je to věc choulostivá, zkoumati, mají-li církevní kruhy na ochablosti náboženské u nás nějakou spoluvinu, nechám mluvit katolické biskupy a kněze.

Tak praví jmenovaný již biskup dr. Stang: „Vytýkají nám kněžím, že žijeme povýšeně, že lichotíme jen bohatým a mocným.“ (L. c. str. 110.)

Na jiném místě své knihy píše též biskup o francouzských poměrech: „Čeho potřebujeme ve Francii, je jednotný postup biskupů, kteří by svolali křesťanské duchy na stráž proti vpádu socialismu. Kdyby byli biskupové vyšli ze svých paláců a vstoupili mezi lid v pravý čas, nebyla by dnešní francouzská vláda jistě v rukou socialistů.“

Mutatis mutandis bylo by možno těchto slov užítí i pro jiné katolické země, na příklad pro Španělsko.

Katolíci chybují stále tím, že nevěnují dostatečné pozornosti podvratným snahám hned při jejich vzniku. Nevšímají si poletujících jisker a hasí teprve, když je vše v plamenech. Tak i u nás. Inteligence se pozvolna odkřesťanovala, ale lid byl zbožný. Tím se nechávali uspávat ti, kteří měli býti na stráž. V knize „Duch katolické obnovy“, jež obsahuje hlavně články biskupa Brynychy, se praví: „Lid zůstává ve zkáze aspoň o dvacet let, ne-li více, pozadu“ (za inteligencí). A těch dvacet let katolíci obyčejně zaspali.

V téže knize se dále praví: „Veliký vliv tisku pochopili chytří synové světa a použili ho k šíření svých bludů a podvratných zásad, kdežto ka-

tolíci, jsouce přesvědčeni o přesvědčivé síle božské nauky Kristovy, ponechávali tisk úplně službám bludu. Když katolíci spali, přišel nepřítel a nasel koukole v té míře, že v úžasu spínáme ruce nad ohromnými škodami, jež natropil . . . nevěrecký tisk.“

Katolické kruhy spoléhaly příliš na katolickou dynastii a její bodáky. Dnes je už, chvála Bohu, jinak.

Spisovatel R. Vrba vypravuje ve spisku „Boj proti klerikalismu“ toto: „Stál jsem 1. května v Praze u Střeleckého ostrova. Zástupy dělnictva hrnuly se k zábavě. Většina účastníků dívala se na mne úkosem. Přišel i jiný duchovní ke mně a pravil mi, kterak ho sociální demokraté vyzývavě měřili, a dodal, co mi do nich? Pánové, nikoliv, co mi do nich, nýbrž na duchovenstvu jest, aby styk s lidem co nejvíce vyhledávalo, aby co nejvíce otázku sociální studovalo, aby co nejvíce hnutí sociálnímu postavilo se v čelo.“ Slova tato nepozbyla dodnes platnosti. Je ještě dosti kněží, kteří se štítí styku s obecným lidem, kteří vyhledávají jen tak zvanou „lepší společnost“ a o dělnících si myslí: co mi do nich!

Vynikající katolický sociolog dr. Hitze vyjadřuje se podobně. „Dejme tomu,“ praví, „že se o sociální otázku nestaráme, můžeme však říci, že se nás pranic netýká? Může nám ovšem býti věcí poněkud novou, poněvadž nás tradicionelní výchova v našich seminářích na to nepřipravila . . . Nikdy nedojdete s pouhou filosofií a morálkou ke správnému a uspokojivému rozřešení sociálních problémů naší doby. Chcete-li býti vzděláni přiměřeně svému vysokému poslání, musíte studovati otázky dne a s nimi se seznamovati. Čas doléhá a bída je veliká.“

Ještě v roce 1906 dovozoval docent Šrámek na sjezdu bohoslovců na Velehradě, že nestačí obyčejné umravňování lidu, že nestačí ani pouhá sociálně-charitativní činnost, ale že je potřeba studovat sociální otázku a uplatňovat oprávněné požadavky sociální spravedlnosti. (Dr. Cinek: Ant. Cyril Stojan, str. 551.)

Na témže sjezdě doznával dr. Podlaha: „Nemůžeme býti spokojeni se svojí českou literární prací bohovědnou,“ a navrhoval zřídit vědeckou bohovědnou akademii na způsob německé „Leogesellschaft“. Návrh tento jest i dnes ještě časovým.

A jmenovaný již biskup dr. Stang v citovaném díle píše: „Pouze nádhernými kostely nerozšíříme království Božího na zemi. Člověk má před Bohem více ceny, nežli kámen a malta.“ Slova hodná uvážení.

Dr. Scheiwiller, ústřední praeses spolků katolických dělníků a dělnic ve Švýcarsku, takto se vyjadřuje: „Dnešní duchovní správa musí míti silný sociální ráz . . . Škoda jen, že mnohý kněz a duchovní správce má velmi málo porozumění, aby ze skály, již je Kristus, dovedl vyvésti vodu, plné sociálně léčivé síly . . . Katolický klerus měl by ještě dnes v rukou, přes všechny socialistické a volnomyšlenkářské nápory, získati moderní společnost Kristu a řešiti sociální otázku ve smyslu kříže, kdyby jen všeobecně stál na výši svého postavení . . . Qualis rex, talis grex.“

Udává dále čtyři hlavní příčiny odklonu dělnictva od náboženství se strany kněžstva: nedostatek vědění, nedostatek lásky, nedostatek charakteru a nedostatek modlitby a vlastního posvěcení.

1. *Nedostatek vědění.* Táže se: „Proč tedy stále to úzkostlivé váhání

a odpudivé odsuzování dělnického hnutí a sociálních snah všeobecně se strany mnohých duchovních správců? Zajisté, že hlavní důvod tohoto smutného zjevu spočívá v nedostatku vědění, v nedostatku hlubšího nahlédnutí do souvislosti mezi hospodářskými poměry a pastorcí... U všech horlivých kněží dob minulých spatřujeme v popředí jejich sociální činnost.“

To je tedy první naše vina. Naše vědomosti (a to nejen v otázce sociální) nejsou vždycky na výši doby. Ještě před 40 roky neřeklo se nám v bohosloví o sociální otázce téměř nic. Někteří bohoslovci z vlastního popudu zřizovali si sociální kroužky, aby se o sociální otázce poučili. Dlužno však přiznati, že od té doby se poměry hodně zlepšily.

2. *Nedostatek lásky.* Dr. Scheiwiller cituje k tomuto bodu slova známého sociálního pracovníka dra Becka: „S celou tou knižní učeností, sociologií, národní ekonomii a psychologií nedocílí se zdárné a úspěšné duchovní správy, bude-li jí chyběti vroucí, vnitřní láska k pracujícímu lidu.

Láska jest ona síla, která z kusého díla vědění a tvorby činí jeden veliký celek, která tento celek zdokonaluje a korunuje. Všechny veliké monumentální výtvořy apoštolského ducha... byly celou svou podstatou díla kněžské lásky.“ — Misereor super turbam — to jest alfa i omega moderní duchovní správy.

3. *Nedostatek charakteru.* „Mnohé,“ tak praví dr. Scheiwiller dále, „čeho doba dřívější si nepovšimla, může býti dnes petra scandali. Vidíme to nejlépe na socialistických schůzích, kde socialističtí agitátoři mluví o farských instalacích, o prelaturách atd... Největší jednoduchost a vpravdě demokratický smysl měly by takovým útokům odejmouti půdu.“ K katolickém knězi chtějí i atheisté viděti vzor ušlechtilého člověka. Proto se obracejí k němu kriticky. Přihlížejí důkladně, dovede-li se ovládati v řečnění, v jednání, v obcování s lidmi, v řízení schůzí atd. Forma gregis facti ex animo. Jeho osobnost i jeho jednání mají hlásati: učte se ode mne... Mnohý spolek stal se osudným knězi, mnohemu spolku stal se osudným kněz.

4. *Více modlitby.* Všechna kněžská činnost je pastore, je ve svém kořeni a cíli záchranou nesmrtelných duší. Má-li býti úspěšnou, musí se jí dostati Božího požehnání, a to je třeba si vyprošovati modlitbou. S modlitbou pak je spojeno posvěcování sebe. (Citováno z časopisu „Duchovní rádce“, roč. 1914.)

Závěr.

Úkolem referátu mně přiděleného bylo, připomenouti příčiny náboženské ochablosti u nás na Moravě a ukázati, jak se projevují. Téma je příliš obsáhlé. Proto jsem se omezil na výpočet příčin hlavních, prvotných. Příčiny druhotné jsou v prvotných již obsaženy a jimi vyvolány. Nanášel jsem stále jen stíny. Úkolem dalších referentů bude ukázati cesty ke světlu. Není nám třeba malomyslněti. Dominus fecit gentes sanabiles. Až se naplní čas Dominus emittet Spiritum suum... et renovabit faciem terrae.

Rudolf Vrba napsal roku 1902 slova: „Moravské duchovenstvo má

ještě vliv na lid. Tento kapitál od neúnavných horlivých buditelů a pracovníků Sušila, Procházky, Bílého a jiných zděděný, od nynějších, doposud žijících harcovníků udržovaný, nesmí se ztenčiti; je třeba, aby rostl. Jest se obávati, že netečnost a ospalost těch, kteří mají státi na stráži, bude příčinou, že tento kapitál náboženské . . . zachovalosti zmenšiti se může.“ A stalo se. Vliv náš na lid se zmenšil a kapitál náboženské zachovalosti našeho lidu se ztenčil. Moci temnoty využily politických stran a tisku, aby i na Moravě mezi kněžstvem a lidem vyrostla vysoká přehrada, přes kterou nemůžeme osmdesáti procentům katolíků, politicky odloučených, podati ruku. Vidí v nás své protivníky a proto nemají k nám důvěry. A tak stojíme dnes před těžkým a ještě neujasněným úkolem dostati se s těmito katolíky do styku a získati si jejich důvěru.

Bude potřeba přehradu mezi kněžstvem a velikou většinou katolíků, které — ne docela bez naší viny — vzrostly do přílišné výše, snižovati. Doba je k tomu příhodná. Využijme jí. I tam na druhém břehu jsou někteří lidé dobré vůle. Uvažujme, jak se k nim dostati, jak si získati jejich důvěru.

Končím slovy evangelia, jimž dávám duchovní, symbolický smysl: „Pastores erant vigilantes in regione eadem et custodientes vigilias noctis super gregem suum.“ Přičinme se, aby jednou dějiny i o nás napsaly: „Byli té doby v zemi moravské pastýři bdící a stráž noční držící nad stádcem svým.“ To dej Bůh!

DEBATA

STRMISKA, děkan, Luhačovice. Příčiny náboženské ochablosti u nás jsou také světová válka, předválečné působení profesora Masaryka, pozdějšího presidenta, nedostatek katolické university (intelligence vede a ostatní lid jde za ní) — chybí také národohospodářské sociální a dělnické příručky. Velký zájem budily sociální články dra Kruse v „Neděli“. Chybí také větší propagace katolického tisku, chyba jest v tisku samém, neboť viděli jsme na př. na „Moravské orlici“, že ačkoliv je to časopis nový, přece se hodně rozšířil.

DR. JANČÍK, Brno. Mezi dělnictvem se začalo poměrně dosti pozdě pracovat. Byly ovšem cenné výjimky. Na příklad Sušil chodil často mezi dělníky i mezi služky. Některé dílny té doby vypadaly skoro jako kláštery, tak živý náboženský duch v nich vládl. — Jinou příčinou úpadku byly historické vědy. Je všeobecně známo, že pojednávaly většinou o Českých bratřích, husitech, Žižkovi atd. Dnes již se to lepší. — Také katolických učitelů bylo a je málo.

JEŘÁBEK, Líšeň. Lidé málo pracují, aby si zachovali a rozmnožili milost Boží. U většiny lidí u nás je habituálním stavem těžký hřích. — Mnohdy i kázáním se opozdilo za dobou, takže o aktuálních otázkách u mnohých vládla nevědomost. — Jindy mnoho se předpokládá. Vyučování náboženství se ponechávalo učitelům.

MSGR. NEJEZCHLEBA, Mor. Ostrava. Velké zdroje dnešního úpadku jsou průmyslová střediska. Je třeba se poradit, jak v těch centrech, odkud se mnoho zla rozlévá do všech ostatních krajů, zapůsobit.

ČERMÁK, Nový Hrozenkov. Upozorňuje na další nebezpečí velmi důležité, které plyne z teroru, prováděného mnohdy ve sklárnách na Vsetíně a Brněnsku. Dále zasáhli do debaty: M. Bogar, Hroznová Lhota; J. Mlčoch, Uherské Hradiště; A. Dokoupil, Kvasice a jiní.

Jak prováděti obranu proti nejnebezpečnějším zvlažňujícím vlivům současným

„Mravy a snahy pohanů v nejvyšším stupni se lišily od snah a mravů evangelia: bylo však možno pozorovati, jak křesťané zůstávají uprostřed pověry bez úhony a stále věrni svým zásadám a jak pronikají všude, kde byl možný přístup. Jsouce vzorně věrni vladařům a poslušni, pokud to bylo dovoleno, příkazů zákonů, šířili podivuhodnou zář svatosti na vše strany; snažili se prospívati batřím, získávati jiné pro moudrost Kristovu, jsouce však ochotni zřici se okamžitě místa a statečně zemřít, jakmile by svých hodností, úřadů a důstojenství nebyli mohli udržeti, leda za cenu ctnosti. Tak rychle vnášeli zřízení křesťanské do života soukromého, do domácností, do vojska, do radnic i do paláce královského.“ Tak poukazem na dobu prvních křesťanů ukázal papež Lev XIII. v encyklice *Immortale Dei*, že nesmíme se špatnému prostředí slabošsky poddávat, nýbrž proti němu a na ně působit a je přetvořovat podle myšlenek Božích.

Předřečník vdp. děkan Hudeček nám naznačil, jaké jsou příčiny náboženské ochablosti u nás na Moravě a čím se tato ochablost projevuje. Naší povinností jest proti nim se postavit a proti nim pracovat. A o tom bylo mi uloženo pohovořit.

Nuže, jak prováděti obranu proti nejnebezpečnějším zvlažňujícím vlivům současným?

1. Vědy užívá se jako pramene proti víře a staví se do oposice proti zjeveným náboženským pravdám nespravedlivě. Vždyť věda i víra mají stejného původce, proto musejí se doplňovat a se navzájem podporovat. Na nás pak jest, abychom do těchto služeb vědu zapřáhli. Zde není jiné možnosti, než hledati nejprve sami ještě širší vzdělání i v oborech netheologických. Dnes máme různé revue a vědecké časopisy, kde kursoristicky můžeme své vědomosti obohatiti a jich pak dovedně použiti. Jsou buď přednášky ve spolcích, ve školách a řekněme i ve společnosti, kde je nám možno našich znalostí uplatniti, ale současně podáváním těchto poznatků jiným můžeme předsudek odvrátiti.

Zde je dobře všimati si vývodů různých mužů o víře, všimati si jejich života atd. a toho dovedně použiti. Víme sami předobře, jak toto na nás působilo, když se k nám tak mluvilo na gymnasiích. Tento vliv se změnil.

Konečně žijí i mezi námi mužové vědy, lékaři, profesori a jiní, kteří rádi nám uspořádají nějakou přednášku, učiní nějaký projev, jenž poslouží upevnění víry, eventuelně zapudí některé předsudky. Mluvil jsem na příklad s jedním lékařem, který mi sdělil: Jistý jejich profesor na universitě k nim, posluchačům, veřejně doznal: V Lurdech jsou zjevy, jichž věda nevyšvětlí. — Terezie Neumannová je zvlášť zjev. Jistě není, toho není třeba dokazovati svědky, to dosvědčí její víra. — Týž veřejně se pro-

hlásil před posluchači proti spalování mrtvol. Takové výroky jest dobře shledávat a si je pamatovat a pak jich dobře použít, a vykonají jistě dobrou službu.

Kde možno, pořádejme i přednášky, na nichž promluví naši vědátoři. Vzpomeňte si jen, co znamenávaly přednášky dra Nábělka. Jsem přesvědčen, že i přednášky dra Hynka, dra Fuchse, dra Kratochvila a jiných svoje dílo vykonají. Aspoň ve městech by se to mohlo zkusiti.

2. Nejvíce útoků proti víře bylo vedeno z českých dějin. Řím byl Čechům nepřitelem, to bylo znova a znova opakováno ve školách, ve spolicích (Sokol, Národní jednoty), to bylo rozšiřováno tiskem novinářským i románovým, ba i kino a radio občas se ještě s takovými výroky objeví. Vzpomeňme zvláště na romány Jiráskovy, co ty natropily zla.

Zde nemožno jinak, než zase použití dějin ve prospěch náš. Kde historické bludy, ty vyvracet, kde špatné důsledky, ty přivésti na pravou míru, a zdůrazňovati to, co mluví pro Církev. Nutno studovati české dějiny. Jaký ohromný materiál dal nám na příklad do rukou dr. Pekař svým dílem o Žižkovi! A takových monografií máme stále více. Je dobře všimati si i místních dějin. Máme naše archivy, staré záznamy, jichž lze využít, třeba jen místně. Hled'te, co znamenají monografie dra Vašici o baroku, práce dra Cinka o české knihovně, i dra Strakoše — mnohá modla, které se použilo proti křesťanství, tím padne anebo aspoň silno se zviklá. (Sem patří i monografie o faráři Pavlovickém od dra Neumanna.) To „temno“, které natropilo tolik zla, začíná se prozařovat.

S těmito věcmi nutno ven: ať ve škole, ať v přednáškách i v našich muších nutno na tyto věci poukazovat. Není nemožno při vhodných příležitostech jich vplésti do kázání.

To by byla negativní práce. A nyní práce kladná. Upozorňovat na práce katolíků: rozkvět Čech v dobách katolických, stavby, umění, literatura, toto lidem ukazovat, vysvětlovat, po případě obrazy promítat.

Šiřme i knihy s katolickou tendencí: povídky Aloise Dostála se rády čtou, i Svobodová něco má. Bylo by dobře, kdyby z našich řad a z řad naší mladé inteligence vzešli mužové a ženy pera, kteří by buď povídkami nebo divadelními kusy hleděli zpopularisovat, co v českých dějinách mluví pro nás.

Při stálé a houževnaté práci podaří se nám pramen nevěry, tryskající z českých dějin, přece jen ucpat.

3. Všeobecné hlasovací právo je dobrá věc, ale má i stránky neblahé. Má mnoho předností a vlivu i pro život náboženský. Co by z nás bylo, či hříčkou bychom byli, kdyby tohoto práva nebylo? Jest ovšem naší povinností účinky tohoto zařízení, pokud je pramenem zla, zastaviti nebo aspoň zmírniti.

Hlavní zlo, plynoucí z všeobecného volebního práva, je vývoj stran, pak neblahé následky volební agitace a konečně strach zvolených před voliči.

Stranictví vede k tomu, že se ti, kteří nejsou lidovci, jaksi knězi od-cizují, ba přímo odpor ke straně přenášejí na nenávist náboženství. Zde nepomůže nic, než zachovati naprostou neutralitu. I když jsem lidovcem, po případě vedu stranu, zachovám slušnost ke stranám jiným, kde třeba

— a kde to lze, budu jich podporovat, a jak sám, tak u svých bránit vývoji nějakého strohého stranictví a stranické nenávisti. Za takových poměrů dají se ulámati protináboženské hroty, zvláště, když dnes už i zastupci jiných stran uznávají, že naše přirozené místo jest ve straně lidové.

Horší jest to s volební agitací. Tu obyčejně — a viděli jsme to při posledních volbách — škopíčky špíny se vynesou, štve se, pomlouvá — a ovoce? — pohoršení, odklon od Církve a někdy i od Boha samého. Proti tomuto nezbyvá nic jiného, než zachovati klid v agitacích vlastních, místo agitací až v poslední hodině pracovati plánovitě stále, míti lidi připraveny pro každou pohotovost. Pokud pak se útočí lží, tupením a rouháním se proti náboženství, nutno býti pohotovu a zavčas důstojně se brániti. Dá se i mnohá taková věc — třeba politická — nepoliticky probrati i na kazatelně a tak pracovati už napřed, aby se náš lid nedal svést.

Strach před vlastními voliči vyvolává u některých stran, jeho vůdců a poslanců, radikalismus a často i postup proti náboženství a Církvi, ač jinak v nitru svém takového smýšlení nejsou. Tomuto se dá zabrániti jediné dobrou uvědomovací prací, vychováváním ke křesťanské statečnosti a rozhodnosti. Několik horlivých mužů, dobře katolických, může zde vykonati mnoho.

Všeobecné volební právo způsobilo mnoho v neprospěch náboženství, ale jak udáno, dá se leccos napravit, a hlavně možno dosáhnout, aby se zlo omezilo. Ale znova zdůrazňuji, že třeba též výhod volebního práva využít, neboť z toho máme výhody nesmírné.

4. Nedostatek katolické inteligence a mnoho inteligence nábožensky lhostejné, po případě náboženství nepříznivé jest další příčinou zvlažnění náboženského. Náprava jest možna dvojím směrem: zameziti protináboženské práci inteligence náboženství nepříznivé, získat pro Boha a víru inteligenci lhostejnou a zapálit ohněm sv. nadšení naši inteligenci katolickou.

Inteligenci nepřátelskou odvrátíme od protivných snah a nepřátelské činnosti jen osobním stykem. Bude nutno ustoupiti od nám obvyklé rezervovanosti a podle možnosti navázati styky, třebas jen společenské. Snad se budeme muset pokořit, snad něco obětovat, ale dokázati se to dá. Nitra takových lidí nepřetvoříme, ale dosáhneme, že nebudou proti. Tolik taktu mají!

Týž osobní styk přivede k nám i inteligenci lhostejnou! Známe jednoho finančního úředníka. Odpadl sám i jeho paní, byli sezdáni civilně, děti nebyly pokřtěny. Dostal se do města M. Tam byl jakýsi starý kněz — tuším katecheta. A tento měl vzácný dar. Osobním stykem, pohoštěním získával inteligenci, dosáhl, že chodili do kostela na společné bohoslužby, společně ke sv. svátostem. I náš finanční úředník se vrátil do Církve zpět, dal se katolicky sezdát, děti pokřtiti a do dneška jest praktickým katolíkem, chodí každou neděli na mši sv., dvakráte do roka u nás ke sv. svátostem a pracuje i veřejně. A často, přechasto vzpomíná na onoho kněze. Nedá se to provést i u nás? Láska jest vynalézavá! Pozorností, taktem, pohostinností mnohý chladný a lhostejný inteligent dá se získat. Snad i u mnohého z nás se dá takový kroužek inteligence získat.

Abychom pak měli katol. inteligenci, pak věnujme svou pozornost stu-

dentstvu, nejen kněžskému dorostu, ale studentům všem, jejich sdružením, ligám, jednotám, podporujeme SSS! Tyto dny měli na Sv. Kopečku kurs s exerciciemi a sám jsem mluvil s některými, jak nadšeně ho prodělávali, jaké mají plány, co dokáží! Bůh jim žehnej, ale my učíme své! Kdo se stýká s katol. lékaři, soudci atd. — pozná, že co do katol. inteligence vložíme, vrátí se nám s nesmírnými úroky zpět!

5. Jako hlavní pramen náboženské lhostejnosti byl označen tisk. A vším právem! Tento vleze všude a jako otravný yperit nebo fosgen otravuje vše, mladé i staré, zvrací stávající mravy, dělá si ze všeho posměch, rve víru ze srdcí, zkrátka působí spoušť všude, kam vnikne. Jest co nepřátelská velmoc!

O tisku se už mluvilo mnoho. Lépe by bylo, kdyby se bylo více jednalo, mohli jsme býti dále. Potřebujeme tisku! Tedy předně pero do ruky! Psáti a psáti! Do novin, do časopisů! Toto je ještě pro mnohé terra ignota a přece tak potřebné. Pište do novin! Listy tím nabudou pestrosti, vzroste okruh odběratel, a to jest veliké ceny. Pište! Věřte, že mne mrzí, když už i v našem časopisu kněžské jednoty čtu překlady, když jsme zahrnováni knížeckami a brožurkami obsahujícími překlady cizí. Zemřelý p. arcibiskup dr. Stojan, když se jednalo o stavbu Stojanova, odmítl návrhy na vzory italské a švýcarské, chtěl míti něco našeho! A to platí i o literatuře. Máme dosti schopností, jen chopme se pera!

Rozšiřujeme náš tisk! Mnoho se už o tomto bodu mluvilo, úspěch se dosud nedostavil. Hledme, abychom aspoň do našich katolických rodin dostali katolický tisk. Slouží nám k tomu velmi dobře redigovaná „Neděle“, „Posel pravdy“ a j. a j. Kolik se to tu vystřídá čtenářů, kolik to zdravých myšlenek vejde v náš lid.

Ovšem o jednu věc nám musí jíti všem: abychom se netříštili. Nevím, mám-li to připočítati jakési domýšlivosti, nebo nesvornosti, nebo žárlivosti, že máme u nás tolik časopisečků, tolik časopisů. Kolik se to zde vybije energie, co promarní peněz a účinek? Slabý! Kde bychom byli, kdyby zde nastoupilo rozumné a promyšlené sjednocení. Ovšem také musí nastoupiti i rozvaha v hospodářství listu — ne, když se začne listu dařit, tak honem zvýšiti jeho cenu! Tak se dobré dílo zabíjí.

Nezapomínejme na naše knihovny! Čte se mnoho a tak čtením můžeme šířiti naše zásady. Věnujme pozornost knihovnám obecním, školním, ale i knihovnám našim a hledme sami je doplňovat! Nenechat jejich doplňování nějakému synečkovi nebo slečince, kteří objednájí vše! Zde je třeba se obětovat! Ovoce se jednou dostaví a to bohaté.

Organisujme šíření listu! Návod k tomu jsme slyšeli z úst mladých našich kněží loni, netřeba se tedy o této věci šířiti.

Zkrátka a jen povrchně, paralelně, k příčinám náboženského zlhostejnění uvedli jsme prostředky k léčení. Jsou to jen náčrtky, postřehy, myšlenky! Převeďme je v život, v praxi.

II.

Smutně působí tyto hlavní příčiny náboženské lhostejnosti. Ale ještě smutnější jsou jejich důsledky. Uvažme o této jejich činnosti.

1. Jak se jeví v rodině? Rodina jest rozvrácena, otrávena a v důsledku toho z takové rodiny šíří se zkáza. Či co může povstati odtud, odkud byl Bůh a mravnost vypuzeni?

Jak léčiti?

Předně nutno záhy dávat příslušné poučení. Už ve škole! Tam obyčejně se probírala látka jiná a na manželství se nepřišlo. Zde nutno provést změnu. Věnujme péči i při spolkové činnosti. Máme tam sice jen část naší mládeže, ale aspoň ať se tvoří dobré rodiny, aby tyto mohly dobře působiti na jiné. Pečlivě třeba konati ponaučení manželská a v nich klásti důraz na dobré přijetí sv. svátostí. Neboť kde začíná manželství se svato-krádežemi, tam nemůže býti požehnání.

Mějme i přehled o našich rodinách a hledme do nich zasahovati. Jest to možno! Zasahujeme do nich skrze děti ve škole, při návštěvách nemocných, a při jiných příležitostech. Sem tam nějaké dobré upozornění neškodí. Něco vždy zůstane.

Vzhledem k rodinám doporučoval bych i dobrý styk s našimi soudy. Mnoho zde mohou vykonati. Znal jsem dva soudce, praktické katolíky, kteří nejedno rozvaděné manželství usmířili a rozvratu zabránili. A znám soudce, který, když k němu manželé přijdou třeba ještě bez úmyslu jíti od sebe, jen na jakési porovnání, doporučuje hned, tak se rozveďte. — Jsem-li v dobrém styku se soudem, lehko při příležitosti upozorním, poprosím o jakousi větší pozornost a trpělivost a tak snad přece jen mnohému zlu dá se zabrániti. Třeba to bude jen v jednom případě, ale to stačí.

Ovšem mnohdy bude třeba, aby duchovní správce osobně se pokusil rodinu rozvrácenou navštívit; připravil-li se na to modlitbou, může býti jeho zákrok dosti často požehnaný.

2. Rozvrat rodinný přenáší se na děti, které jsou potom přístupny špatnému vlivu dnešní školy. Jisto jest, že dnes už není tolik účinnosti ve škole, ale přes to je toho tam dost. Náboženská rozpoltěnost, rozdílný duch, jímž se liší výchova učitelů od kněžské, k tomu neblahé výnosy Habermannovy — zkazily a kazí mnohou dětskou duši. Nuž zde pole, kde se může ukázati, jak rozumíme tomu veleumění, výchově.

Toto pole jest pro nás velmi důležitým a proto věnujme mu veškerou péči.

Základním heslem budiž nám, že máme býti ve škole více kněžími než učiteli. Dítě musí viděti v nás laskavé otce, na jejichž příchod se těší, jichž slova radostně přijímá, a ne přísného učitele, který jen přednáší a zkouší. A právě tato láska ukáže nám cestu, jak postupovati. — Nechci zde vykládati o metodách a katechetice, jen zdůrazňuji, abychom učili děti nejen náboženství znát, nýbrž i cítit, míti porozumění pro život Církve sv., pro veřejné náboženské zájmy. Věnujme pozornost různým předhůzkám proti náboženství a Církvi, zavčas zasévejme i pochopení pro různé otázky sociální atd.

Náboženská cvičení nepouštějme se zřetele! Velmi dobře působí na pří-

klad slavení prvního pátku ve škole! Nějaké usmíření, stala-li se nějaká větší urážka P. Bohu. Pomodliti se s dětmi ve tři hodiny. Dětská neděle dává k tomu pokyny, jenže tyto bývají někdy příliš vysoké. Máme děti v Orlu nebo snad i jinak dobré, nuže, vytvořme si z nich takové buňky a v nich horlitele, kteří budou pracovati za nás. Možno-li si zříditi dětskou besídku, dokážeme mnoho!

Obyčejně se nám dílo dobře daří u dětí menších, ale jak přijdou do měšťanky nebo výše, pak je to už horší, začíná pomalé odcizování. Zde zvláštní péče třeba. V katechesích už žádají více! Měl jsem letos 6. třídu a v ní 38 ale pořádných žáků. Natrápily se více než dost. Ale jak jsem začal vykládat něco z aktuálních otázek a navázal na náboženský život, pak chasa poslouchala vždy velmi pozorně!

I charita nám zde pomůže! Pomoci některým chudým dětem, že jim zjednáme jídlo, šaty, obuv — působí na všechny dobře. A na to se nezapomíná.

Dovedu-li získati děti takto, pak mohu býti jist, že budou rády choditi do kostela i ke sv. svátostem a tím budou rušeny neblahé následky Habermannových výnosů.

Je-li kde učitel proti, pak nebude škoditi i osobně si s ním promluvit; dobré slovo najde vždycky i příznivé ucho.

Že zde bude třeba používati i dobrých učebných pomůcek, obrazů, přednášek se světelnými obrazy atd., toť se rozumí samo sebou.

3. Mládež dospěje a musí do života: na službu, do učení, do továren. Zde jest největší nebezpečí! Nenecháme je tedy bez péče. Ideální jest, dostaneme-li je do našich spolků: Orla, Omladiny. Leč pamatujme, ten spolek sám jich nezachrání, nevěnujeme-li my jemu pozornost! Jsou mnozí z nás, kteří jaksi úkosem hledí na tyto spolky, snad proto, že se to ono v nich nezdařilo, že jsme se dožili zklamání. Leč není to správně: spolek sám není ještě vše, do něho třeba investovat svou duši, horlivost, a kolik investujeme, tolik budeme kliditi.

Máme mládež, která však není v našich řadách: jest u Sokola, jest u DTJ, v živnostenských besídkách atd. Co s ní? I zde nutno jí věnovat pozornost. Neodvracet se od ní, vždyť i tato mládež má duše. Nemáme k ní sice toho potřebného přístupu, ale nějak se k ní dostaneme přece! Při setkání s nimi promluvit, zažertovat, při styku v úřadě si s nimi pohovořiti i o zájmech jejich hmotných, snad jim i pomoci a srdce jejich se nám otevře i pro věci náboženské.

Choulostivou zůstane otázka, jak do Sokola. Ale snad budeme muset i zde vyjít na trochu cesty vstříc. (Příklad: Národní jednota u nás.) — V zásadním poměru zůstane vždy proti Sokolu, ale snad jakýsi styk v zájmu dobré věci byl by potřebný přece. Sv. Otec pravil: že pro duše dal by se do vyjednávání třeba s ďáblem. Proč bychom nemohli i my v některých otázkách přímo se obrátiti na sokolské činitele a vytvořiti tak jakýsi modus vivendi. Docílili-li bychom tím, že aspoň poněkud bude zhoubný vliv Sokola paralysován, dosáhli jsme mnoho. — Ovšem postup náš vždy musí býti takový, aby se nezdálo, že se Sokolem souhlasíme a jeho ideologii schvalujeme.

Jinak budeme na mládež nám cizí, a která šíří kolem sebe zlo, působiti

nepřímo skrze mládež naši, apoštolsky vychovanou a pro práci nadšenou.

4. Svatý Otec Pius XI. naříká, že nemáme dělnictvo. Máme ho ovšem málo, přemnoho z řad dělnictva jest proti, byť ne právě nějak zuřivě, a kam toto může vésti, ukazuje Španělsko. Nutno napravit, co zameškáno.

Předně zachraňme to, co se zachrániti dá. Shromážděme naše dělnictvo, podle možnosti je zorganizujeme a vychovejme. Nové zákonodárství dělnické, závodní výbory, soc. komise, pracovní smlouvy, gentský systém a pod. vyžadují značně dělnické vyspělosti. K té je nutno vychovat. Proto seznamme se sami s těmito otázkami. Za dělníky se nestydíme, podle možnosti ukažme jim lásku též. Nejsou všichni nepřístupní (dělníci v Berouně). Velice dobře působí též popřátí jim jakéhos uznání: na př. na 1. květen. Dobře působí si občas si zakázati o sociálních otázkách. (Dr. Hesch.) Ostatně hlavně jest ukázati lásku, neboť omnia vincit amor!

5. Ministr dr. Šrámek znova a znova upozorňuje na povinnost naši znova pokřestaniti národ! Myslím, že zde nemíní ani tak práci vnitřně náboženskou, jako spíše práci veřejnou, aby činitelé veřejní byli proniknuti pravým náboženstvím. A jak tuto práci prováděti? Míti schopné lidi ve vlastních řadách; sbory různých zastupitelstev, školních rad, různých komisí, veřejných spolků atd. Tam nutno jíti a tam za každou cenu uplatňovati zásady naše! Budou-li naši lidé plni zásad, rozhodni, vzdělaní i vážní, dokáží, že i laici, i náboženství protivní nebo chladní, dají se získati (Úsov, svěcení stříkačky). Zde jest ovšem třeba též jisté energie! Musíme vystupovati, nebát se, dovést říci rázné slovo! Nezískáme hned všeho, ale můžeme získati aspoň něco!

Závěr.

Kněz je tupen a haněn. Nechtě si! Bylo tomu více méně vždy. Jen budme na svém místě a vždy nadšeně a energicky vpřed! Máme to, čeho druzí nemají, máme milost, máme pomoc Boží! Připojíme-li k tomu modlitbu a práci, půjdeme vpřed a jdeme vpřed, vždyť už zjev Katolické akce, naše kursy, naše porady dokazují, že se časy začínají měnit. A vračím se k úvodním větám z encykliky Immortale Dei, abychom bez bázně a plni lásky dali se do práce! Bůh to chce, Bůh nám pomůže! Vítězná ochránkyně Moravy bude modlit se, pracovat a bojovat s námi!

DEBATA

BOGAR. Je třeba zdůraznit dobré důsledky všeobecného hlasovacího práva, třebaže byly i různé nedostatky.

SCHNEEWEIS, Hodolany. Zdůrazňuje velikou důležitost osobního mírného, ale důsledného zákroku v případě různých nedorozumění, na příklad ve škole. Často se chybuje buďto tím, že se proti věci nic neudělá, anebo jde se s tím přímo do tisku. Správná cesta jest uprostřed.

JERÁBEK. První povinností laických pomocníků Katolické akce je působit, aby zdomácnělo rané svaté přijímání. V dítěti se vychovává budoucí muž. „Dítě jest otcem muže.“ Upozorňuje také na kolisi,

kteřá vzniká v dětech, jsoucích v Sokole, neboť v kroji nesmějí jíti do kostela.

MSGR. DR. KRAFT, Olomouc. Varuje před tím, aby se radilo katolíkům vstoupit do některého protikatolického spolku s tím úmyslem, aby tito v onom nepřátelském prostředí pracovali pro katolicismus. Uvádí příklad z německého tábora, kdy nejlepší katoličtí studenti vstupovali do nacionálních spolků s úmyslem získávat, ale byli naopak získáni sami.

BĚLOHLÁVEK. Všechny tyto otázky souvisejí těsně s existenčními otázkami, jak máme nespočetné důkazy v praktickém životě.

KOPLÍK, Rejchartice. Upozorňuje, že farář v národnostně smíšeném území musí někdy udeřit i na národnostní strunu, aby mu nemohla býti činěna výtka, že je farářem Němců a ze strachu před Němci aby zanedbával farníky české.

POKORNÝ, Slovensko. Co se týká poměru k Sokolu a jiným nekatolickým, na příklad socialistickým organizacím, není potřeba vždy jakési opatrnické prakse. Je potřeba si býti vědom svých poměrů. Kde je nás víc, jako na příklad u nás na Slovensku, je možno proti různým výstřelkům vystoupiti rázně.

KRÁL, Zdounky. Doporučuje rozšiřování náboženských románů, na příklad „Rytíř Kristův“. Upozorňuje také na různá zařízení, která nepřímó přispívají k znemravňování, a tím k náboženskému úpadku. Na příklad některé pensionované vdovy žijí v konkubinátu, aby neztratily pensi. Nebo příspěvek pouze na první dvě děti. Je třeba působit na politiky, aby v těchto věcech zjednali nápravu. Upozorňuje také na šíření spiritismu a určitého druhu mysticismu.

MSGR. NEJEZCHLEBA. Jeden z prostředků nápravy: Je třeba, aby kněží se šetřili. Mnoho nás umírá. Jak veliké škody nastaly předčasným úmrtím biskupa Podlahy, Hanuše atd.! — Je třeba potírat duchovní egoismus. Nejen nechávat dobré myšlenky a nápady pro svou farnost, ale šířit je v okolí. — Naproti tomu je potřeba, aby i ti, kteří dosud jen „pozorují“, byli získáni k činnosti.

SUCHÁNEK, Albrechtice. Je nutná koncentrace katolického tisku. Nejedna vada ve veřejném životě by se jí odstranila. Musíme si všimnat všech sociálních zákonů, na příklad o starobním pojištění, a upozorňovat lidi, aby výhod těchto zákonů využívali.

ZDRÁHAL, Dolní Životice. Vnášet agilnost do některých dosud nečinných kněží by bylo možno na schůzích skupin Jednoty duchovenstva. Šetřme časem! Kolik energie zbytečně vyplýváme na příklad s cvičením divadla, které může cvičit kterýkoliv laik. K tomu není potřeba ani kněžského dlouholetého studia, ani svěcení. — Co nejvíce zjednodušit kancelář. Různými moderními pomůckami hledět si práci co nejvíce ulehčit.

RÝPAR, Mor. Ostrava. Všimějme si hodně členstva v jednotách Čsl. Orla a pohlížejme milosrdně na ty klacky, které se tu a tam vyskytnou. I když ustávají boje, ještě nejsme u konce vítězství. Budeme až tehdy, až těch 75 proc. katolíků bude katolíky i ve veřejném životě. Pak bude Kristus Králem v našem státě.

Vytvoření farního výboru

I. Jeho důležitost.

„Nábožensko-církevní vývoj katolicismu přímo velí, aby do zodpovědnosti farní obce byla vbudována činnost laiků . . . Obce budou dnes stěží udržovány jen kněžstvem, nedají-li se laici do rozhodné spolupráce.“ Tak píše farář Metzger v „Katholische Seelsorge der Gegenwart“, 165/6.

Hlavní však tepnou farní Katolické akce, ano iniciativním orgánem pro vybudování KA ve farnosti, zřízením nezbytně nutným a hodným všech obětí, jest farní výbor KA. Faráři na synodě v Celovci vyznali, že farní výbory jsou jim velmi dobrou pomůckou v pastoraci, v ovlivňování farnosti, že jsou kvasem pro náboženskou obnovu farnosti. Náš božský Spasitel celé své dílo, jež mělo prokvasit pohanský svět, začal malým apoštolským kroužkem, který si sám volil a školil. I v tom dal nám příklad, a my, tvoříce FV, nekonáme, než k čemu nás v tomto zpohanštělém světě už svým příkladem vybízí.

II. Jak si FV vytvořit?

Ježíš Kristus volil si svůj úzký apoštolský kroužek po vroucí modlitbě. Také kněz doporučí volbu farního výboru vroucími modlitbami Božskému původci veškerého apoštolátu. „Domine, mitte operarios, ostende, quem elegeris!“ Tuto modlitbu ať provází skálopevné a radostné přesvědčení, že Ten, který ústy svého Náměstka dal povel ke Katolické akci a jej neustále a s takovým důrazem opakuje, že Ten, který ukázal jak kněžím, tak laikům mocný prostředek náboženského obrození a rozkvětu, že jistě pomůže vytvořit apoštolský kroužek v každé farnosti.

Poradiv se s Mistrem apoštolů, volí si kněz do farního výboru nikoliv ty, kteří se přihlásí, nýbrž ty, které sám si vyhlédl. Tak se vyhne trapné možnosti, že by se mu při hromadném vybídnutí hlásili nevhodní, jež by musel pak k jejich nelibosti odmítnout.

Do farního výboru vybere si jen z těch farníků, kteří žijí opravdu katolicky.

Mimo to musejí býti aspoň potud nadáni, že se dají pro KA školit, a musejí míti tolik agilitnosti, že lze od nich čekat skutečnou práci.

Netřeba se báti osob iniciativních, když jejich vedení je těžší než lidí pasivních.

Za těchto podmínek uvažuje kněz: Které takto schopné lidi pro FV mám ve svých katolických či náboženských spolcích, a které mimo katolické spolky — a to na prvním místě v řadách mužů a jinochů a které v řadách žen a dívek?

Nalézti muže, získat je pro FV, nebude všude hned tak snadno, ale všude to bude a musí býti možno. Naše pastorence nesmí býti jednostran-

nou, nýbrž KA žádá, abychom dvojnásobnou pozornost věnovali nejdůležitější její složce, totiž mužům.

Předpokládá se ovšem, že kněz budil zájem a pochopení pro KA v kázáních a přednáškách. Po takové přípravě zapůsobí pak soukromě na vyhlédnuté osoby, aby z nich si tvořil farní výbor.

Ještě rychleji se dílo podaří, získá-li vhodné osoby pro exercicie a hned po vykonaných exerciciích je zachytí pro Katolickou akci. Jinde právě vykonané misie budou vhodným okamžikem pro ustavení farního výboru.

Výbor může býti pro začátek jen maličký, ale opravdový to výběr, nejlepší z dobrých, a ať se rozšiřuje jen tak, jak lidé pro jeho úkoly dozrávají, a tak se sestaví, aby měl přehled o celé farnosti a všech jejích složkách.

Členové FV ať znají aspoň brožurky o KA, vydané v Hlučíně, všeobecné i pro jednotlivé stavy. Mimo to mužům a jinochům možno doporučit časopis „Katolík“, vydávaný v Praze Svatováclavskou ligou, a „Směrnice“, vydávané v Přerově, doručit zejména ženám a dívkám.

III. Působnost FV

Členové ať jsou si plně vědomi důležitosti a významu farního výboru. Jeho úkolem jest akce, činnost, ne pouhé rokování, ani ne poučování členů. Dnes není doba na slova.

Úkoly jsou náboženské, a proto schůzky FV začínají a končí modlitbou, vhodno vsunout i krátkou četbu z Písma svatého. Konají se v důstojné místnosti, třebas ve faře, a zpravidla měsíčně.

Farář má vůdčí zodpovědný úkol a hlavní dozor. Farář pečuje o náboženské prohloubení a duchovní vedení členů (viz „Soustavné vedení duší“ od P. Štorka, Občanská tiskárna v Brně), udává směrnice a pokyny, dává v mezích účelnosti i důvěrnější informace, aby členové dovedli potřeby a úkoly lépe obrániti. Ponechává však členům možnost iniciativy, aby sami udrželi činnost, i kdyby agilní kněz odešel.

Farní výbor obrací svou pozornost k náboženským potřebám především ve své farnosti, sleduje, jaká nebezpečí hrozí, jaké nedostatky se jeví a jak jim čelit a co podnikat pro obnovu a rozmach království Kristova. Členové pracují a získávají spolupracovníky ve spolicích a stavech, které zastupují, aby duch KA byl tam vnesen.

Za zdar KA ať se vytrvale též členové modlí, neboť čím větší se podniká dílo, tím více třeba pomoci Boží.

„Katolická akce opět vrací našemu pokolení to, co bylo nejkrásnější a nejpodivuhodnější na křesťanství prvních dob.“ (Pius XI. v alokuci 18. února 1927.)

Brožury o KA v hlučinské sbírce „Životem“: čís. 26 „Apoštolát laický“ (Základy), čís. 27 „Apoštolát laický“ (Chyby a ctnosti apoštolů), čís. 39 „Katolická akce“ a nejnověji: „Muž a KA“, „Jinoch a KA“, „Žena a KA“, „Dívka a KA“.

DEBATA

DR. JANČÍK. Poukazuje na potíže organizace Katolické akce ve velkoměstě, na příklad ve Velkém Brně, kde je nenáboženských spolků na

120. Spolky tyto jsou organisovány bez ohledu na farnost. Naproti tomu Katolická akce má býti budována podle farností.

KANTOR, Holice. Upozorňuje, že je třeba rozeznávat mezi Katolickou akcí italskou a Katolickou akcí, jak ji chceme budovat u nás. — Je velmi nutným farní sál a kursy pro laiky.

DR. KRAFT. Je třeba více upozorňovat na důležitost milosti Boží. Naši věřící nejsou si vědomi dobrodiní, které jim dává Církev. Jako by znali ze svého příslušenství k Církvi jen tabulky s nápisem „Zakázaná cesta“. Upozorňuje také na liturgické hnutí. — Je třeba si uvědomit, že budování Katolické akce se neprovede hned, nýbrž bude trvat hodně dlouho. Bude-li vybudována řádně do 50 let, budeme spokojeni. Ale proto nesmíme práci odkládat, nýbrž právě proto, že je to velmi těžká práce, která vyžaduje dlouhé doby, musí se s ní začít hned.

RÝPAR. K poměru Katolické akce ke světským úřadům připomíná, že modus vivendi je zákon rámcový a tedy neobsahuje celého života náboženského. Při jednání s úřady je třeba si uvědomit, že Katolická akce má plná práva církevních úkonů.

Poměr Katolické akce k světským křesťanským spolkům ve farnosti

Že jsem byl poctěn referátem na toto téma, bylo asi hlavně z toho důvodu, že naše farnost holešovská je na spolky světské i náboženské opravdu velice bohatá, a myslím, že nenadsadím, když řeknu: jmenujte mi nějaký spolek a já vám odpovím — taky ho už u nás máme . . .

Založiti spolky — a pak vše nechat plavat — (to není žádné umění) to je ještě snadnější, než postavit spolkový dům na dluh, ale pracovat v nich, a to racionelně a rentabilně, k tomu potřeba hodně práce a ještě více pomoci Boží.

Poznal jsem na vlastní kůži, jak je potřebí zracionalisovati práci v našich spolcích, a nemůže nám býti opravdu nic vítanějšího, než způsob práce v rámci Katolické akce.

Mám mluvit o poměru KA ke světským křesťanským spolkům ve farnosti.

O jaké spolky zde běží?

1. *Kulturní*: Čsl. Orel, Omladina, Svaz katolických žen a dívek, SSS, skauti, Lidové akademie, Matice cyrilometodějská atd.

2. *Hospodářsko-sociální*: Všeodborové sdružení, zemědělské a živnostenské spolky, družstva, raiffeisenky, Charita atd.

Myslím, že správný poměr KA ke světským křesťanským spolkům ve farnosti nejlépe vysvitne ze směrnic svaté Stolice a k nim pak přidám podrobnější formulaci těch zásad.

„Katolická akce nechce spolků nahraditi ani pohliti, ani uniformovati, nýbrž sjednocovati, koordinovati, pamáhati každému spolku, aby měl výhody ze spolků ostatních — ve vzájemném souladu, soudržnosti a lásce.“ (Pius XI., 20. května 1932.)

„Katolická akce nesmí usilovati o to, aby zaujala místo hospodářských a stavovských organizací, které mají přímým a bezprostředním účelem obírat se časnými zájmy různých tříd . . . Tato sdružení si zachovají svou autonomii a svou výhradní zodpovědnost po stránce technické; zrovna tak, jako ve svém oboru zůstávají plně autonomními a nesou také ovšem plnou odpovědnost za své jednání politické strany — i když se skládají z katolíků.“ (Pius XI., k episkopátu Kolumbie 9. června 1934.)

„Katolická akce bude pečovati o to, aby podporovala tyto instituce . . . ponechávajíc jim odpovědnost a svobodu v otázkách čistě technických a hospodářských.“ (Pius XI. kardinálu lisabonskému 10. listopadu 1933.)

„Nikoli tříštění, nýbrž sjednocení; nikoli škodlivé pletichy v těžké práci, nýbrž spolupráce na rozličných polích každému vykázaných; ne potlačování různých spolků svévolnou pýchou, nýbrž ladný a spořádaný vývoj celého těla v pěkné úměrné kráse a síle různých údů.“ (Pius XI. k episkopátu brasílskému 28. října 1935.)

To jsou směrnice z úst nejpovolanějších. — Nyní si tyto zásady formulujme podrobněji.

1. Je nutno rozlišovati mezi KA a oněmi spolky, neboť KA sleduje cíle nadpřirozené, kdežto ona sdružení sledují cíle převážně pozemské a někdy, bohužel — jen čistě pozemské. — Přiznejme si upřímně: Katolickou akci čeká veliká práce, předně ve spolcích naší mládeže.¹ Čím se mnohdy liší některá jednota Čsl. Orla od Sokola? Má-li KA zachránit lidi na druhém břehu, musí předně pokatolíčtit naše katolické, někdy až příliš světské spolky.

2. Obou věcí je potřeba: I KA, i oněch spolků, poněvadž musí býti postaráno o zájmy nadpřirozené i pozemské. Proto:

a) bylo by velkým omylem, kdyby KA chtěla pohltiti (rušiti) ony spolky, nebo ony spolky KA;

b) bylo by omylem, kdyby KA prohlašovala tyto spolky za zbytečnost nebo kdyby za zbytečnost prohlašovaly tyto spolky Katolickou akci;

c) bylo by nevděkem a nespravedlností, kdyby KA pokládala tyto spolky za něco méněcenného. Proč? Protože KA sama na vše nestačí — jako nestačí naše hlava, i kdyby v ní uzrály plány sebekrásnější. K uskutečnění těch plánů je potřeba i ostatních orgánů těla.

3. Katolická akce a světské spolky křesťanské mají a musejí si býti navzájem podporou.

a) Katolická akce prokazuje spolkům neocenitelné služby tím, že vychovává z funkcionářů a členstva nekompromisní katolíky a dbá o to, aby se ve spolku udržoval dobrý křesťanský duch. Umožňuje koordinaci činnosti a zamezuje, aby tutéž věc nekonaly dva nebo více spolků („Duplicita činnosti“) a aby obecnost nebylo přetěžováno.

b) A světské spolky křesťanské prokazují zase Katolické akci neocenitelné služby tím, že pečují o hmotné zájmy členů. (Když je o ty postaráno, může se duch více věnovat duchovním věcem.) Světské spolky umožňují apoštolát i u takových osob, k nimž by se kněz ani nedostal; ve mnohých případech slouží tyto spolky Katolické akci za orgán, jímž tato provádí svůj program.

4. Katolická akce nesmí těchto spolků pro své úkoly ani přeceňovati, ani podceňovati.

a) Ať se Katolická akce chrání mínění, že katolický život mimo tyto (světské) spolky vůbec není možný, a že každý, kdo by v těchto spolcích nebyl, že je křesťan špatný.

b) Ať se účast v těch spolcích co nejvíce doporučuje, protože se v nich dají provésti věci veliké a důležité — a mohou býti přípravou ke vstupu do spolků náboženských.

c) Ať při své práci neignoruje těch, kdo stojí mimo ony spolky.

d) Kde dosud světský spolek dobře plnil mezi členstvem i úlohu náboženskou a je problematické, zda Katolická akce v dotyčném místě bude tuto úlohu plniti lépe, nebylo by dobré onomu spolku dotyčnou funkci odnímati a přenášeti na Katolickou akci.

5. Vždy je nutno hájiti primát Katolické akce, protože věčné zájmy

¹ Ano, jsou, bohudíky, spolky, kde i život náboženský zásluhou obětavých vůdců kvete radostně, ale kolik jest však úhorů . . .

mají přednost před časnými. — Když by pak došlo ke kolisi mezi oprávněnými zájmy Katolické akce a těchto spolků, rozhodují potřeby Katolické akce.

6. Konečně ať pečuje Katolická akce o to, aby činnost ve spolcích byla rozdělena podle pohlaví: mužů, žen, jinochů a dívek. Snad se to mnohým bude zdát neproveditelné, ale je to nanejvýš nutné, protože mnohý takový spolek je pak příležitostí k předčasným a hříšným známostem. A že se pracuje i kulturně a nábožensky v takových spolcích hůře, to jistě potvrdí každý.

*

Na vyřešení správného poměru Katolické akce ke světským — a jak hned uslyšíte — i náboženským spolkům ve farnosti spočívá vlastně z velké části úspěch nebo neúspěch Katolické akce, protože těžko najdeme horlivé spolupracovníky pro Katolickou akci, jestliže si jich nevychováme ve spolcích.

Jednoty potřebujeme! Centrály potřebujeme, do které by byly zapojeny všechny složky našeho veřejného i soukromého života — na prvním však místě života spolkového — a tou centrálou bude Katolická akce!

Poměr Katolické akce k náboženským sdružením ve farnosti

Náboženská sdružení, ve farnostech našich zřízená, jsou trojího druhu. Jedna pěstují zbožnost, a to buď soukromou anebo veřejnou, jiná mají úkol misijní a třetí směřují svou povahou již k činnosti apoštolátní ve svém okolí. K první skupině patří na příklad bratrstva Božského Srdce, bratrstva růžencová a četná jiná bratrstva mariánská, potom bratrstva ke cti různých svatých a světic, bratrstva pro útěchu duší v očistci a apoštolát modlitby. O veřejnou zbožnost pečují bratrstva velebné Svátosti, Cyrilské jednoty pro povznesení a pěstění kostelního zpěvu a spolky sv. Terezie pro výzdobu chrámů. Ke skupině misijní patří Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, Spolek sv. dětství Ježíšova, Armáda sv. kříže, Dílo šíření víry a jiné podobné družiny a spolky. Do skupiny činného apoštolátu možno zařadit bratrstva svaté Rodiny, Mariánské družiny různých stavů a III. řády sv. Františka a Dominika.

Do těchto náboženských sdružení zaléhá nejhlasitěji výzva svatého Otce, budící katolický svět k činnosti slovy: „Všichni jsou povinni spolupracovati pro království Ježíše Krista, protože všichni jsou tak šťastni býti poddanými tohoto sladkého království; jako členové téže rodiny musejí všichni pro svou rodinu něco učinit; nečinit nic, bylo by hříchem opomenutí a mohlo by býti hříchem velmi těžkým. Všichni musejí pracovat a pro všechny je místo a způsob práce. Jsou přece různé druhy apoštolátu: Je apoštolát modlitby, apoštolát pera, apoštolát slova a také apoštolát census, placení, to jest apoštolát finanční, poněvadž je třeba i finanční podpory pro dílo Boží mezi lidmi.“ Také mluvívá svatý Otec často o apoštolátu utrpení a apoštolátu dobrého příkladu.

Modlit se a dobrý příklad dávat, říká svatý Otec, může přece každý, odevzdaností do vůle Boží posvěcovat svá utrpení a doplňovat tak zásluhy trpícího Pána mohou také všichni křesťané, tím více členové zbožných bratrstev, jež chtějí pěstovat zbožnost. Tato zbožná bratrstva nechť v zájmu Katolické akce znásobují své modlitby a zvroučňují je, a to za určitým cílem. Nechť se modlí za Církev, za svatého Otce, za biskupa, za kněze, nejvíce za své kněze, jež pro spásu jejich pracují, za kněžský dorost, za řeholní dorost mužský i ženský. Mnoho lidí pracuje, platí, umírá a politisuje za pozemskou vlast, ale málokdo se za vlast modlí. Slzy Krista Pána nad Jerusalemem, jeho slova, k ženám jerusalemským na cestě křížové promluvená, vybízejí zvláště zbožné naše spolky modlit se i za vlast a za ty, v jejichž rukou jsou osudy vlasti, aby poznali, co vlasti jest ku pokoji. Bratrstva a spolky pro pěstění zbožnosti jsou velmi důležitou zálohou Katolické akce, zásobovacími sbory duchovních dober a dobyvateli Boží milosti. Bratrstva a spolky, napomáhající k veřejné zbožnosti, potom bratrstva a spolky misijní konají už určité, stanovami svými

předeepsané činy, a jsou už, když pracují v duchu a podle norem církevních, sekcemi a součástí Katolické akce.

Obnovu lidské společnosti v duchu křesťanském měl na mysli svatý Otec Lev XIII., když tak vřele odporoučel spolky svaté Rodiny. Šlo jemu o svaté rodiny křesťanské, o šťastné rodiny, o křesťanskou výchovu doma i ve škole, o nezadatelná práva a neodložitelné povinnosti rodiny. Bratrstva svaté Rodiny nejsou myšlena jen jako bratrstva k uctění svaté Rodiny nazaretské, mají to býti bratrstva uvědomělého činu, hráze proti rozvratům rodinným, šiky spořádané proti nepřátelům křesťanské rodiny a výchovy. Úkol bratrstev svaté Rodiny jest ohromný. Encyklika Casti connubii by měla býti magna charta těchto spolků. Bratrstva svaté Rodiny dobře chápaná, dobře vedená a správně činná, i kdyby se jmenovala jinak, na příklad sdružení rodičovská, jsou pluky Katolické akce.

Mariánské družiny berou na sebe povinnost šířiti úctu mariánskou. Slibují jejich členové a členky, že chtějí Panně Marii sloužiti a o to pečovati, aby jí všichni věrně sloužili. Úcty k Panně Marii, prostřednici milosti, ubývá. Jak málo lidí modlí se Anděl Páně, jak mizí z rodin pobožnost růžencová, jak řidčeji a řidčeji vidět na hrdlech našich děvčat medailku mariánskou, jak méně a méně je křtěných děvčat na jméno Marie, jak neznámější a neznámější jsou zpěvy dříve tak oblíbených mariánských hodinek, jak řídké jsou dříve tak početné a manifestační průvody poutní. Mizí projevy úcty mariánské jeden za druhým, protože Panna Maria už není mnohým a mnohým lidem královnou jejich srdcí. Panna Maria mizí mnohým lidem s očí a ze srdcí a zůstává drak a surovost půlměsíce. O dávných českých mariánských sodálech říkali husité a protestanté: Jsou nám pořád v uších se svou Marií. Jestli si naše Mariánské družiny zachovají vřelé nadšení pro Pannu Marii, jestli budou průbojníky ctností mariánských, zvláště čistoty, pak budou platnou a potřebnou součástí Katolické akce.

Neznám organisace a stanov III. řádu sv. Dominika, vím jen, že vznikl snad z dominikánské organisace, zvané militia Christi. Voják se bije za vítězství, ale musí býti připraven na steré útrapy, na rány i na smrt. Katolická akce potřebuje lidí třeba až do krve obětavých.

Jako stvořen pro Katolickou akci je III. řád sv. Františka. Velmi často říkával sv. František: „Jsme posláni na pomoc kněžím pro spásu duší, abychom doplňovali, co jim chybí.“ Členové Mariánských družin a III. řádů pomáhají často knězi velmi platně, jsouce prostředníky mezi knězem a farníky, upozorňují kněze na nemocné, starají se o včasné zaopatření, pomáhají při různých podnicích, sbírkách na kostel anebo na účely charitativní, podporují často nás a kostely i finančně. Konají apoštolát census. Podporují katolický tisk a konají mnoho dobra. Bohužel, naseje někdy a někde nepřítel i dosti koukole do těchto nábožných sdružení, spolků a řádů, a tak hatí se práce katolické činnosti. Vznikají nejednou žárlivosti a spory mezi různými zbožnými organisacemi, někdy je i propast mezi nimi a knězem, a tak je Katolická akce bržděna. Ani nepřátelé nehledají na knězi tak bedlivě jeho chyby, nepošpiní tak kněze a nerozdvojí tak farnost na zbožné vzájemně se potírající strany, jak to dovedou někdy a někde členové a členky zbožných spolků, když se v nich

ozve pýcha a sebeláska. Nejen terciářům a terciářkám, nýbrž všem katolickým zbožným i jiným spolkům mělo by se často do srdcí vštěpovat slovo patrona Katolické akce, sv. Františka Assiského, jenž pravil: „Pán mi dal a dává takovou víru v kněze, žijící po způsobu svaté Církve římské, jak jejich stav vyžaduje, že se k nim chci utíkat, i kdyby mne pronásledovali. Chci se všech kněží uctivě báti a považovati je za své pány, nechci na nich pozorovati hříchů, protože vidím v nich Synáčka Božího. Vězte, bratří, že Pánu Bohu je velmi milé získávat duše, ale toho dosáhneme lépe svorností s kněžstvem než nesvorností. Vždyť jestli kněží překážejí spáse národů, pomsta za to patří Bohu, a on je svým časem potrestá. A proto buďte poddáni církevním představeným, aby z vaší viny nedošlo k pohoršení. Budete-li syny pokoje, získáte kněze i lid, a to bude Bohu milejší než získat jen lid a pohoršovat kněze. Přikrývejte jejich chyby a nahrazujte jejich přechyby.“ A svatý Don Bosko měl zásadu: „Bez důvěry není výchovy a bez lásky není důvěry, proto chci milovat a učinit se milovaným.“ Zbožné spolky budou ve farnosti sekcemi Katolické akce tehdy, když mezi nimi a potom mezi farářem a nimi bude plno nadpřirozené lásky a rodinné svornosti.

Jak vřadím do Katolické akce dobré katolíky, neorganisoované v katolických spolcích?

I. Je možno, aby dobří katolíci nebyli oganisováni v katolických spolcích?

Na tu otázku nutno odpovědět kladně. V každé farnosti jsou dobří katolíci, kteří nejsou v žádném katolickém spolku organisoováni.

Důvody toho:

1. *Jsou znechuceni spolkovou činností. Spolků je mnoho* a každý spolek většinou u těchže lidí se domáhá o členství. Důsledek je, že nemůže všechno zastati a tak opustí spolky vůbec.

Jindy bývají i dobří katolíci znechuceni *nekázní a osobní nevraživostí*, která se v leckterém spolku zahnízdí.

2. Leckteří dobří katolíci nejsou v katolických spolcích, poněvadž *byli vyštíváni*. Stáli jiným v cestě a tak byli nepohodlni a museli ze spolku. Jindy opět brzdili, ať oprávněně či neoprávněně činnost, a zase byli na nátlak nuceni opustiti spolek.

3. Mnozí nejsou v katolickém spolku, poněvadž *nemají vůbec zájmu* o spolkový život.

II. Když takoví lidé jsou jinak bezúhonní a plní svědomitě katolické povinnosti, bylo by velikou chybou ponechati je svému osudu.

Takoví lidé *musejí býti získáni pro Katolickou akci*, poněvadž mohou míti velký vliv na lidi stojící mimo katolické spolky, ba i na lidi stojící v nekatolických spolcích.

III. Nyní jest otázka, jak takové lidi získat.

1. Je zřejmo, že na podobné lidi kněz má vliv většinou pouze v kostele. Tedy musí na ně působit předně *v kázání*. Vhodná volba témat jistě mnohého roznítí v touze pracovati o spáse duší svých bližních.

2. Dále nutno soustavně a individuálně pracovati mezi takovými katolíky *ve zpovědnici*. Musí tedy býti první a hlavní starostí kněze, aby je pohnul k časté svaté zpovědi. Když přichází neorganisoovaný věřící častěji ke svaté zpovědi, tu lze jej častěji upozornit na důležitost apoštolátu. Především nutno upozorniti na vzor Krista Pána. Jak na příklad jednal Spasitel po zmrtvýchvstání se svatým Petrem? Za pokání mu ukládá apoštolát: „Pas beránky mé, pas ovce mé!“

3. Ovšem, zájem pro duchovní život většinou vzbudí *exercicie*. Proto nutno vypracovati *plán* vhodných exercicií a do plánu si předem zapsati

jména těch katolíků, jež by bylo záhodno na exercicie poslati. Všechny, které si zapíšeme, nezískáme, ale leckteré ano.

4. Když se katolík vrátí z exercicií, nesmíme jej ponechat i jeho vlastní horlivosti. Brzy zvlažní. Tu třeba se snažit, abychom jej vhodným způsobem získali *do náboženského kroužku*.

Není-li možno získati takového katolíka, potom nutno jej povzbuditi osobně. Předně na potkání se tážeme, jak se mu exercicie líbily. Když přijde ke svaté zpovědi, tu mu důtklivě nutno klásti na srdce, aby zase brzy přišel.

5. Nutno přizvati neorganisované katolíky *k práci*, pro niž mají schopnosti. Jedná se na příklad o přípravu na nějakou slavnost. Mnohý katolík velmi ochotně půjčí koně, jiný ochotně jinak pomůže, i když není organizovaný v katolickém spolku. A když takový katolík něco pro svou víru vykoná, již se cítí více katolíkem. Totéž platí i o pozvání do kostelního zpěvu.

6. *Knihovny*. Kněz musí dbáti *o četbu* neorganisovaných katolíků. Pomocí služek, pomocí známých snaží se tiskem vzdělávati takové katolíky, ač u nich bývá náboženský tisk většinou odebírán.

7. Nutno věnovati i mládeži pozornost a již od mládí si vychovávat pracovníky i mezi mládeží. Neorganisovanou mládež se podaří většinou shromáždit zase v kostele. Dále je možno neorganisovanou katolickou mládež shromáždit na „*dny katolické mládeže*“. — Zakládat Mariánské družiny jinochů. Daleko snáze možno shromáždit děti jak katolíky, tak i nekatolíky *do dětských besídek*, kde je nutno zábavně, trpělivě a vytrvale vychovávat.

8. Nejdůležitějším prostředkem je však a zůstane *modlitba*. I Kristus Pán se dlouho modlil, než si vyvolil apoštoly; tak musí jednati i kněz. Pomocníků nebude míti, jestli si jich nevymodlí. Věnuje tedy leckdy mši svatou a ještě častěji modlitbu breviáře na ten úmysl. A s modlitbami nutno spojit i *utrpení*. Kolik námah, kolik i utrpení musí zakusiti kněz! Škoda, nevyužítí tak mocného prostředku.

IV Překážky naší práce.

1. Bývají to *organisovaní katolíci*, kteří řevní na neorganisované.

2. Bývá tu také překážkou *vhodná místnost*. Do Katolických a Lidových domů přemnozí katolíci nechtějí jíti, poněvadž ty domy většinou pro nesmírné dluhy ztratily přitažlivosti.

Škoda, že alespoň ve městech nejsou stavěny farní sály, jak to v hojně míře činí v Polsku. Prozatím nezbude, než vzdáti se pohodlí a propůjčovati nějakou vhodnou místnost ve faře, kde by se počáteční Katolická akce scházivala.

Katolická akce a světské úřady

Vysvětlím nejprve, proč pojednání: „Katolická akce a světské úřady“ bylo přiděleno právě mně. Patrně proto, že jsem asi první ze všech kněží arcidiecése olomoucké přišel do konfliktu s úřady k vůli K. A. Stalo se to takto:

Máme v Uh. Brodě čilou „Jednotu křesťanských matek“. Z jejího popudu konal se v r. 1935 v Uh. Brodě jednodenní kurs pro ženy a dívky z okolí Uh. Brodu, na němž se probírala témata obsahu náboženského, výchovného, zdravotního a vzdělávacího. Kurs byl pořádán ve vhodnou dobu (na počátku doby svatopostní), byl dobře připraven a proto se skvěle vydařil. Velký sál Lidového domu byl plný účastnic, které odcházely uspokojeny, ba nadšeny; po finanční stránce byl výsledek též dobrý a proto letos rozhodnuto pořádati podobný kurs opět.

Dlužno podotknouti, že „Jednoty křesťanských matek“ mají své ústředí na Velehradě a jsou přiřčeny k diecési K. A. Proto chystaný kurs letošní byl pokládán za kurs K. A. a bylo o něm jednáno na konferenci kněžstva z děkanství uh. brodského a luhačovského a usneseno kurs ve farnostech v okolí Uh. Brodu oznámiti a doporučiti s kazatelny, jakožto záležitost *duchovní správy*. Středem kursu byla přednáška msgra dra Bedřicha Vaška z Olomouce: Žena a Katolická akce. Ostatní přednášky měli: msgr Jar. Hlobil: „Výchova mládeže k mravní čistotě“; inspektor Jan Mlčoch z Uh. Hradiště: „Odkaz Stojanův v roce cyrilometodějských oslav a naše ženy“; profesor dr. Martin Mikulka z Uh. Hradiště: „Žena a obroda rodiny“; MUDr. Otakar Janěk, městský lékař: „Výchova dítěte po stránce zdravotní“; prof. nábož. Rudolf Drábek z Uh. Brodu: „Matka Don Bosca — vzor vychovatelky“.

Kurs byl zahájen mší sv. a skončil sv. požehnáním ve farním kostele. Řídil jsem jej já sám jako děkan. Účast byla opět skvělá. Program kursu byl natištěn na letáčích, v nichž však nebylo zmíněno, že kurs pořádá K. A., nýbrž nedopatřením byla jako pořadatel kursu uvedena PhDr. Amálie Svobodová-Sadovská, která obstarávala technickou stránku kursu, vyjednávala s řečníky atd. a sama ani kursu se nesúčastnila, ležíc v ten čas v nemocnici v Uh. Hradišti.

Letáky tyto byly zaslány farním úřadům v dopisech bez porta jako věc úřední s přípisem děkanského úřadu, aby kurs byl oznámen s kazatelny a letáky rozdány členkám náboženských spolků a katolických organizací.

Poštovní úřad v N. . . . . však obálku roztrhl, snad proto, že byla podezřelá těžkým obsahem, a zaslal ředitelství pošt a telegrafů v Brně přípis děkanského úřadu a 1 výtisk letáku s udáním, že je tu případ zneužívání předpisu o osvobození věci úřední od poštovního. Ředitelství postoupilo tuto záležitost finančním úřadům a tak jednoho dne přišel do fary úředník důchodkové kontroly v Uh. Brodě s výzvou, abych zaplatil X korun jako pokutu. Odepřel jsem zaplatit pokutu u vědomí, že jsem předpisu nepřekročil a odvolal jsem se s náležitým vysvětlením k finančnímu ředitelství v Uh. Hradišti. Ale finanční ředitelství na můj výklad nedbalo a vrátilo věc důchodkové kontrole v Uher. Brodě s rozkazem vybrat pokutu, jež byla snížena na polovici. Odmítl jsem opět platit pokutu a poslal jsem žádost na ředitelství pošt a telegrafů v Brně, aby trestní řízení bylo zastaveno, že K. A. je součástí duchovní správy a že na kursu, který začal a končil bohoslužbou, se o ničem jiném nejednalo, než o věcech nábožensko-mravních, k nimž patří

i přednáška městského lékaře o zdraví dítěte, neboť pečovat o zdraví poroučí páté příkázání Boží. Zároveň vysvětleno, jak došlo k některým formálním závadám rozeslaného přípisu.

Reditelství pošt a telegrafů dalo můj přípis k vyjádření nejdůstojnější arcibiskupské konsistoři v Olomouci, která odpověděla takto:

„Program a přípisy, jež byly děkanským úřadem v Uh. Brodě na farní úřady tohoto děkanství rozeslány, nemají sice výslovného označení, že jde o podnik Katolické akce. Ve skutečnosti však běželo o záležitost Katolické akce. Jak obsah přednášek, tak i okolnost, že svolavatelé konference byly děkanský úřad s úřady farními, jsou toho důkazem. Podle podání děkanským úřadem sem učiněného bylo uspořádání kursu Katolickou akcí projednáno napřed na kněžské konferenci dekanátu, proto potom nebylo v přípise výslovně uváděno, že běží o věc Katolické akce.

Katolická akce jest záležitost náboženská a záležitost duchovní správy. Papežská ustanovení ukládají závazně biskupům a kněžím Katolickou akci jakožto integrující část duchovní správy. Tak Papež Pius XI. hned ve své první encyklice „Ubi arcano“ prohlašuje o ní, že „je nezbytná a náleží mezi první úkoly kněžské“. Při zasedání papežské konsistoře 23. května 1923 prohlásil oficiálně znova: „Katolická akce zcela jistě náleží ke kněžskému úřadu.“ Že běží při tom o záležitost náboženskou, je patrné z pastýřského listu episkopátu československého z r. 1927 (tento list je základnou pro zřízení Katolické akce u nás), kde stojí: „Nejvyšším cílem Katolické akce jest: výchova k hlubokému křesťanskému přesvědčení, shoda praktického života se zásadami evangelia v každém jednotlivci, v rodinách i křesťanské společnosti — pravý křesťanský mrav v životě vlastním, rodinném i společenském.“ Úřední ráz Katolické akce je vyjádřen tím, že podle téhož pastýřského listu předsedou diecézní Katolické akce je biskup, farní farář. V organizačním pak řádu, na základě tohoto pastýřského listu v r. 1927 vydaném, se praví: „Katolická akce jest akce církevních vrchností.“

Poněvadž tedy běží o podnik Katolické akce, tedy o záležitost náboženskou, jejímž cílem je posvěcení duší a proniknutí křesťanských zásad do praktického života a řízenou církevní vrchností, prohlašuje arcibiskupská konsistoř, že i zmíněné přednášky patří mezi záležitosti náboženské a úřední, jimž zákon č. 108-1865 odst. 2. přiznává osvobození od poštovního, a vřele se přimlouvá, aby vzdor některým formálním závadám rozeslaného přípisu trestní řízení proti děkanskému úřadu v Uh. Brodě na základě par. 423 důchodkového zákona bylo zastaveno.“

Výsledek byl příznivý, neboť trestní řízení proti děkanskému úřadu bylo skutečně zastaveno. Byl to asi první případ, kdy úřady církevní jednaly se světskými úřady o K. A. a kdy státní úřad výslovně uznal stanovisko Církve, že K. A. je součástí duchovní správy a má tudíž nároky na výhody, které stát poskytuje záležitostem náboženským a církevním.

Je dobré, když tento náboženský charakter Katolické akce a důsledky z něho vyplývající jsou výslovně agnoskovány státem, jak je tomu v konkordátu rakouském, litevském, italském a dále v Polsku. Na příklad rakouský konkordát obsahuje v t. zv. Zusatzprotokoll zum Artikel XIV: „Der Bund räumt den Vereinigungen, die vornehmlich religiösen Zwecken dienen und einen Teil der Katholischen Aktion bilden und als solche der Gewalt des Diöcesan-Ordinarius unterstehen, volle Freiheit hinsichtlich ihrer Organisation und Betätigung ein.“

V Československu na toto výslovné uznání Katolické akce v modu vivendi pamatováno není.

Poněvadž je věcí Církve, aby rozhodovala, co je záležitostí náboženskou a co není, poněvadž pak dále z právě uvedených důvodů náboženský charakter Katolické akce je nesporný, nutno trvati i na stanovisku, že všechny výhody, jež jsou státem přiznány náboženským záležitostem, platí i pro Katolickou akci. Tak na příklad osvobození od poštovního, když dopis byl vypraven v předepsané formě (vlastnoruční podpis, razítko, číslo).

Pokud se týká schůzí Katolické akce, je zde jistá obtíž. Zákon shromažďovací u nás platný (z 15. listopadu 1867) obsahuje sice v par. 5 ustanovení, že jsou z něho vyňaty mezi jiným „průvody, pohřby, procesí, pouti a jiná shromáždění anebo průvody k vykonávání zákonně povoleného vyznání náboženského“, ale toto ustanovení omezuje ihned podmínkou, „když se dějí způsobem starodávným a obvyklým“. V případě napjatého poměru mezi Církví a státem by tato klausule mohla býti osudnou. Ale i v dobách klidných by mohly vznikati k vůli ní těžkosti. — Proto pokládám za nejlepší:

a) Když běží jen o schůzku menší nebo když běží i o schůzi větší, ale přece jen omezenou na pozvané hosti, možno použití — *positis ponendis* — výhod, přiznaných schůzím důvěrným;

b) když běží o schůzi veřejnou, ohlášenou plakáty, všeobecně přístupnou v hostinci nebo spolkovém domě, ať ji farář ohlásí jako veřejnou schůzi okresnímu úřadu. Jako pořadatele schůze ať farář uvede sama sebe;

c) když běží o schůzi na fáře nebo v sakristii, tam by bylo zbytečné ohlašovati za nynějších poměrů, poněvadž každý z okolnosti, že se tak děje v kostele, vytuší, že běží o věc náboženskou, a těžkostí není se co obávati.

Pokud se týká ohlašování funkcionářů spolkových okresnímu úřadu, toto ustanovení nepadá vůbec v úvahu, poněvadž platí jen o činovnících členstvem zvolených, kdežto funkcionáři Katolické akce jsou funkcionáři, jmenovanými od církevní vrchnosti.

Katolická akce jest u nás něčím novým a zvláště světským úřadům něčím dosud málo známým. Není tudíž vyloučeno, že leckdy dojde k nedorozumění podobného rázu, jako nahoře, zvláště až začnou fungovati farní výbory Katolické akce, až se začnou pořádati kursy pro pracovníky Katolické akce ve farnostech atd. Trpělivostí a opatrným postupem se jistě docílí plného souladu mezi Katolickou akcí a světskými úřady.

Které úkoly přikáží Katolické akci na vesnici

Práce Katolické akce na vesnici má své výhody v tom, že se tu lidé vzájemně znají, že okruh působnosti není tak široký, jako ve městě, ale má zase tu nevýhodu, že zde není dosti schopných pracovníků, a proto spočívati bude aspoň s počátku na knězi samém. Upozorňuji předem, že dnes už je málo zapadlých krajů, kam by neproniklo ovzduší městské s atmosférou, která je škodlivá katolickému životu.

Práce bude dvojího druhu. Jednak bude směřovat k budování apoštolského ducha u laiků, kteří podle vůle Boží mají býti také spolupracovníky na díle vykoupení, to jest přičiniti se, aby ovoce vykoupení Kristova prospělo co největšímu počtu duší, jednak bude ochranou proti nebezpečím a nemocem, kterými trpí katolický duch v osadě. Obojí tato práce je určována potřebami na našem venkově, a to jak na poli *náboženském*, tak na poli *veřejné mravnosti, života rodinného, kulturního i občanského*. Vždy bude třeba se tázati: Čeho je zde a právě nyní zapotřebí? Úkolů těch je tolik, že možno se jich tu vlastně jen dotknouti a na ně jen upozorniti.

Nebudu ani daleko od pravdy, řeknu-li, že jednou z prvních příčin úpadku je ta, že v mnohých duších hasne světlo víry.

Náboženský život venkova i tam, kde zůstal ušetřen největšího náporu nevěry, trpí jistě náboženskou nevědomostí, i věřící duše postihují různé pochybnosti, zraňují nebezpečné námitky nepřátelské a tím ohrožují radostný život víry. Aby se tu nebojovalo donquichotsky proti větrným mlýnům, třeba konkrétně zjistit obory náboženského života, které jsou nejvíce postiženy. Katolická akce svými důvěrníky usnadňuje toto poznání, protože oni jsou ve stálém styku se svým okolím.

Zjišťování toto může býti anonymní — otázkami vloženými do schránky na př. ve spolkové místnosti — nebo osobní, co slyší naši lidé ve styku s jinými na poli, v dílně, továrně, při zábavě, ve vlaku, z četby knih a časopisů. Podle zjištěných takto pochybností může kněz pak voliti témata pro kázání, přednášky, může doporučovat příslušnou četbu brožurek, na příklad „Životem“, a vyzbrojit tak laické svoje spolupracovníky a immunisovat předem věřící, aby se jim víra stala osobním přesvědčením podle slov apoštolových: „Scio cui credidi et cestus sum.“

Prameny víry i na našem venkově ucpává smýšlení hmotářské a přecňování statků tohoto světa, jemuž podléhají i duše věřící. Proti této nemoci je jediný lék: budit smysl a úctu k nadpřirozenu, proti mamonu postavit almužnu, budit obětavost pro zájmy Boží, pro chrám a jeho potřeby, pracovati pro misie, Apoštolát, charitu, katolické studenty a dorost kněžský.

Příkladem nebojácných katolíků bude třeba učit vyznávat víru veřejnou modlitbou, křesťanským pozdravem, aby nezněl nadarmo zvonek při

„Anděl Páně“, v pátek o 3 hodinách, při pozdvihování, když jde kněz s Nejsvětějším k nemocnému.

Žije v naší době a právě na venkově mnoho katolíků zvykových, chodí na mši svatou, ne však už na kázání a dokonce už ne na odpolední služby Boží. Ale i když do kostela jdou, jak se tam často chovají? Vždy a všude na vesnici bude třeba pracovat o to, aby náboženské úkony nebyly pouhým formalismem, aby se odstraňovaly zlořády při službách Božích. Bude třeba použití mládeže z katolických spolků, aby dali příklad ostatním, kde je pro ně místo v kostele, aby nestáli venku a pod. Aby byli v kostele nábožně a s užitkem přítomni, bude třeba je zaměstnat zpěvem a modlitbou, aby byli s porozuměním přítomni, třeba vysvětliti liturgii cyklem kázání, přednáškami, četbou, oživení odpolední služby Boží vhodným jejich střídáním. Varovati věřící, zvláště v sezoně polních prací před znešvácováním neděle. Bude třeba dále naplnit církevním duchem slavnostní průvody o vzkříšení, Božím těle atd., aby nebyly světskou parádou, kde zaniká úplně ve hřmění pochodů Sanctissimu, pouti aby nebyly světskými výlety pro zábavu. Z krásného svátku sv. Mikuláše aby nakonec nezůstal jenom ten zábavný čertík, veselí a pitky na sv. Silvestra nahradit vážným, nábožensky podloženým posledním dnem v roce.

Ke spolupráci v Katolické akci je jistě první přípravou účast na exerciciích. V Holandsku již desíletí stojí jako hrady říše Kristovy exerciční domy, z nichž se šíří křesťanství činu. V nich se scházejí z každé obce každoročně zvláště muži a jinoši. Tito působí pak jako apoštolé ve svých farnostech. I vás zachrání jen silné hnutí exerciční. Použití tedy k agitaci kde je možno Čsl. Orla, Mariánských družin, katolických žen, terciářů a zvláště exercitantů, spolehlivý obchodník-katolík může vzíti k rozprodeji nálepky pro exerciční střádanky.

Z velkých nebezpečí i na venkově, zvláště v nynější hospodářské tísní, je nevěra komunismu, poněvadž se vemlouvá v přízeň právě chudých a utištěných. Třeba tedy ukazovati přednáškami jeho pravou tvář, falešný pacifism, který pod rouškou snah o mír rozpoutává nejkrvavější boje občanské. Také třeba věnovat stálou pozornost propagandě sektářské, která používá každé příležitosti k úkolům na katolicismus.

Potvrdí snad mnozí, že mládež naše ze všeho nejraději — tančí. Časté taneční zábavy jako mor se šíří na našich vesnicích a jsou příčinou mravní zkázy mládeže. Více než slovo knězovo prospěje úsilí laiků o omezení tohoto zlořádu, domluvou u hostinského, u starosty i u úřadů. V ohledu mravním třeba odstraňovati závady i jinde, v divadle výběrem nezávadných her, respektive korekturou méně závadných, výběrem filmů. Mládež nynější horuje pro sport, který třeba očistit od surovosti v řeči i jednání, přidat ušlechtilé zpěvy pochodové, v přestávce vytěžit morálně z vítězství i porážky, z úspěchu i nezdaru sportu.

Základem lidské společnosti je rodina, a ta je dnes rozvrácena. Zavčas pomocí laických spolupracovníků třeba varovati před lehkovážným uzavíráním sňatku, zvláště s jinověrci, kamarád či kamarádka tu často dokáží více, než vlastní rodiče. Bude třeba podniknout vše, aby ozdravěl a vrátil se do našich rodin starý křesťanský duch a správné křesťanské zvyky. (Křesťanská výzdoba bytu, společná modlitba, svátek rodičů, rodinná

výročí nábožensky oslavit návštěvou mše sv. a přijetím svatých svátostí.) Aby viděly děti úctu svých rodičů k starým výměnkářům, k zemřelým, za něž dávají sloužit mši svatou, ať obětují též svaté přijímání.

Kromě živého slova Božího je to náboženská četba, která živí světlo víry a život z ní v každé duši. Nechyběla v minulosti ani v malých chaloupkách českých na starých policích kniha knih Písmo svaté, vedle Postily a Životů svatých, a právě tato zbožná pravidelná četba živila víru našich zbožných předků v dobách nejhorších. Vraťme tedy staré domácí právo té svaté knize a jejím dobrým sestřím, katolické knize, časopisu i dennímu tisku. Netrpme pod žádnou záminkou, aby světskými zájmy, na příklad hospodářskými, stavovskými, maskovaná nevěra mluvila k našim rodinám neutrálním nebo přímo protikatolickým, či nemravným tiskem. Katolická akce a apoštolé dobrého tisku budou vésti v evidenci, nebo aspoň si všímat, co se v obci odehrává (na poště se dá i nenápadně zjistit), budou probouzet zájem o sebevzdělání, naši lidé někde málo a dosti neradi čtou a na tisk peníze obětují. Místo kytice k svátku, lásku k biřmování, k sňatku, dát Bibli, nábož. knihu. Zřídit kde je jen trochu možno katol. čítárnu, knihovnu, všímat si obecních knihoven, nebude nesnadno někde knězi státi se obecním knihovníkem. Katolická akce bude upozorňovat rodiče, aby si všímali školy, dětských zpráv o probíraném učivu, školní výchově, kněz sám osobním stykem s učiteli může předejít tak mnohému zlu. V životě občanském bude potřebí vpravovati našim lidem přesvědčení, že každý katolík je povinen se snažiti, aby byl co nejlepším a nejsvědomitějším odborníkem ve svém povolání, nesmí býti proto zapomináno ani na přednášky ze života hospodářského, sociálního, daňového, státního atd. Katolík musí býti i prvotřídním občanem ve státě a má zastupovati katolické zájmy všude vůči obci, zemi, státu a všem korporacím soukromým i veřejným.

V pracovních Katolické akce jakoby byl jaksí obnoven starokřesťanský řád spolupracovníků Církve, jež je k tomu určovala čtverým nižším svěcením. Pracovníci Katolické akce mají jako ostiarii projevovati fidelissimam curam o dům Boží a o důstojné vykonávání služeb Božích, lektoři — toť šířitelé dobré četby, exorcisti, spirituales rectores nad duchem zlým a vymítající, odstraňující zlořády, pohoršení, ducha hmotářského. Akolyté, stávající se svým životem křesťanským, svými ctnostmi ostatním světlem duchovním, opravdovými laickými apoštoly.

To jsou některé úkoly Katolické akce na venkově, úkoly těžké a předeem předvídáme neúspěchy. Ale ty nesmí nás odstrašiti. Úspěch je věc Boží. A Bůh všemohoucí je jistě dosti mocný, aby způsobil to, nač lidské síly nestačí. Lidé mohou býti jen jeho nástroji — lepšími či horšími. Proto Bůh nežádá od člověka úspěchů, nýbrž jen dobrou vůli.

Které úkoly přikáží Katolické akci ve městě

Cíl Katolické akce ve městě jest úplně týž, jako na vesnici, totiž oslava Boží, výchova uvědomělých katolíků, vytvoření katolického prostředí, neboli jinými slovy: Výchovou a akcemi přispívati k tomu, aby náboženský život katolíků byl soustavně *probuzen, podporován a sjednocován* v organisovanou činnost.

Ovšem, čím větší města, čím různější povolání, rozvrstvení obyvatelstva, čím větší pohyb stěhování tohoto, tím větší, pestřejší a hybnější musejí býti i úkoly a cesty Katolické akce.

Nelze naprosto postupovati podle jedné šablony. Abych zůstal na Slovácku, Hradiště s úřednicko-živnostenským obyvatelstvem značně se liší od Brodu s hodně zemědělským, a od Zlína. Veliký rozdíl je mezi městem Hradištěm a přifařeným, stejně velikým zemědělsko-dělnickým Starým Městem. Nezmiňuji se ani o Ostravě, Olomouci a jiných městech.

Toto považoval jsem za nutno předeslati, aby bylo předem jasno, že úkoly Katolické akce jsou a budou v různých městech různé, i když cíl je stejný.

O velmi mnohých úkolech jednal předcházející referát, proto omezují se pouze na hesla. Úkoly Katolické akce ve městě bych rozvrhl na: I. organisační, II. náboženské, III. vzdělávací, IV. sociální V. finanční a VI. representační.

I. Úkoly organisační.

1. *Rozdělit* farnost podle přifařených obcí a obce (město) podle čtvrtí a ulic na pevně ohraničené obvody.

2. Vyhledati v každém obvodu schopného důvěrníka.

3. Školiti a vychovati tyto důvěrníky a jejich eventuelní zástupce a nástupce.

4. Přiděliti jim, by: *a*) ve svém obvodu vedli evidenci katolíků současně s evidencí jinověrců a bezvěrců (kartotéky); *b*) upravovati a zprostředkovati styk farníků — hlavně těch, kteří nechodí do kostela a do katolických podniků — s farním úřadem (Věstník); *c*) podávati zprávu o poměrech, potřebách nemocí strádajících a různých důležitých zjevech a událostech (schůzích, protináboženské agitaci a pod.) ve svém obvodu.

5. Zřídit ve městech s více farnostmi nebo přifařenými obcemi společnou radu Katolické akce.

6. Zřídit nutné spolky a odbory (na příklad tiskový, školský, zábavní atd.) pro účelnou a pronikavou práci.

7. Pořídit vývěsné tabulky a skřínky pro vyhlášky Katolické akce na vhodných místech.

II. Náboženské úkoly.

1. Hledati, vésti v patrnosti, upozorňovati na náboženské potřeby farnosti.
2. Upozorňovati na vhodné uspořádání doby bohoslužeb.
3. Obstarati dozor při bohoslužbách, zvláště u dětí a mládeže, a pořadatele při církevních slavnostech a průvodech.
4. Uváděti ve známost církevní slavnosti, náboženské přednášky, manifestace, misie, exercicie, tridua, dny mládeže, průvody a pod., zváti na ně, agitovati pro hojnou účast, postarati se, by obsahově, uspořádáním, dochvilností a ukázněností byly prvotřídní, imponovaly všem a tak přitáhly i lhostejné a vlažné.
5. Starati se o účast na pohřbech chudobných katolíků.
6. Vyvěsiti pořad nedělních bohoslužeb na nádražích (Kroměříž) a jiných vhodných místech. Upozorňuji na akci P. Schikory s „Poslem pravdy“, jenž by oznamoval dobu bohoslužeb.
7. Pátrati po možnosti zříditi katolický klášter, školu, školku nebo jiný ústav.

III. Vzdělávací úkoly:

Úkoly vzdělávací bych rozdělil v odbory: školský, tiskový, přednáškový, knihovní a zábavní.

A) Školský odbor se stará:

1. O vhodné a schopné členy do místních a okresních školních výborů, využití všech práv a možností, jež nám skýtají zákony a předpisy, a poučuje funkcionáře a rodiče o jejich právech a povinnostech.
2. Pracuje v rodičovském sdružení, přičiní se, by na schůze těchto katoličtí rodiče přišli a prosadili své zástupce do předsednictva. Totéž platí o podpůrném spolku, polévkovém ústavě, kuratoriích různých škol. Všude hledí se dostat nenápadně k moci a potom jí plně využítí ku prospěchu náboženské výchovy.
3. Hledí býti ve styku se správou škol a pokračuje klidně, vážně, taktně a věcně při nepřístojnostech.
4. Zřídí podle možnosti dětskou besídku, mateřskou školku.
5. Pomáhá při prvním svatém přijímání dětí (šaty, pohoštění — rodiče).

B) Tiskový odbor:

1. *Redakční sekce* se stará o zvelebení a udržení místního časopisu, posílá zprávy do denního a krajinského tisku, sleduje časopisy jiné, upozorňuje napadené katolické osoby a korporace, stará se o opravy, uvádí mylné zprávy na pravou cestu. Všimá si obecní kroniky.
2. *Propagační sekce* stará se o kolportáž katolického tisku, o prodej v trafikách a prodejnách, upozorňuje knihkupce na naše knihy a publikace, žádá o vyložení za výkladem, hledí, by z výkladů zmizely knihy závadné.

C) Přednáškový odbor:

1. Stará se o zastoupení v tak zvaných neutrálních kulturních organizacích (osvětové sbory a komise) a využití výhod těchto organizací (remunerace za přednášky, projekční přístroje, diapositivy, filmy a pod.).

2. Sjednotí a zorganizuje přednáškovou činnost a tak zamezí častému plýtvání silami a časem.

3. Vypracuje přesný program přednáškové činnosti pro celé období (zimou).

4. Zřídí kroužky, na příklad biblický, jehož účastníci si zakoupí Písmo svaté a tak je donesou do svých domovů, liturgický, pro který má intelligence veliký zájem, a tak rozšíří i misálky, apologetický, upozorní na brožurky „Životem“, Příručky katolického spolku profesorů atd.

5. Hledí se účastniti i neutrálních debaterních, literárních a společenských večerů, slavností a dostati se všude, kam katolík, aniž by poškodil svou čest, se dostati může.

D) Knihovní odbor:

Stará se: *a)* o zastoupení v knihovní radě, o odebírání katolických časopisů a knih pro městskou knihovnu a čítárnu; *b)* o zřízení katolické knihovny a čítárny.

E) Zábavní neb společenský odbor:

1. *Sjednotí a organizuje* zábavné podniky, by uvědoměli katolíci nebyli zbytečně vyčerpáváni a přímo finančně, zdravotně i mravně ubíjeni stálými zkouškami dlouho do noci a účastí na divadlech a divadélkách pochybné ceny náboženské, umělecké a mravní, a tancovačkách, pořádaných spolky a společnosti.

2. Pozvedne tím uměleckou, mravní a náboženskou úroveň těchto podniků.

3. Bude pořádati pěkné akademie s proslovem, recitacemi i sborovým zpěvem a hudbou.

4. Postará se, aby i taneční zábavy byly jen v dobu dovolenou a slušné.

IV Úkoly sociální.

K nim patří:

1. *Mravnost.* *a) Veřejná;* skýtá tolik příležitosti k činnosti: výklady, plakáty, kina, divadla, koupaliště, různé podezřelé místnosti s ženskou obsluhou; všímáti si jich, upozorňovati a zakročovati bude úkolem Katolické akce; *b) soukromá:* poučení o zhoubných následcích divokých manželství, rozvodů, rozluk, civilních sňatků často předejde zlu; více o tom mluvil dr. Kolář.

2. *Sociální pomoc.* Katolická akce má hledati dobré katolické rodiny pro sirotky a učně, zřizovati útulky pro služky, besídky pro vojáky a nezaměstnané; starati se o slušné pohřby chudých. O dalších úkolech Charity pojedná msgr. dr. Nejezchleba.

V Úkoly finanční

budou hodně obtížné, rozvine-li se bohatá činnost.

VI. Representační úkoly,

lépe řečeno: styk Katolické akce s úřady a pod. O těchto pojednal msgr. Hlobil.

Načrtl jsem pouze heslovitě úkoly, jež čekají Katolickou akci ve městech. Uvedl jsem je bez odůvodnění. Jak je prováděti, bude předmětem dalších podrobných referátů. Vím, že všechny úkoly hned ve všech městech se provést nedají, ale mnohé přece jen, a to dosti snadno. Jsou mezi námi mnozí zkušenější kněží, pracující ve městech. Prosím, by moje náměty v debatě laskavě doplnili. Potom dejme se všichni podle poměrů do budování Katolické akce ve městě.

Jak vychovávati pracovníky v KA ve farnosti?

I. Důležitost.

Nejeden kostel by se zbořil, kdyby v něm nebylo pilířů. Dva, tři, čtyři pilíře drží stavbu celého kostela. Ty pilíře se nenašly na cestě, ani nevyrostly ze země samy. Musely být vybudovány: cihla na cihlu, lešení kolem toho, namáhavá práce několika dělníků po více dnů.

Takovými pilíři ve farnosti mají být pracovníci v KA. Tito pracovníci mají *některé podobnosti* s pilířem:

1. jsou hlavní oporou náboženského *aktivismu* ve farnosti;
2. jiná podobnost s pilířem i v tom, že také *nevyrostou ze země sami*. Musejí být vybudováni. Vybudování delší práci. Nikde nenajdeme pracovníků hotových. Je nutno vždy napřed je vychovat.

Jsou také *rozdíly* mezi pilířem mrtvým a živým. Musím si je uvědomit. 1. Velmi důležitý rozdíl je v tom, že mrtvý pilíř je stavěn od jiných. Živý pilíř, t. j. pracovník v KA, se *musí v první řadě vychovat sám*. Hlavním stavitelem je on sám — já jako kněz k jeho stavbě přispívám. *Musím* ovšem přispívat.

Předně musím mnohdy přispět *iniciativou*: t. j. musím ho k tomu vybídnout. Koho? Katolíka, který se má stát pracovníkem KA. Prosím, on *se má stát* pracovníkem. Tedy on jím není ještě. Proto má chyby, *má nevhodné vlastnosti*, nemá přiměřeného vzdělání atd. Jemu v životě třeba nikdy nenapadlo, že by on se mohl stát pracovníkem v KA. Je potřeba mu dát iniciativu, jej vybídnout. Touto iniciativou musím v první řadě přispět já, chci-li si pracovníky ve farnosti vychovat. — Při této iniciativě si musím být vědom:

1. abych měl trochu oči lásky Boží. Láska Boží hledí víc na *dobré vlastnosti v nás*, než na špatné. To je naše štěstí. A toho štěstí se musí dožít i moji svěřenci, ti, kteří by byli schopni stát se pracovníky KA.

2. Musím si uvědomit, že v tom právě bude záležet výchova, aby v tomto nastávajícím pracovníku *nedostatků a chyb ubývalo*, a přibývalo toho dobra a těch vlastností, které jim chybějí.

3. Hned s počátku si musím uvědomit, že se ani mně nepodařilo ze sebe odstranit všechny chyby. — Tož se to nepodaří ani tomu nastávajícímu pracovníku, takže *bude mít vždy nějaké chyby*. Budu-li takový, že budu hledět jen na chyby, pak *budu z těch, kteří vždy a všude mohou tvrdit, že oni ve své farnosti nemají nikoho, kdo by se pracovníkem v KA stal*. Proč? Protože všichni lidé v jeho farnosti mají chyby a to, že *mají dobré, vhodné vlastnosti, to on prozatím se nenaučil pozorovat*.

4. Při této iniciativě si musím být také vědom, že nikde, nikdy se mi nepodaří vychovat všechny, kterým jsem iniciativu dal. Někteří se ožení

a přiřzení se třeba jinam. Jiní po čase přestanou třeba pracovat, neb umrou atd. Proto nezačnu s jedním, nýbrž *raději s více lidmi*. Se dvěma, třemi. A když z těch dvou, tří se podaří jednomu, aby se vychoval, pak Pánu Bohu vroucně na kolenou děkovat.

5. Je třeba připomenout, že není dobře začínat s *příliš* mnohými, poněvadž velké těleso je těžko vychovatelné.

II. Cíl.

I já sám, i ti, kteří se pracovníky mají stát, musíme mít jasný cíl před sebou. Musíme si být vědomi, že mají být vychováni nejen v dobré katolíky (prozatím v některých farnostech těch je dost) — ale *v katolické pracovníky*. Aby to lépe vyniklo, řekl bych v takové průbojné katolíky. Když říkám katolíky průbojné, nemyslím, že by stačilo, vychovat je ve rváče. Ne. Rváčů jsme již měli dost. Avšak takoví neudělají mnoho, neboť dají se odstrašit překážkami, nejsou vytrvalí. Místo aby zachraňovali, dolamují nalomené a zhášejí knoty, které aspoň doutnaly. Dobrá věc roste pomalu a dlouho. K tomu je potřeba trpělivosti a vytrvalosti. — Průbojný katolík, říkám jen proto, aby vynikla potřebná aktivita.

První meta na cestě k tomuto cíli je: aby se stali průbojnými *na tom určitém úseku, kde toho právě potřeba nejvíce vyžaduje*. Na př.: v knihovní radě, v místní osvětové komisi, nebo i v jednotě Orla v ohledu náboženském, v závodním výboře atd.

Konečný cíl výchovy: aby se z nich stali průbojní katolíci *všude, za každých okolností*. Takže on, kdyby se dostal i do Sodomy, zůstal by Lotem, který by dobro šířil a proti zlu bojoval, i kdyby to stálo cokoliv.

III. Metoda.

Kterou cestou jít ve výchově? — Odpověď: Cesty mohou býti rozličné, jen musejí směřovat k tomu cíli, aby se vychovali dobří katolíci-pracovníci, nebo jak jsme si to nazvali: průbojní katolíci.

Výchova se musí ubírat ve dvou směrech navzájem se doplňujících:

1. výchova rozumu,

2. výchova povahy.

První krok ve výchově, nazval bych to taková preambula výchovy:

1. Dát číst životopisy lidí, kteří pracovníky byli. Není nutno, aby byli prohlášeni za svaté; jen když v práci pro katolicismus vynikali. Každému stavu jeho přiměřený vzor.

Tak *pro muže*, když ne víc: z Životem, č. 186: Garcia Moreno — prezident-katolík (president republiky Equadorské), nebo č. 47: Bedřich Ozanam, č. 122: Lékař apoštol (Josef Moskati). Bohužel, kdyby bylo možno vydat podrobnější životopisy takového Ampera, Volta: jména stále vyslovovaná a krásné příklady pro ně.

Pro *jinochy*, kromě jiných: Pierre Giorgio Frassati.

Pro *ženy a dívky* toho máme dost. Zvláště bych upozornil na knihu Lekeux: Marketka.

Proč životopisy? 1. Aby ten člověk měl pojem o tom, jak asi on má

pracovat. 2. Je to poměrně nejlehčí a nejpřístupnější i méně vzdělanému. 3. Aby se povzbudil příkladem. Víme, že příklady táhnou. A největší vojevůdci vždy čítávali životopisy svých předchůdců.

2. Musím se snažit, aby tyto životopisy nejen přečetli, nýbrž, *aby si z nich také něco zapamatovali*, a to dobře, živě zapamatovali. Toho dosáhnu na př. tím, že ho požádám, aby si napsal krátký obsah, anebo mu určím určitý kousek článku, aby se jej naučil nazpaměť a přednesl na schůzi na př. v Orle neb v Omladině. A kdyby to jinak nešlo, aspoň ať to recituje. Když to jde, je dobře, když po první může vystoupit v cizí dědině, kde ho tolik neznají.

3. Krok. Vzory, které četl, mluví o poměrech daleko od nás: v Equadoru, ve Francii atd. Jaké jsou u nás potřeby? Co by měl u nás dělat? Na to najde odpověď *v resolucích katolického sjezdu*. A zase krok za krokem. a) Nejprve by měl znát resoluci svého stavu a resoluci svého odboru. Ty dvě by měl znát skoro nazpaměť. Tak na př. muž dělník by měl znát resoluci mužů a odborovou resoluci dělníků. Postupně pak b) resoluce jiných stavů. Aby si je dobře vtiskl do paměti, bylo by dobře, kdyby o nich zase někde mohl promluvit na schůzi, nebo v kroužku těch pracovníků. Na schůzi: ne proto, aby se naučil schůzovému boucharonství, ale mluvené slovo se lépe zapamatuje.

Teď ví, co má dělat. *Přistoupí ke skutečné práci*, a to k výchově A) své povahy a B) k výchově svého rozumu, aby to, co dělat má, mohl *dobře dělat*.

A) *Výchova povahy*. Pracovník si musí být vědom: Milostí Boží jsem, co jsem. Pracovat pro Boha bez Boha je nesmysl. Proto: 1. Půjdu na exercicie, abych položil základ, solidní, pevný základ. 2. Milostí Boží jsem, co jsem, a mám-li být víc, mám-li udělat víc než dosud, potřebuji zase další milosti Boží. Proto budu se horlivě modlit, budu chodit na mši sv., k sv. přijímání: ne proto, že je to dnes v módě, nýbrž: proto, že chci získat milost Boží, bez níž bych nemohl nic učinit. 3. Cílem mým bude, abych *ze své povahy odstranil chyby*, které by mohly jiné pohoršovat, odpuzovat. Půjde to těžko, ale musí to být. Když budu čerpat dostatek milosti, budu stoupat v dobrém.

4. Musím si být vědom, že úroda na př. obilí roste a stále roste. Postavme se však k ní a vzrůstu vidět nebudeme, protože *práce Boží je práce stálá, jistá, ale tak pomalá*, že pohled lidský jí nepostřehne. Tu je třeba trpělivosti a modlitby a stále modlitby a stále trpělivosti.

5. Musím si toho *pomalého vzrůstu být vědom*. Avšak být si ho vědom nejen u sebe, ale *i u jiných*. A proto nebudu se na jiné zlobit, rozčilovat se, že jsou stále stejní, že to s nimi nejde vpřed. Že není výsledků vidět. Budu raději za ně obětovat modlitby, i různé obtíže a těžkosti, které s tím mám. Ano pracovník KA musí se *učit důležité myšlenky smíru a oběti*.

Zároveň s touto výchovou povahy musí pokračovat:

B) *výchova rozumu*. Čtení životopisů, učení se resolucím, čtení brožurek o Katolické akci, to jsou jen, jak bylo řečeno, jen praeambula, jen cosi k vzbuzení zájmu. Avšak to je málo. Pracovník KA musí mít solidní základy, a to jak ve vědění náboženském, tak i ve znalostech odborových.

1. K vědění náboženskému kromě katechismu, Písma sv. velmi pěkně

poslouží kniha: Laický apoštolát (Wiesen) — pak — — Kniha kontroverzí — Slovník námitek od Zelenky (trochu drahý) a pak apologetické brožurky „Životem“.

2. K vědění odborovému, kromě toho, co bylo řečeno na př. o sedění dělnických zástupců v závodním výboře. Mějme nastávající pracovníky k tomu, aby si všímali všech technických vymožeností dnešní doby a podle možnosti aby jich také užívali. Ve věcech techniky, ať jsou to lidé co nejpokročilejší, řekl bych co nejmodernější katolíci ať se z nich stanou. Když to jde v Belgii, v Holandsku, proč by to nešlo u nás? Pryč s nezdravým konservatismem. Musíme být konservativní v pravdách Božích, poněvadž jsou to zákony věčné, avšak v ohledu technickém s konservatismem pryč. I v čistě katolických spolcích jsou na místě přednášky o nejnovějších vynálezech v letectví, v automobilismu, v hospodářství atd. — I techniku je třeba posvětit. (Ampere, Volta.)

Touto prací by se postupně vychoval budoucí pracovník v KA za pomoci kněžovy.

Pro kněze-vychovatele by bylo na místě ještě poznamenat asi toto: 1. Když kněz dělá nastávajícím pracovníkům nějakou přednášku, ať téma i metoda podání odpovídá víc potřebám života než potřebám teoretické soustavnosti a úplnosti.

2. Je lépe, když pracovníci konají sami krátké přednášky a kněz podá jen bližší vysvětlení k přednesenému, nebo doplní, co chybí, případně opraví, v čem pozoroval, že přednášejícím bylo špatně pochopeno nebo předneseno.

Na př. vezme se knížka P. G. Frassati. Určí se každému článek, aby z něho přednesl některý odstavec nebo obsah toho článku. Pak je z toho několik výhod:

- a) učí se samostatnosti ve vystupování,
- b) lépe si to zapamatuje,
- c) je možná potom debata, protože každý něco ví,
- d) jsou možné dotazy, poněvadž při učení leccos napadne,
- e) vzbudím v nich zájem o dobrou knihu, takže si ji pak přečtou celou, po případě i koupí.

3. Kromě přednášek prospívá dát přečíst určitý článek v novinách nebo časopisech.

4. Po každé přednášce doporučit další knihy či brožury k doplnění sebevzdělání.

5. Doporučit, aby se dávali do debaty v dílnách, na poli atd. a vždy hned přišli, když na něco nevědí odpovědi, aby po druhé odpovědět dovedli.

6. Je samozřejmo, že je nutný osobní styk jejich s knězem a že kněz za své budoucí pracovníky se musí mnoho a mnoho modlit, neboť i o něm a o celé práci platí slova: Milostí Boží jsem, co jsem, a chceme-li vystoupit výš, potřebujeme další a další milosti Boží. Sami neuděláme ničeho. Sed omnia possumus in Eo, qui nos confortat.

Překážky KA

Žijeme v době všeobecného zbrojení. Národy se připravují jedny na výboj, druhé na obranu. Ani Církev nelení, volá do zbraně veškeré křesťanstvo, chce dobýt pro Boha srdce jednotlivců i celých národů. Toť katolická akce. Ve své snaze rozhodně narazí na odpor, na překážky. Nemohu všechny ty překážky jmenovati, upozorním jen na ty hlavní, aby nepřítel nás nemohl překvapiti, abychom byli připraveni.

Pohlédněme do tábora nepřátelského! Odpůrcové jsou celkem známí, jsou to ti, kteří vedou od staletí boj proti Bohu, proti Církvi. Přišli k poznání, že přímým bojem, přímými útoky mnoho nezmohou a proto mají jinou taktiku: oslabiti mravní sílu našeho vojska, otrávit je a učiniti boje neschopným. Šíří se zdarem mezi našimi netečností a náboženskou lhostejností. To budou první překážky, které budou brzditi postup.

Nepřátelé však vidí, že přece Církev velí k útoku a tu proti Katolické akci používají speciálních zbraní a namlouvají našim bojovníkům: nebojujete pro Boha, ale pro blaho svých vůdců, pro nabytí moci politické. A účinek? Naše řady řídnou a zůstávají kolem vůdců jen organizovaní katolíci. Ani bychom nevěřili, jak mocný účinek má tato zbraň. Vedl jsem procesí mužů na Velehrad. Před kázáním byla akademie na nádvoří. Některé věci velice pěkné — ale většina pozdravů zabarvena byla politicky. Důsledek: „Vícekrát nás p. farář nedostane!“ Proto nezmohou nic v KA lidé politicky exponovaní a zejména kněží musí ukázati navenek — i když uznávám nutnost skryté politické práce — že jsou povýšeni nad stranické ohledy a cíle. Poukazují na jednání P. rektora Kolářka na Velehradě. Jak velké dílo provedl, když nebál se jíti i k mnohým našim odpůrcům.

Další zbraně nepřátelské se ukáží během boje. Naším úkolem bude je sledovat a hned proti nim najíti obranu.

Teď pohlédněme do vlastního tábora!

O netečnosti a nezájmu již ani nemluví. Pro dosažení našeho úkolu je velkou překážkou, že není chuti na výboj, zaujímáme jen defenzivní postoj. Zde bude třeba úplného převratu, změny smýšlení. Defenzivní postoj je vysvětlitelný a pochopitelný vlivem náboženských poměrů za Rakouska a vlivem popřevratových bojů v republice, není však možný nadále, neboť kdo nepostupuje, jde zpět! Chybí našemu vojsku soustavné utvrzování ve víře, chybí náboženské sebevědomí, chybí ideály a proto touha po šíření království Kristova. Odpomoc jediné intenzivní náboženský život, prodělání „presenční služby“ na duchovních cvičeních atd.

Nadpřirozené prostředky mají ovšem pro katolíky největší cenu, ale než se v nich naučí naši lidé choditi, užívejme holí a berly, t. j. prostředků přirozených, mezi nimiž jistě nebude na posledním místě národní uvědomení. Nechci šovinismus, ale zahrát na národní strunu a použít motivu lásky k náboženské a mravní výchově má občas i kněz. Přiznejme

si, že částečně neseme vinu na tom, že Církev katolická je pro náš lid čímsi cizím, a nebude Katol. akce, dokud lid se nepřesvědčí: Církev je naše, Církev nebo částí Církve jsem já, když pro Církev a s Církví pracuji, pracuji pro sebe!

Vojáku se musí přesně říci vždy směr, kam má mířiti, cíl, kterého má dobyti. Velkou překážkou v Katol. akci je nejasnost konkrétních a dosažitelných cílů. Zkusil jsem dát praktický cíl a bylo z velké části účelu dosaženo. Na př.: Muži na pout a k sv. zpovědi, provésti sbírku v celé farnosti, připravit nemocného na sv. přijímání, dovésti do kostela z celé farnosti nemocné a přestárlé osoby, aby mohly býti účastný duchovního dne pro nemocné. Poznávejme potřeby farnosti, vybídněme, povzbudme a najdeme vždy lidi ochotné k práci. Pravidlem může býti rada, kterou dal Jahve Mojžíšovi. Ty buď zástupcem lidu ve věcech, které se týkají Boha, a ostatní vlož na muže zdatné, kteří nenávidí sobectví. Ne, aby se míchali do věcí čistě duchovních, mohou snadno upřílišňovati a blouditi.

Ke zklamání by ovšem muselo rovněž vésti, kdybychom čekali, že všichni budou pracovati. Na vojně každý se nehodí za důstojníka anebo poddůstojníka. Vyberme, kdo má iniciativu, toho vezmeme do poddůstojnické školy a ten ať táhne a dodává myslí ostatním, kteří mohou aspoň svou účastí a křikem napomáhati, aby se prolomily hradby Jericha. Výchova hned ve škole!

Ale jak je možná úspěšná práce KA, když v mnohé farnosti není ani vhodné místnosti na schůzi? Nad tím si hlavu nelámat. Jedná se o věc Boží a proto ji vnesme do domu Božího. Kněz ovšem nepůjde na kazatelnu, ale mezi lid (jako sv. František) a bude zblízka k jejich srdcím mluvit, odůvodňovati a zároveň svým snížením ukáže, že je jedním z nich. Vždyť také náleží jen k Církvi slyšící, jako ostatní věřící! Schůze menšího rozsahu na faře.

Nyní všimněme si důstojníků. Nesvědomití ovšem odpočívají zjevně a někteří svoji nečinnost halí v nepravou zbožnost a ostatní pobíhají, ruce mají plné plánů, nemohou se soustřediti, když sednou, jsou zahrnuti spoustou papírových hlášení, takže nemají možnosti věnovati se sobě, usměrniti své snahy a roztráštěností a zmatkem trpí celý tábor.

Je žádoucí, aby kněz byl knězem a ne papírovým úředníkem. Při dobré vůli dalo by se leccos odstraniti nebo zjednodušiti, aby visitace nezáležela v několikahodinovém přehlížení a podpisování knih a za hlavní úkol kněze se pokládalo vedení ne knih, ale duší!

Na divisním proviantním skladu v Dejvicích je francouzský nápis: „Umění vítěziti je ztraceno bez umění zásobovati.“ Je prý to výrok Napoleonův po smutných zkušenostech v Rusku. U nás nesmíme nadále zapomínati na zásobování — novými náměty, úkoly, povzbuzením, poučením, četbou... Tento úkol jistě bude náležitě již našemu generálnímu štábu — ústředí. Pokládal bych však za vhodné zdůrazniti, že ke generálnímu štábu by měli býti počítáni i dekanátní referenti, kteří by napřed mohli též říci své mínění.

Nemějte mi, důstojní pánové, za zlé, že nakonec upozorňuji ještě na jednu překážku. Na vojně se klade největší důraz na kázeň. I když se kolikrát rozkaz zdá nemístným a velitel na něm trvá, musí býti vyko-

nán. Není nekázeň mezi námi jednou z hlavních překážek úspěšné práce? Není příliš mnoho kritisování a málo poslušnosti? Kde je přesvědčení, že úkon z poslušnosti má zvláštní cenu a požehnání? Proto, když se něco nařídí, plňme to s důvěrou v požehnání Boží (neboť se můžeme těšiti slovy: Bůh tomu chce!). Do ruky vezměme Davidovu zbraň: Jdu ve jménu Hospodinově! Buďme „acies bene ordinata“ a uskuteční se heslo sv. Jana Boska: „Sempre avanti!“

DEBATA

Na žádost P. Pospíšila z Předmostí dáno v debatě z praxe jednotlivých duchovních správ několik příkladů různého způsobu budování farního výboru Katolické akce.

DOLANSKÝ, Písařov. Svolal na schůzi jedince bez rozdílu politického přesvědčení, aniž by na svolávacím lístku dodal účel schůzky. Těmto vysvětlil pojem Katolické akce a jejich povinnosti v ní. Nato jim rozdal k odpovědění otázky, které měli do týdne odpovědět. Otázky se týkaly většinou tisku: které časopisy čtou, které rozšiřují, zdali přečtené půjčují dále atd.

HLOUCH. Zdůrazňuje, že předně je potřeba projevit důvěru; tím mnohý laik se dá získat. Dále při takové schůzi tázat se, co se od poslední schůze vykonalo, co důležitého se stalo a co je nyní třeba vykonat dále.

JURÁK a DUBINA. Žádají alespoň měsíční program, dodávaný diecézní Katolickou akcí.

ČERMÁK Při zakládání farního výboru postupovali tím způsobem, že zavolali předsedy spolků a udělali z nich farní výbor.

BŘEZINA, Měrovice. Dal intenci za Katolickou akci. Intence sama vzbudila dotazy, co to Katolická akce je. — Žádá zároveň, aby se pomýšlelo, aby Svatojanské dědictví vydalo něco o Katolické akci; aby se poznatky o Katolické akci dostaly bez finančních potíží aspoň mezi ty, kteří v Dědictví jsou.

BĚLOHLÁVEK. Poukazuje na přepolitování našeho života, takže ne jednou se stane, že v práci pro Katolickou akci neuvědomělí katolíci vidí práci pro lidovou stranu.

DR. NEJEDL. Není možno dáti universálního léku jak do budování farního výboru Katolické akce dáti se. Těžkost však není tak veliká, vždyť, když bylo tolik věcí uděláno, tolik různých, méně důležitých spolků založeno.

SCHNEEWEIS. Žádá vydání nějakého letáku pro přistěhovalce do farnosti.

V. SCHIKORA, Mor. Ostrava. Dává návrh, aby pro příště na kurs Katolické akce bylo vzato jen jedno téma. Na příklad rodina. — Doporučuje velmi významný apoštolát nemocných, který je veden z hluchického exercičního domu. Upozorňuje, že se chystá lacinější vydání Ráčkových čl. dějin. Budou vydány také knížečky pro jednotlivé stavy, na příklad „Katolický učitel“, „Katolický obchodník“ atd.

Které věroučné pravdy zvláště třeba zdůrazňovat, aby i ve zvlažnělých a lhostejných katolicích probuzen byl horlivý náboženský život?

Odpověď (zúžená na dogmata nejaktuálnější — s výhradou pozdějšího širšího rozboru tématu na dalším kursu):

I. O božství Ježíše Krista.

Božství Ježíše Krista je *nosným základem* veškerého křesťanství, tudíž i celistvého soujmu jeho pravd i autority jeho příkazů (jakož i stěžejním pilířem autority Církve).

Je uhelným, ústředním, vše opírajícím, vše obepínajícím dogmatem křesťanské víry (dogma fundamentale).

Z běžného katolického hlediska jeví se to samozřejmým a právě nám kněžím síla zvyku víry začasť ztlumuje aktuálnost tohoto evidentně základního článku pozitivního křesťanství. A přece není *aktuálnější pravdy*, která by principaliter měla býti opět a opět s neumdlévající vehemencí zdůrazňována.

My víme, čím nábožensky zplaněl a ideově i prakticky se odkřesťanil novodobý protestantismus, s jehož nejrůznějšími denominacemi přicházíme u nás do ustavičného styku. Od dob, kdy podryta byla v něm víra v božství Ježíše Krista, ztrácí ve svém „vývoji“ všechny podpěry křesťanského věroučení. I poslední garancie bible zviklána přes úporné úsilí kdysi četných věřících protestantských theologů. Nezadržitelně odumírá v něm *víra*. Křesťanství, z něhož staří protestanté podrželi několik složek, je bezútečně rozleptáváno a pod hesly *zvědečtení* všech podstatných prvků zभावováno. A těžko zastavovat rozklad víry a tragicky důsledný vývoj směrem k propastem negace. Protože v srdcích protestantů padla víra v božství Kristovo, padla i víra v nadpřirozené objektivní zjevení. A tím mizí všecek pozitivní, nadpřirozený charakter křesťanství. Theologové protestantští cítí dnes pod nohama jen uhýbající písek náboženské filosofie. Upřímní z nich to bolestně doznávají.

Protestantismus (v jehož ideové oblasti tone všechno, co od 16. století bylo oderváno od katol. Církve na kulturním Západě) stená dnes nemožně pod přívalem nevěry, skepse a duchovní vysílenosti. Vnitřně rozháran a ideově rozbit v nesčetných útvarech ztrácí všechnu odolnost proti novodobému pohanství, propadá náboženské mdlobě a duchovní zmrtnělosti. Postrádaje ducha světovosti, katolicity, ekumenity, rozpadá se v bezpočetné denominace v jednotlivých národech, trpí duchovní omezeností,

pseudonáboženským provincialismem a dusí se v průměrné časové náladě nacionální a kulturní. U nás — hlavně ve své nejnovější popřevratové odnoži, která proti právu směla se nazvati církví československou — živoří v nevolnictví duchovně vyžilého, ideově mrtvého volnomyšlenkářství. Proto také nic pozitivně náboženského, nic duchovně ozdravujícího nevnáší do chaotického víru, jenž zmítá (jak doslovně píše protestantští theologové) rozeklanými dušemi, trpícími skepsí a nedověrou dnešního sterilního náboženského tápání.

Hledejte v tom prostředí nějakou aktivitu prakticky křesťanskou . . . A čtěte spisy ideových teoretiků protestantských denominací . . . Jaká to ideová rozháranost a nemohoucnost. Mají mezi sebou vynikající náboženské filosofy a historiky. A lidi práce, úporné agilnosti. Kolik to energie, učenosti, ba i geniality vyplýváno — a jak bedné výsledky vši té práce!

Tápá se napořád v stěžejních otázkách křesťanských a marně se hledají bezpečné směrnice, podle nichž by bylo lze vyjít z pouště (jak hořce píše přední náš protestantský bohoslovec dr. Hromádka) zplanělého, racionalistického polokřesťanství. Otázka pevného, jasného pravidla víry, otázka jasného světla a síly víry i spojení s Kristem — pořád mučivým problémem . . .

Není tu pevné ideové křesťanské základny. — Proto tolik unavenosti a duchovní vysílenosti na sypkých písčínách náboženské filosofie. Proto tolik mdlé praktické sterilnosti v průměrném prostředí protestantských denominací přes všechno krásnořečnění o svobodě svědomí, přes usilovné vemlouvání se v nálady zvětralého sentimentálního historismu, přes vzosné zaclánění vnitřní ideové bezradnosti u vyschlých cisteren voláním po čistém lidství, humanismu atd.

Quid ad nos?

I naše katolické prostředí temporibus fidei refrigescens není immunní proti infiltraci, kterou prosakuje k nám ideologie odkřesťaněného křesťanství. Netřeba se o tom šířit. My víme, proč třeba usilovně křísit ospalou víru našeho lidu, proč třeba burcovat z duchovní letargie i ty, kteří nám chodí v neděli do kostela, proč nutno je opportune importune probouzet k plnosti křesťanského života a k činorodé plodné aktivitě.

Nuže, nepřezírejme to *hlavní, základní*, na čem vše ostatní spočívá, o co se opírá — a soudobá situace nekatolických denominací buď nám důrazným mementem!

Křísme a oživujeme usilovně víru v božství Kristovo v duších nám svěřených!

Nespokojíme se se stavem fidei implicitae, se zvykovou setrvačností víry ospalé, mdlé, zvětralé.

Rozdmycháme víru v tento *úhelný* *článek* stantis et cadentis fidei christianae k plné intenzitě. *Odtud* podstatně tryská a šlehá hlavní oživující proud světla a síly, který probouzí a vzněcuje k zdravému, plodnému životu křesťanskému.

Mluvme jasně, pádně — vyvozujeme z této ústřední pravdy *všechny důsledky*.

Božství Kristovo rozhoduje vše, všechno opírá a nese, všemu dává v křesťanství pravou hodnotu a sílu.

Předně *učení Kristovu*. Mohu je uznávat krásným, vznešeným, obdivně ušlechtilým. Ale je též pravdivé, číře pravdivé, absolutně pravdivé? Můžu je přijati? Úplně a bez výhrad? Jsem k tomu zavázán? Naprosto zavázán?

Je-li Kristus pouhý člověk, náboženský filosof, druhý údivně dokonalý Sokrates nebo Konfucius — pak jeho učení *mohu přijmout, chci-li; mohu* se hlásit k jeho škole, jestliže mi *konvenuje; mohu* si jeho učení upravovat nebo si z něho vybírat, *co a jak* se mému já, mému úsudku, mému citění *uzdá*.

To je v podstatě totéž, co činí všechny náboženské společnosti, v nichž padla víra v božství Kristovo, byť relativně vznešenost nauky Kristovy jakkoli vynášely. Vybírají si z integrálního učení Kristova, co subjektivismu jejich rozumu, vůle i citu odpovídá, ať to činí pod jakýmikoli hesly (obnovy „čistého“ křesťanství odstraňováním „dobového nánosu“, zvědečtění náboženství atd.).

Když je Kristus Bohem, pak je jeho nauka do posledního slova absolutní pravdou — a nutno se naprosto a bez výhrady sklonit před její svrchovanou autoritou. Když je Kristus Bohem, pak jsou příkazy jeho učení absolutní normou mého jednání. Naprosto mne vízí a povinen jsem se před nimi sklonit, i když sebe trpčeji a bolestněji omezují moje slabošství, moji změkčilost, lenost, požívačnost, smyslnost a pyšnou svévoli. Zmizet musí jakékoliv pochybování a mravní váhání.

Dokonalost Kristovy osobnosti i Kristova příkladu.

Je-li Kristus pouhým člověkem (ať jakkoli dokonalým), pak je všechna jeho mravní velikost a ctnostnost relativní. Nepřesahuje meze konečna. Vše, co nám dává svým dílem i příkladem, má hodnotu podstatně lidskou. Pak jest (jak píše ideoví teoretikové protestantských denominací) článkem v přirozené vývojové linii — a též relativní prvenství jeho je problematické. Lze mu přiznat jen potud jakousi prioritu mezi plně rozvinutými individuy, „pokud v něm sebezjevení lidského rozumu v relativně čistší formě vkročilo v dějiny lidstva“.

Když je Kristus vtěleným Slovem Božím, pak víra nás vrhá v adoraci na kolena před jeho zjevem. Bůh vkročil v lidstvo „et habitavit in nobis“. Božství (neviditelné, nedostupné, duchové, nepostižitelné, neobsáhlé) jeví se zde vpravdě lidsky. Věčné Slovo zmocňuje se lidské přirozenosti a v ní vstupuje do našeho středu — jako Bohočlověk. Všemohoucnost Boží, kterou jindy vidíme jen nepřímou, v jejím účinu a díle, zjevuje se nám přímo a makavě. Stejně i moudrost Boží, kterou lze v Kristu vidět a takřka hmatat. Tu mluví k nám Bůh. V Kristu vystupuje před námi moudrost Boží jako učitel. Odívá se v prosté roucho lidské řeči. Slyšet přímo hlas Boží. Mluví prostě, jasně a průhledně, že to může pochopit každé dítě, a při tom nesmírně hluboce a vznešeně. Boží velebnost (arciť ztlumená a zacloněná „podobou služebníka“, přijatou lidskou přirozeností i povahou vykupitelského úkolu) zjevuje se nám ve vlastním svém jasu. Jako nemůže oblak zcela zahaliti slunce, jako se oheň šlehající ze slunce prozrazuje nachovým třpytem nebo prosvítá stříbřitými okraji, tak vyzařuje, vylévá se z Krista plnost jeho božství: „Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratiae et veritatis“ (Jan 1, 14). Paprsky božské velebnosti srší

z dětátka v jesličkách, na čele dvanáctiletého pacholíka, z očí Mistra Nazarského, ba i se zsmalých rtů Ukřižovaného. Vere filius Dei.

A je to nejen sebezjevení Boží moudrosti, Boží moci — ale i Boží *lásky*. Nestvořená láska Boží je nekonečná, duchovní, neobsáhlá. Proto nám lidem těžko postižitelná. Je pro ubohé, malé lidské srdce příliš velká. Přesahuje všechna naše měřítka. Těžko proniknout do jejích závratných propastí. Nuže, co činí Bůh, sklánějící se k nám v milosrdné dobrotě? Odívá se lidskou přirozeností. *Svou lásku nám zpřístupňuje*. Přelévá ji do lidského srdce, aby byla viditelná, makatelná, takřka měřitelná — a tím naší bédnosti dostupná. Přijímá lidské oko, aby na nás lidsky hleděla jeho láska (tomu porozumí i dítě). Přijímá lidská ústa, aby nám měkkými zvuky lidské řeči pověděl, jak nás miluje; lidské ruce, aby nás viditelně k sobě pozvedal a nás žehnal; lidské srdce, jímž rozlévá svou lásku a dělí se o naše bolesti a radosti s lidskou účastí. Láska (nekonečná, neobsáhlá a přece zpřístupněná, bídám naším přiblížená láska) září z jeho oka, šine se z jeho úst, kane jako balzám z jeho rukou, prýští s krví z jeho Srdce.

Bůh tu před námi. Nejvyšší vůdce a vzor. Přirozenost lidská je slabá a náchylná k zlému. Proto je těžké následovat i poznanou pravdu. Učení je vždy abstraktní a proto bédnému lidskému srdci nedosti přístupné. Exempla trahunt. Živý příklad podává jasný, všem přístupný názor. Proto nespokojuje se vtělený Syn Boží tím, že svoje učení a svůj zákon prostě předložil, aby potom viditelně nás opustil.

Zařizuje svůj pozemský život, že je nám ve všem názorným a dokonalým vzorem. Přijal lidskou přirozenost, která je ve všem rovna přirozenosti naší, vyjímajíc hřích, který nenáleží k přirozenosti. Přijal tělo se všemi jeho údy, potřebami, vlohami, pocity: hladu, žízně, únavy, spánku, horka, zimy, bolesti, smrti. Jeho čelo je ožehnuto sluncem, jeho ruka mozolná, jeho noha zaprášená. Má srdce, které se svírá bolestí a šíří radostí, srdce se všemi lidskými city: lásky, zármutku, soucitu . . . Nevstupuje do života jako hotový muž (podobně jako Adam), nýbrž volí si matku, rodí se jako dítě, prospívá, rozvíjí se, prožívá život lidský v hlavních jeho fázích, aby dal příklad všem: dítěti, hochu, jinochu, muži. (Dále nejde a není toho třeba — neboť kdo ho věrně následoval až do věku mužného, zůstane mu věren také jako stařec.) Pohybuje se mezi nejrůznějšími stavy. (Svatí jsou v tomto smyslu přece jenom jednostranní, přináležejí k určitému stavu, třídě, směru a nejsou proto příkladem pro všechny. Proto si volíme patrony svých stavů.) Vtělený Bůh všechno v sobě zahrnuje, je příkladem pro všechny a pro každého zvlášť. Vstupuje do stavu dělnického, největšího a nejdůležitějšího, k němuž bude vždycky náležeti většina lidstva. Stává se vzorem dělníka. Bere na sebe tvrdé jeho práce. Přejímá chudobu a nouzi a závislost. Snáší útrapy dělníkovy. Dává příklad stavu laickému, ale též duchovnímu. (Je dokonalým vzorem kněze ve všech jeho úkolech.) Je vzorem stavu řeholního. (Úkolem řeholí je, aby každá zjevila výrazně světu některý rys Kristův. Všichni zakladatelé řádů byli žáky školy Kristovy; v ní našli ducha svého řádu i jeho řeholí.) Je vzorem poustevníkům v tuhém pokání a v samotě ve skalnatých roklích Quarantanie. Je misionářem a apoštolem plným neúnavné horlivosti. Je prvním milosrdným bratrem. Je ideálem učitele, přítele dítek. Spojuje život rozjímavý s činným. Vykonává nejrůz-

nější úřady (jako kněz, učitel, vládce, představený, podržžený). Vstupuje do všech situací a poměrů životních, stýká se činně se všemi třídami. Učí všem ctnostem v jejich nejprostších i nevznešenějších formách, navádí k pravé askesi, vyučuje modlitbě a hlavně učí trpět (tato lekce je zvláště obsáhlá a účinná). Zkrátka není životní otázky, která by nebyla rozřešena v životě Bohočlověka. Není povinnosti, které by nebyl plnil. Není vztahu, pro který by nebyl svým příkladem vytvořil praktickou, absolutně dokonalou normu a dokonalý vzor.

Po této širší parenthesi (ne bezdůvodné) vraťme se opět k thesi, shora rozváděné.

Jedině *božství* dává u Krista všemu *pravou hodnotu, velikost a účinnost*.

Kdyby byl Kristus pouhým člověkem, pak by byly i jeho *hrozby* toliko hrozbami lidskými, které nepřesahují meze lidského postřehu (soudu) a nesahají za krátké lidské rámě. Když je Bohem, pak musím se třást před těmito hrozbami, které se na mně vyplní s naprostou, neomylnou jistotou, neobrátním-li se . . .

Stejně tomu s Kristovými *přísliby*.

Je-li pouhým člověkem, pak nesmím (už z rozumné, strážlivé opatrnosti) očekávat příliš mnoho a mohu se obávat i zklamání.

Když je Bohem, věčnou absolutní věrností a vševládnou všemohoucností, pak není vůči jeho slibům žádná obět velkou. Pak smím, ba *musím* doufat v sliby tyto i — proti veškeré lidské naději.

Totéž platí zvláště o jeho *utrpení a smrti na kříži*.

Je-li ten Ukřižovaný na Golgotě pouhým člověkem, pak máme před sebou žalostnou justiční vraždu, kteréž dlužno litovat. Pak ten nevinně odsouzený a popravený dal příklad ušlechtilé, velkodušné, hrdinné trpělivosti a naučil nás — jak hlásají všechny náboženské společnosti, v nichž není víry v božství Kristovo — příkladem přemáhati zlo. Et nihil ultra. Všecka soteriologie, veškerá nauka o smírném zadostučinění, o záslužném, výkupném a *obětním* charakteru smrti Kristovy — tento centrální článek apoštolské kristologie a blahozvěsti vykoupením — sesouvá v niveč. Ergo evacuatum est scandalum crucis.

Je-li však ten přibitý na kříž Bohočlověkem, vtěleným Synem Božím, pak stojíme před faktem úžasným, které otřásá zemí i nebem, před pravdou hrůzného dosahu a drtivé síly, v jejíž jasu nabývá plného osvětlení zloba hříchu, pád lidstva, Boží spravedlnost, ale i nevýslovné slitování, jakož i neobsáhlé bohatství pokladů vykoupení a celá ekonomie spásy lidstva.

Kdyby nebyl Kristus Bohem, pak by bylo křesťanství se svými dvou-tisíci dějinami, se svými nejslavnějšími érami mučednickými a světeckými, s úžasnou silou, která přetvořovala a posvěcovala národy a vydávala údivné květy mravního hrdinství — v podstatě jen *velikým klamem*. Spočívalo by ve svém základu, ve svém jádře *na omylu*, nejneuvěřitelnějším omylu v historii lidstva. (Et revera: Co se už nalopotili liberální theologové všech nekatolických denominací, v nichž není víry v Božství Kristovo, co důvtipu marně vyplývali, aby nějak srozumitelným učinili toto absurdum, aby psychologicky aspoň poněkud osvětlili vznik „omylu“ víry v Božství zakladatele křesťanství. Kdy a jak tento

omyl či klam vznikl? Kdo se zmýlil či oklamal? — Vědomě či nevědomky? Prvotní Církev, apoštolé či sám Kristus? . . .)

Když je Kristus Bohem, pak je všechno jasné a zřejmé. Pak je jeho učení pravé — jedinou, plnou a absolutní pravdou. Pak je jeho cesta neomylně správná. Pak znamená *jeho* hledat, *jej* najít, *jej* milovat — *Boha* hledat, *Boha* nalézt, *Boha* milovat. Pak býti *s ním*, je totéž jako býti *s Bohem*, spočívat *na jeho Srdci* — znamená spočívat *v náručí Božím*.

Pak to slavné vyznání Petrovo (a to podtrhujeme: vyznání Petra, Skály Církvě), jež 19 set let zní Církví, vyznání, jež zmlklo na rtech všech těch, kdož (hlavně od 16. století) odešli od Pána za pohoršenými učedníky kafarnaumskými, vyznání: Pane, ty máš slova života věčného a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží (Jan 6, 69, 70) — je fundamentum et radix (Trid.) naší *víry*, naší *naděje*, naší *lásky* — a tudíž *i plné křesťanské aktivity* a — *naší spásy*. Ano: *spásy*: A na to třeba položit nejvyšší akcent.

„*Co může dáti svět bez Krista (Boha)*“ — táže se kniha „Následování Krista“.

„*Všechno, vyjma spásu*“ — odpověděl před staletími pokorný kajícík na hypponském bisk. stolci, nejslavnější obrácenec, který prošel bludištěm všech omylů a hříchů, přední z největších světél, jež rozžehl Pán ve Svatině své (sv. Augustin, Sermo ad Caes. eccl. plebem 6).

Všechno, vyjma spásu.

Veškera moc antického Říma, genius Řecka, zevně oslnivá kultura a politicko-obchodní síla světových říší, všecek ten lesk a třpyt (de facto: vanitas vanitatum, rmutná žeň dědičného hříchu a rozpoutaných nezřízených žádostí nevykoupeného a v náboženské temno pohříženého světa) *nemohly* (stejně jako „divy“ dnešní technické kultury i síla světovlád) *nemohou spasiti ani jediné duše*.

To je možno — jen *per Christum Dominum nostrum*.

„*Parce unicae spei totius orbis*“ zvolal s bolestnou úzkostí před sedmácti staletími Tertullian na kteréhosi Gnostika, který podryval víru v Božství Kristovo v době, kdy pohanský svět rdousil křesťanství a sám se zmítal v křečích, hyna ve svých bludech a hříších.

Unicae spei . . .

Vpravdě *unica spes*.

II. Co třeba dále nejvíce zdůrazňovati, abychom probudili v duších zdravý, čínorodý život?

Milost.

Milost je nejvznešenějším ovocem vykoupení.

Je nejcenějším, co v pozemském životě máme.

Nauka o milosti je *jádrem* křesťanského učení. Blahozvěst o milosti byla od prahů dějin starozákonních *hlavní složkou* zjevení Božího.

V nauce zjevené Vtěleným Bohem tvoří centrální článek, *vnitřní ohniško*, v němž se vše sbíhá.

S vírou v milost stojí i padá soujem nejvyšších hodnot křesťanství.

Negace milosti znamená popření vlastního pozitivního křesťanství, negaci jeho nadpřirozeného charakteru, znamená znevážení nejvyšších jeho duchovních pokladů.

Je-li Božství Kristovo nosným základem křesťanství, pak je nauka o milosti hlavním vnitřním svorníkem integrity zjevených pravd. Kde se na nauku o milosti sáhne, vytrhuje se cosi jako hlavní vnitřní vazba — a věroučení křesťanské ztrácí všechnu koherenci.

Důkaz ve velkém zase podává protestantismus. Jeho budovatelé, zahajující odboj proti Církvi, strážkyni deposita víry, postavili se s hřmotnou exaltovaností proti pelagiánským popěračům milosti. Sáhli však na nauku o ospravedlnění (o milosti posvěcující). S okázale protikladného stanoviska k pelagiánům prohlašovali v Šmalkaldských člancích, že „očistili“ a zdokonalili nauku o milosti a vrátili ospravedlnění pravý význam. To prý zůstane vždy největší zásluhou reformace.

A dnes? *Všecek protestantismus končí úplně v pelagianismu.* Neexistuje nadpřirozené pozitivní zjevení ani milost. Člověk jich nepotřebuje. Aby došel svého cíle, stačí přirozené síly a schopnosti. (Pokud se podržela křesťanská terminologie o milosti a ospravedlnění, jsou to prázdné slupky, zbavené nadpřirozeného obsahu.)

I v životě katolíka nevěra v milost je vlastně apostasií, negací křesťanství.

Bez víry v milost je integrální nauka křesťanská nesrozumitelná, plná nesrovnalostí. Durus sermo jsou příkazy i rady evangelia. Tyto zvláště — hlavně celibát. (Svět, který nevěří v milost, nevěří v možnost dokonalé čistoty, vidí v závazku k celibátu otrocké járho proti přirozenosti, podezírá nás jako podvodníky neb podvedené atd. S pádem víry v milost i u kněze-trosečníka mění tento závazek v otrocký okov.)

Život, z něhož je prakticky vyřazena milost (i když běží o katolíka), je duchovně křesťanský úplně sterilní.

Žítí jakoby milost neexistovala, znamená úplné praktické odkřesťanění. A dále.

Bez víry v milost není pravého chápání hříchu (jeho povahy a účinků), není porozumění pro vykupitelské dílo Kristovo.

Je snad největším neštěstím dnešní doby, že nemá porozumění pro *pondus peccati* (podle výrazu sv. Anselma). To však souvisí s praktickou nebo formální nevěrou v milost. Je to circulus: Komu zůstává zastřena podstata hříchu, ten nerozumí ani léku hříchu — milosti. A kdo je lhostejný k hříchu, zůstává mrtvě netečný i před křížem golgatským . . .

K tomu přistupuje ještě jeden fakt:

Milost (její povaha a hodnota) může býti poznána jen ve svém vlastním světle. Kde to světlo nerozlévá svého jasu, tam není milost chápána. Apoštol Pavel to důrazně podtrhuje, mluvě o nechápavosti věcí Božích u člověka ujařmeného vládou těla (*homo animalis*).

Když si to jen letmo uvědomíme a zahlédneme se na dnešní situaci, v níž vládá tělesnosti, rozbujnělé smyslnosti a netečnosti k hříchu infiltruje i prostředí průměrného katolického života — zdaž nevidíme, jakou palčivou aktuálnost má hlásání nauky o milosti!

Při tom je věroučně jisto: Jsme všichni objektivně vykoupeni, ale sub-

jektivního vykoupení dosahujeme jen *per gratiam* (jejíž působivost je arci těsně vnitřně spjata s naší svobodnou součinností).

Kdyby milost nám nebyla přivlastněna, bylo by objektivní vykoupení pro nás bez účinků. *In vanum*.

Ó, kažme, mluvme s největším a neumdlévajícím důrazem *o milosti!*

V té soudobé zplanělosti křesťanského života potřeba především a nejvíce — *milosti*. To známé slovo apoštolovo platí o všech tísních dnešní situace. Kdo nás vysvobodí? „*Gratia Dei per Jesum Christum*.“

Studujme a rozjímáme nauku o milosti!

Je hojně vzácných knih o milosti. Zvolme si některou za trvalou životní průvodkyni. Upozorňuji: zvláště na jednu: *Scheeben, Die Herrlichkeiten der göttlichen Gnade*. Stačí na celý kněžský život. *Lectorem unius libri . . .* Těto knihy bojí se ďábel v rukou našich.

III. Tím přecházíme k 3. bodu: Vedle milosti dlužno nejvíce dnes zdůrazňovat svátosti.

Ospravedlnění (posvěcení) na tomto světě a spásy na věčnosti dosahujeme jen milostí posvěcující. To se však děje v stávajícím řádu (*ordinatione divina*) *per visibilia et efficacia signa — sacramenta*.

Může-li býti plně ospravedlněn, jen kdo přijme svátost *re vel voto*, je evidentní, že vedle milosti největší praktický význam v křesťanském životě mají *svátosti*.

Je to tím aktuálnější, že právě svátosti byly znehodnoceny v zátopě novodobého falšování křesťanství. Je to největší kletbou bludařství protestantského (a to máme *de facto* před sebou ve všech dnešních nekatolických směrech), že rozesel nevěru ve svátosti a naučil pohrdat svátostnými zdroji milosti.

Co jsou svátosti?

Kdo vystihne jejich požehnání?

Rituale Romanum, mluvíc o důstojnosti a významu svátostí, dí: *Nihil sanctius, nihil utilius, nihilque excellentius aut magis divinum*.

Jejich původ je nebeský.

Jejich ustanovení — božské.

Jejich účinky — divy milosti.

Zavírají peklo, otvírají nebe. Vracejí život duchovně mrtvým, přátelství Boží nevolníkům pekla. Udílejí neb rozhojňují nadpřirozenou spravedlnost, která zajišťuje nárok na věčnou slávu. „*Per quae omnis vera justitia vel incipit, vel coepta augetur vel amissa reparatur*“ praví Tridentinum úsečně, hutně a výstižně.

Je to sedmero pokladnic milostí, sedmero schrán drahocenných plodů vykoupení, sedmero božských léků zraněné přirozenosti lidské, sedmero přesvatých vodotoků, jež rozvádějí neskonalé bohatství všech milostí v lidstvo vykoupené, ustavičně napájějící, obmývající a nadpřirozeně zúrodnující život člověčenstva. Zahlazují hřích a jeho účinky, vlévají neb rozmnožují nadpřirozené ospravedlnění s náplní zvláštních milostí svátostných, přiměřených všem potřebám lidského života.

Jaké poklady svěruje Pán kněžskému přísluhovateli svátostí! Zda ne-

vkládá v ruce jeho klíče ode všech klenotnic spasné milosti? Jakými hrůzně velikými právy vybaven je dispensator mysteriorum Dei (podle slov sv. Pavla)! A jak množí slávu Boží, jak požehnaně napomáhá ve všech potřebách svým bližním, plní-li horlivě úkol tohoto sv. ministeria.

Ve svatých svátostech přivlastňujeme ovoce vykoupení. Sloužíme nejpalčivějším potřebám lidstva prostředky neúčinnějšími. Zde odpomáháme nejhrošším neduhům. Zde sloužíme lidské bídě a lidskému neštěstí. Vždyť největším a jediným neštěstím je *nepřátelství s Bohem* — a všechny bědy v čase i věčnosti z něho prýští. A toto nepřátelství odstraňujeme, když mocí Kristovou svátostmi zahlazujeme hřích a jeho účinky. In administrandis sacramentis jsme ve funkcích duchovních a mravních osvoboditelů — největších dobrodinců lidstva. Jestliže v jiných posv. funkcích kněžských připravujeme hříšníky na cestu života, přísluhující svátostmi, život ten v duších kajících křísíme a obnovujeme. Jestliže v jiných funkcích zvěstujeme vůli Boží a zbloudilé k Bohu vábíme, ve sv. svátostech je do náručí Božího přivádíme, s Bohem spojujeme. Jestliže jindy trpícím duším na sv. léky poukazujeme, dispensando sacramenta nebeskými léky je léčíme a nadpřirozeně uzdravujeme. In hoc sacro ministerio boříme zeď, která odděluje člověka od Boha. Zápolíme mocí Boží s hříchem, zdrojem všeho zla, vší bídy, vší zhouby a ničíme jeho kletbu . . .

Sacramenta continent et conferunt gratiam, praví pregnantně Tridentinum, definujíc věroučení o svátostech.

Všechny svátosti se však koncentrují kol jedné, která nejen gratiam, nýbrž div. fontem omnis gratiae continet, a proto zove se Svátostí nejvyšší, Sacramentum augustissimum. Je to Eucharistie, jež je nejen svátostí, nýbrž i současně obnovou obětí kříže. V oběti eucharistické obnovuje se tajemně ale skutečně oběť kalvarská a obětním úkonem — pramenem všeho posvěcení — vskutku se zpřítomňuje poklad všech milostí. Zdroj vší spásy posunuje se mší svatou neustále z minulosti do přítomna. Ústřední spasný pramen, jenž vyprýštil na Kalvarii, trýská ustavičně v našem středu a z něho napájejí se všechny svátostné toky.

A my stojíme u těch oltářních obětišť, mocí Kristovou konsekrujíc a oběť kříže obnovujíc. My postaveni jsme jako dispensatores k svátostným zdrojům, z nichž rozlévá neobsáhlé bohatství všech milostí v člověčenstvo.

Jakou horlivost měli bychom projevovat u oltáře i u zřidel svátostných, z nichž všechno požehnání vykoupení proudí.

Veškera bída dnešní situace duchovní po naší horlivosti volá.

Ale třeba též o svátostech a o jejich ohnisku neúnavně kázat, poučovat — význam i hodnoty jejich s neumdlévající láskou vyzvedat.

O svátostech mluvit co nejčastěji a nejhrošivěji je naší svatou a odpovědnou povinností, kterou Církev opět a opět nám zdůrazňuje. V těch příkazech a monitech dvě slova se zvláště opakují: *diligenter et copiose*.

Sami však ožívujeme a prohlubujeme své znalosti sv. svátostí ve věroučných knihách. Neulpívejme jen v katechismovém rozsahu. A buď to betendes und betrachtendes Studium! (Gühr, Die hl. Sacramente). *In hac cognitione sapor perfectus, vita et salus*, dí sv. Bonaventura. „*Sunt enim sacramenta verissimi et uberrimi Salvatoris fontes, quorum utilissimus usus, fructuosissima cognitio, ignoratio periculosissima.*“

DEBATA

KOPLÍK. Doporučuje knihu: Jürgensmeier, „Der mystische Leib Christi“.
KRÁL: Logicky z božství Kristova plyne přechod na mystické Tělo Kristovo, to jest Církev. Každý katolík si musí býti vědom, že je částí tohoto mystického Těla Kristova, takže musí každý na něm pracovat. Proto zdůrazňovat nauku o Církvi.

JEŘÁBEK: Je třeba si býti vědom hospodářství milosti Boží. Při neznalosti nauky o milosti nepřivedeme lidi k práci v Katolické akci.

NERAD. Žádá vydávání českých knih o milosti, o Církvi atd.

DUBINA. Žádá podrobný rozvrh kázání na celý rok.

BOGAR. Upozorňuje, že angličtí biskupové přímo nařídili, která kázání se mají za určitý rok přednésti.

NEJEDLÝ. Upozorňuje na knihu: František Žák, „Ježíš Kristus“. Tři svazky, které jsou velmi obsažné a cenné.

STRMISKA. Nehledejme cizí prameny, neboť máme krásné naše knihy. Na příklad, Pospíšil: „Dogmatika“, „O milosti“.

VAŠEK. Je rozhodně nutná nauka o Církvi. Je proto třeba vydat v „Životem“ něco jaderného o Církvi, její podstatě a působnosti.

DR. CINEK. V závěru uvádí, že vyjde překlad dra Grivce o Církvi. Upozorňuje, že máme mnoho českých věroučných knih. Není pravda, že nemáme. Na příklad: Pospíšil, Špaček, Žák, Jaroš: „Život podle Božského Srdce Páně“, který by se mohl nazvat zlatou knihou úcty Božského Srdce Páně.

HLOUCH. Připomíná Podlahovu bibliografii, dr. Cinek: „O mši svaté“, Brynych: „O liturgii“, Zavoral: „Kristus a Církev“, Toth atd.

JURÁK. Upozorňuje, že vyjde nákladem Baťových škol „Skizzy katolického Kubíčkova katechismu“. Možno objednat ve Zlíně.

Které požadavky morálky a náboženského života nutno stavět do popředí

Do popředí nutno stavět ty požadavky, jež klade dnešní náboženská situace a jichž vyžaduje moderní pastorační práce. Chci mít na zřeteli především duše mrtvé a vlažné.

V referátu dotknu se nejdříve velmi důležitých principů, načež podám několik význačných požadavků, po nichž nejvíce bída duší volá.

Požadavkům morálky a náboženského života nutno dáti svatou vážnost, jaké zasluhují. Ohniskem činnosti a svatou hradbou, s níž do všech vrstev je hlásán zákon Boží, musí zůstat kostel, místo, kde se nejvícejevíme jako rozdavatelé tajemství Božích. Požadavek mravní, promulgovaný na místě tak svatém, má nejjistěji za sebou autoritu a ochranu Boží. Buď se splní požadavky morální a náboženského života jménem Božím ohlášené, nebo se nesplní vůbec. Kdos položil těžítka práce mimo kostel, vrať se rychle.

Z požadavků morálky a náboženského života nutno nechat *vyzařovat Boží lásku a dobrotu*. Člověku trpícímu a tisícími ranami stíhanému nutno zjevit Boha v duchu Nového zákona, víc dobrého než přísného, jenž svým zákonem chce jen dobro naše, jehož příkazy vedou k cíli, k vytvoření člověka, jakým je v plánu Božím. Nutno dnes přesvědčit člověka, že každé... „budeš!“ a „nesmíš“ je diktováno moudrostí Boží a dobrotou, že to není policejní předpis, nýbrž ukazatel správné cesty. Přesvědčme lid, že příkázání Boží nejsou barikády, jež by brzdily vývoj, nýbrž že jsou to mosty, jež vedou k vývoji, ano, že splnění požadavků morálky, to jest vůle Boží, je podmínkou radostí pravých. S vůlí Boží, bohužel, spojuje se smutek. Je málo radostí ve světě a my jediní máme možnost pomoci světu k radosti. Nechme zazářit v požadavcích morálky tvář dobrotivého Boha na své bratry. Hlásání příkazů budiž nám eu-angelion, radostné poselství, to jest poselství, jež radostnými činí. Čím více radostnosti vložíme v hlásání zákona Božího, tím více mu dáme přitažlivosti.

Nový požadavek v hlásání požadavků morálních ukládá nám ta smutná skutečnost, ze všech zjevů dnešní doby nejsmutnější, totiž *oddělení* náboženství od skutečného života. Je nutno *zapojit* požadavky morálky a náboženského života v životní souvislost, význam pro život. Nutno jít od dogmatiky přes morálku a asketiku až k významu sociálnímu. Poněvadž pud sebezáchovy je nejmocnější, nutno zdůrazňovat účelnost zákona Božího, nutno dát požadavkům morálky také motivaci přirozenou.

Motivace „Bůh to chce“, jest ovšem nejdokonalejší, ale dnešnímu člověku, jemuž pojem Boha tak žalostně mizí, je nutna argumentace ještě předchozí, ta, jež existenčně přesvědčuje. Bude jistě lépe, když s motivací méně dokonalou a morálkou přirozenou v *neodlučném* spojení s morálkou nadpřirozenou naplníme aspoň očištěc, než kdybychom pouhým „Bůh to

chce“ jen málo oveček dostali do nebe. Kdo dnes hrozí jen peklem a sli-
buje jen nebe, málo dosáhne. Vzpomeňme apoštola národů, který du-
chovním dětem dává duchovní mléko, tedy ne maso ani chléb. Tento po-
žadavek volí také Duch svatý: *Mihi adhaerere Deo bonum est... si*
audieris me, inimicus ero inimicus tuis, non vidi iustum derelictum...
a slov Kristových, jenž v kázání na hoře, kde udává program křesťanské-
ho života, předesílá osmkrát: Blahoslavení... — a jinde: „Naleznete po-
koj duším svým... já vás občerstvím.“ Hledme ve svých požadavcích
navazovat na pojmy běžné a pravdy lidstvem uznané a dávat jim du-
chovní obsah: Bohatství, mluvm o pravém bohatství, pokrok, o pravém
pokroku, láska, radost, moudrost...

A při všech požadavcích apelujme více na rozum než na cit. Dnes inte-
ligence pokročila a člověk chce více pro rozum. Cit dovede plakat, když
se má člověk vzdát věci, jež ho pohoršují, kdežto rozum řekne: „Bůh to
nechce, *quid ad aeternitatem?*“ Cit pomine, rozumný důvod trvá v paměti.

Desatero, evangelium! Do popředí nutno klásti požadavky Desatera,
evangelia, poněvadž ty nepřipouštějí žádné výmluvy. Lid se mýlí, vidí-li
křesťanství v nějaké pobožnosti, úctě některého světce nebo kultu někte-
rého místa.

Je něco jiného být apoštolem na příklad exercicií, denního sv. přijímání
neb jakékoliv jiné ideje — a něco jiného spatřovat v určitém tomto úseku
náboženského života podstatu křesťanství. Určité pobožnosti a nábožen-
ské úkony přinesly nezměrné požehnání, musím je zdůraznit v kostele,
musím stále k nim vést členy katolických, zvláště náboženských spolků,
ale horlivost pro tyto úkony v kostele nesmí vyčerpávat těžce před Bo-
hem zodpovědné chvíle, kdy mluvím ke všem, kde mám také duchovní
nedochůdčata, rekonvalescenty. Náboženství nespočívá v sumě nábožen-
ských úkonů, jichž jsou schopni jen pokročilejší. Co je projevem horli-
vosti, nesmíme požadovat a předpisovat těm, již se ještě nepropracovali
ad conversionem primam. Kdo bude předpisovat smrtelně zraněnému sí-
lící sirup? A přece tyto poraněné, mravními neduhy stížené musíme mít
před ostatními na zřeteli. Nezdá se nám, že jsme jakožto duchovní pastý-
ři věnovali poměrně více péče těm už poněkud *zajištěným pro spásu* —
než těm ztraceným? Nutno jim to nahradit — po příkladu Kristovu, jenž
volá: „A jiné ovečky mám... ty musím zpět přivést...“, jenž opouští
99 ovec dobrých a jde za ovcí jednou, za tou ztracenou. Tato metoda bu-
de mít rozhodující vliv na naše požadavky morálky a nábož. života. Mu-
síme mít maximální cíle, ale půjdeme za nimi postupně, budeme klást po-
žadavky splnitelné člověku *hic et nunc žijícímu* — u Batů, v ostravských
šachtách, v kancelářích, obchodech, u mistra, u sedláka...

Tedy *Desatero, evangelium*, zákon Kristův, v celé čistotě a kráse i přís-
nosti. Ten požadavek ohromí, nepřipouštěje výmluvy, ten zůstává a im-
ponuje. V době rekordů a velikášství, budovaného na titěrnostech, pří-
stupných jen kapitálu a politickému vlivu, rozběhnou se za námi hladoví,
dáme-li jim jíst a pít a žít z idejí Božích a pravd věčných.

Více požadavky pozitivní než negativní. Prohlédneme-li homiletickou
literaturu, ať českou či německou, vidíme, že velmi mnoho tam věnováno
analysi hříchů a nepravostí, a zvláště v poslední době velmi mnohý hla-

satel zákona Božího zabíhá do polemiky. Nemáme dokladů, že by takové řeči nějakou duši získaly, ale máme doklady, že nejednu od bran kostela odrazily, a nebyla to pohoršení jen farisejská. Bude-li člověk sebelépe vědět, jak ohavný je hřích, tím ještě nepoznal, jak dobrý je Bůh, tím ještě mu nebyl dán nejmocnější motiv k dobru. Bude již mnoho dosaženo, pozná-li lid dogmatiku hříchu, hřích ve světle nauky o milosti Boží — uvědomí-li si, že smrtelným hříchem hyne v duši milost, že se ztrácí celý svět, že hynou statky věčné ceny. Chceme-li někoho přivést k Bohu, nestačí mu ukázat, co ho odloučilo od Boha, nýbrž přesvědčit o tom, co ho k Bohu přivede. Via purgativa je nejsprávnější začátek u toho, kdo již k Bohu chce, ne však u toho, kdo teprve nábožensky procitá . . .

Z celého Desetera kladme jako hlavní požadavek *lásku* k Bohu, jak se projevuje v dnešním životě — a její požadavky, od veřejného vyznání víry přes *risiko* osobního prospěchu až k oběti života. Nevíme, jaké časy přijdou, musíme klást takové požadavky, které připraví lid věřící i na pronásledování. Svatí vše vykonali pro Boha, poněvadž *měli velkou lásku*.

Druhé a největší přikázání je *láska* k bližnímu, chápána opět v duchu Nového zákona, jakožto souhrn obětí a projev apoštolátu. To je Ježíšův testament; kolik kdo lásky má, tolik má ducha křesťanství. Láska rozhodne v soudný den.

Požadavek bliženské lásky, stále zdůrazňovaný, otevře kostel věřícím duchovně mrtvým, v tom požadavku bude spatřovat dnešní člověk, trpící pro nelásku, své zastání, ochranu. To bude praeambula jeho náboženského života. Světu je nejvíce potřebí lásky. Mýlí se, kdo se domnívá, že svět hyne nejvíce nemravností. Hyne nedostatkem lásky, chápané jako souhrn obětí a všeho, co Bůh od nás pro bližního žádá. V nejzásadnějším rozporu s duchem evangelia je duch nelásky. Křesťanství je zbudováno, udržuje se a vyvíjí láskou. Manželství, rodina je udržována láskou. I nemravnost se dá vymýtit, bude-li mít člověk dosti lásky k Bohu a bližnímu. I lid dovede vše odpustit, pro vše má omluvu, ne však pro bezcitného, lakotáře, utiskovatele. A vši lásce dejme posvěcení — propter Deum, ne sladkobolný altruismus. Opětujme požadavek: Katolíku, hleď, aby každý, kdo s tebou se stýkal, mohl říci: *mluvil jsem s křesťanem, viděl jsem lásku*.

Povinnost lásky má své nejvznešenější vyjádření v povinnosti *lásky k duši bližního*. Tato pravda je základem Katolické akce a důsledkem jejím je i vědomí *odpovědnosti za duši bližního*. Bližní jsou — věřící — údy jednoho mystického Těla. Budeš přísně odpovídat, nejen za sebe, nýbrž i za ty, s nimiž byl tvůj život spjat. Rodiče, představení, co jste dali duším svých svěřenců?

Požadavek lásky k duši bližního bude stavit do jasného světla i nejosudnější porušení lásky, t. j. poranění duše bližního *pohoršením*. Pohoršení je zlo, k němuž Beránek tichý připojuje hrozné „běda!“ Ten otec zemřel, ten přítel odešel a dítě a přítel ještě hřeší podle daného příkladu! Běda!

Ze hříchů kromě nelásky nejvíce snahy musí být věnováno o *vykořenění pýchy*. Pýcha byla ve světě prvním a je dodnes nejosudnějším hříchem. Bůh se jí protiví. Dnešní člověk se nemodlí, poněvadž je pyšný, nepovídá se, pohrdá slovem Božím, poněvadž je pyšný. U kořene nevěry

a beznáboženského života je pýcha. Ideálem je mnohému člověk Kantův, jenž je sám sobě zákonem, ne člověk Boží.

Z požadavků náboženského života nutno stavět do popředí *denní modlitbu*, zvláště zpytování svědomí. Modlitba je nejsnadnější, nejpřirozenější a zároveň nejnutnější projev náboženského života. Nejvíc záleží na modlitbě ranní a večerní. Kdo tyto modlitby řádně koná, sotva vynechá nedělní mši svatou a velikonoční povinnost. John Swenson, spisovatel světového jména, stařec 80letý se slzami v očích vzpomínal letos v Olomouci své zemřelé matky, která, loučíc se s ním jakožto 12letým hochem před jeho odjezdem z Islandu, kromě denní vzpomínky na Boha kladla mu na srdce: „Slib mi, že se každý den ráno i večer pomodlíš a večer si vzpome- neš, jaks celý den prožil, a stalo-li se něco, čím bys Boha zarmoutil, že toho budeš litovat.“ — Je třeba zavést malou reformu do modliteb našich věřících. U mnohých to nejdůležitější chybí. Ráno se modlí Otčenáš, Zdrávas, Desatero, Anděle Boží, Zdrávas Královno — večer totéž a vše to častým opakováním a beze změny ztrnulé a mechanické, ale *ráno chybí dobrý úmysl a večer zpytování svědomí a lítost*. Na zpytování svědomí nutno klásti ze všech požadavků náboženského života, pokud nejsou pod hříchem přikázány, největší důraz. Dnes, kdy mate člověka vábení smys- lů, hlas ulice, názory tisku a divadla i kina, kdy se člověk ničeho tak ne- děsí jako vážného pohledu do svého nitra, nutno volati a zdůrazňovati hlas svědomí, hlas Boží v nitru, poněvadž jedině správné svědomí je prav- divým soudcem mravní hodnoty člověka a podle toho, jak jsme tohoto hlasu dbali, bude nás Bůh soudit. Vzácná jsou slova, jež o hlasu svědomí napsal jeden profesor obchodní akademie-laik: „... Ten hlas varuje před sklony, šeptanými svody, kterými zlo nás opřádá, kterými nám činí cestu hladkou. Jak krásně jest odměněn, kdo tohoto vánku šepotu Dobra po- slechne. Tento hlas Boží v našem nitru, ten musíme pěstovat a opatrovat jako nejdražší své dědictví. Je to hlas Boží, který nás přivede jedině ke všem radostem, nad jejichž chutnáním se nebudeme muset rdít...“ Víme, že není možno, aby zůstal člověk zlým a bloudil, kdyby se denně zamys- lil nad sebou a zhodnotil svůj život tak, jak jej bude hodnotiti Bůh.

Má-li nějaký požadavek takřka přejít v krev člověka, nutno mu získat půdu v místě, kde se člověk vyvíjí — a tím místem je *rodina*. Z kostela (o němž jsme se zmínili) a z rodiny musí vycházet obroda. Nesmíme se dívat na rodinu jen jako na útvar sociální. Rodina jest organismem nad- přirozena a organisací k nadpřirozenému životu. Architektonika nábo- ženského života musí počítat s rodinou jakožto podstatným pilířem, pro- čež i požadavky náboženského života musejí míti speciálně na zřeteli ro- dinu. Rodina je základní buňkou farnosti, poněvadž je svátostným man- želstvím včleněna do mystického těla Kristova. Každé dítě, jež kněz po- křtil, je nadpřirozenou kolonizací. Na ní pracuje rodina. Ona je místem, kde se v dítěti upevňuje nejdříve nadpřirozený život. Tam se mu dostává prvního názorného vyučování v příkladu rodičů, a do šestého roku, jak tvrdí pedagogové, je již určena jeho životní orientace. V kolika stech případů jsme se přesvědčili, že zanikla ta naše nadpřirozená kolonisace, dobro v dítěti, poněvadž nespolutůsobila rodina. Svatý Otec náš zdůraz- ňuje duchovní vedení mládeže, ale při tom klade jako *conditio sine qua*

non — vedení rodiny. Vedení dítěte a mládeže bez vedení rodiny je práce s největšími ztrátami. Neštěstím dneška je, že byla rozbita rodina. Kolik rodičů vidí se s dětmi společně najednou, než jdou spát? Kolik při jídle? Kolik při modlitbě? Tedy požadavek: *Volejme po návratu k ideálu rodiny*, jakožto křesťanské svatyně, podle vzoru nazaretského! Volejme do rodin opět *společnou* modlitbu! To bude bohaté věno do života, ponešou-li si děti vzpomínku na modlitbu rodinnou, s tatínkem, maminkou, s těmi, již to s dětmi nejlépe mysleli. Podaří-li se nám, že rodinná modlitba zdomácní v našich farnostech, pak hřejivý paprsek je zahřeje a živící rosa milosti se na ně rozleje. Za tímto účelem snažme se rodiny zasvětit Božskému Srdci Páně. Slavnostně zasvěcena před obrazem Srdce Kristova, rodina denně koná společné modlitby před ním, tam se modlí za nemocného i za zemřelého. A Srdce Kristovo jim žehná! „Požehnám domům, kde bude uctíván obraz mého Srdce, zmírím útrapy . . .“ tak slibuje Pán sám. Zasvěcení rodin Srdci Páně je kromě spolku Svaté rodiny náboženský zjev nejmodernější a nejčasovější. Zaorientujme náboženský život na rodinu. Požadavky kladme ve světle duchovních i pozemských zájmů rodiny. — Jsou kraje, kde rodina je každý den zastoupena aspoň jedním členem na mši svaté. A jsou rodiny, jež se korporativně účastní bohoslužby. Má svoje přednosti rozdělení v kostele podle stavů, ale má také svůj význam; otec, matka, a před nimi děti, všichni jako celek, i u stolu Páně. A množí se na Moravě počet kněží, kteří po příkladu faráře arského několikrát za týden na jaře a na podzim večer svolají zvonem věřící a s nimi se modlí večerní modlitbu — opět jako rodina! Duchovní otec s duchovními dětmi!

Leč budeme míti rodiny, jež jsou bezdětné, a mnoho svobodných, jimž manželství nebylo možno. Volejme po *duchovním otcovství a mateřství*, bojujme proti *duchovní sterilitě*. Každý člověk rád projeví svou aktivitu a jistě se hodně změní ve farnosti, když si svobodní a bezdětní vyhledají trpícího nebo bloudícího, aby mu zachránili život časný i věčný. Jsou svobodní a bezdětní, a přece budou míti před Bohem *duchovní děti, děti svého apoštolátu* a lásky, budou mít rodinu.

Přijměme vše, co povznáší rodinu, dejme tomu náboženský obsah. V důsledku toho nemůže býti dnes nikdo proti *svátku matek*, s argumentem, že prý máme svátek matek už v májové pobožnosti. Ne, máj je svátkem Marie, z níž má důstojnost i matka pozemská, ale nebyl chápán jako svátek pozemské matky. Právě v takový den přivedu do kostela vlašnou matku i dítě.

Oznámím svatou zpověď před tím svátkem, vyzvu děti, aby za živé i zemřelé matky přijaly svaté svátosti. Kde je blízko hřbitov, navštíví farnost hroby matek. Duchovní pastýř vzpomene blaha těch, jež zanechaly jen dobrý příklad, všichni se modlí za dobré zemřelé matky. Na svátek svaté Rodiny ukládáme jako krásný projev náboženského života rodinné svaté přijímání, jež obětují členové rodiny za sebe navzájem. A svátek sv. Josefa patří zase otcům.

Musíme využítí zájmu o dítě. Nyní jest útek před dítětem, ale to dítě, jež rodiče mají — myslím na rodiny situované — až slepě milují. Vše pro dítě! Vzešlo by z toho veliké požehnání a náboženské utužení rodiny,

kdybychom snad v celé diecési uspořádali vždy začátkem a koncem školního roku *skromná tridua za děti*. Přijdou i rodiče a všichni slyší několik myšlenek o náboženském životě, všichni se modlí za děti, aby Pán Bůh zdraví dal a prospěchu v moudrosti i milosti.

Mše svatá nedělní a liturgie. Kromě modlitby jakožto nejdůležitější požadavek morálky a náboženského života nutno do popředí stavět nedělní mši svatou. S vynecháním této povinnosti začíná náboženské odumírání a proto i s jejím splněním nastane obnova. Nechť nezanikne bez živelního ohlasu pastýřský list našeho nejd. pana arcibiskupa, tak bohatý motivy a myšlenkami pro účast na mši svaté. Musíme ovšem umožnit co nejvíce lidu účast na mši svaté. Turistická místa a veliká nádraží nechť mají bohoslužby. V Olomouci budou zřízeny nádražní bohoslužby. Bylo by jich potřebí i v Přerově. Prosím, aby se Katolická akce postavila na pomoc panu děkanovi luhačovskému, jehož snaze, postaviti kostel v Luhačovicích, se kladou veliké obtíže. Dějiny budou jednou přísně posuzovat faktum, že mohlo vyrůst město bez kostela, jen se zámeckou kaplí!

Jako požadavek náboženského života kladme aktivní účast na liturgii. Jako celek lid liturgie nezná a obřadům málo rozumí. Liturgie je dále žijící a se dávající Kristus. K tomuto zdroji nutno přivést duše, ut vitam habeant, et abundantius habeant! Nebe jistě požehná, dáme-li na tomto kursu nový popud k liturgickému hnutí, jehož cílem je pochopení a prožívání liturgie. Dokud nenasadíme zde, pak hledáme při všech plánech potrubí, ale ne pramene! V našich modlitbách nás příliš vyčerpává naše malé já, které nám nemůže nic dát, v liturgické modlitbě je centrem Bůh, v němž máme vše! Svatý Otec nazval liturgické hnutí, jež nás učí modlitbě liturgické, monumentální obnovou náboženského života.

Jak propagovat? Několik myšlenek: Nechť naše časopisy zavedou pravidelně liturgickou hlídku. Vzdělaným katolíkům poradme časopis „Pax“, Matice CM nechť se postará o útržkové kalendáře liturgické, ty do rodin, a na tabuli před kostel. Nechť je v každé farnosti liturgický kroužek. To je novum a mládež vábí. A za co bych se velmi přimlouval, nechť je na kostele, na viditelném místě tabule, na níž by se vyvěšovaly liturgické noviny. Jsou to listy 50 x 70 cm. Na nich jsou liturgické obrazy z neděle neb svátku s příslušnými texty; vydává je dr. Parsch, zasílal by nám i obrazy, a my bychom vytiskli český text. Ročně by stály tyto noviny asi 80—90 Kč. Zdůrazňuji: ty noviny musejí býti venku, aby ti, kdož do kostela nepřijdou, se zastavili. Tisíce jich chodí podle postela, snad je záráží periferní zbožnost lidu; co jim imponuje, jest pozitivní podání podstaty naší víry. Jeden nevěrec píše o těchto novinách, které jsou v Rakousku i v našich některých německých krajích rozšířeny: Četl jsem liturgické noviny; uchvátily mne. V této době přece jsou ještě kněží, již hlásají evangelium lásky. Ano, liturgické noviny chtějí býti hlasem volajícím na utíkající před Bohem. Zastav se, přesvědč se! Ty noviny dáme i na nádraží, na plakátovací tabule. Technicky jest ochotna provésti to Matice Cyrilometodějská, a až bude vybudován sekretariát Katolické akce, ten by to převzal.

Požadujeme, aby se lid modlil mši, ne pouze při mši sv. Modlit se mši svatou a býti pouze na mši svaté je rozdíl, jako chutnat dobré ovoce —

a dívat se na ně. Nedosáhneme hned toho, aby se lid mši modlil; zase dávejme spirituale lac liturgicum. Snad lze začít s dětmi. Ale co nejdříve potom s celou farností, a to stupňovou modlitbou, Gloria, Credo, Obětování, svaté přijímání. Při stupňové modlitbě jen Confiteor, s Misereatur nostri, Gloria a Credo přeložené; to jest úchvatné, když se modlíte Gloria a slyšíte za sebou celou farnost: Sláva na výsostech Bohu... Neboť Ty sám jsi svatý, Ty sám jsi Pán, Ty sám jsi nejvyšší, Ježíši Kriste, i s Duchem sv. ve slávě Boha Otce. Amen... A jak to působí, když skončíme kázání ve mši svaté a hned nato všichni začnou na kolenou, věřím v jednoho Boha! K Obětování lze vzít vzbuzení dobrého úmyslu nebo aspoň české Oferimus Tibi Domine, calicem salutaris. Ke communicio — duchovní svaté přijímání. Byly by to jen dva lístky za 10 haléřů, provedl by ochotně P. Schikora.

S požadavkem účasti na mši svaté souvisí *úcast na slovu Božím*. Je to hrubý projev náboženského odumírání, když často odcházejí z kostela zástupy věřících, jakmile vystupuje kněz na kazatelnu. Nebojme se ohlásit lidu, že hřeší, když soustavně zanedbává slovo Boží! Dodejme slovu Božímu místo, jež mu patří — *do mše svaté!*

Kodex předpisuje (can. 1344) kázání „praesertim intra missam“. Víme, že slovo Boží bylo v nejstarší Církvi neodmyslitelnou součástí bohoslužby, a považme, že není šťastným oddělováním kázání od mše svaté. Hledáte příčinu tak povážlivého mravního marasmu v inteligenci? Spočítejme, kolik jich, zvláště ve městech, chodívalo na „jedenáctou“, na tu nejkratší mši svatou bez kázání! Dnes už není tolik práce a bídy o čas; každý může věnovat hodinku za týden Bohu a své duši, nemá-li úplně se zalknout v dusivém ovzduší naturalisticko-materialistickém. Proto: Pokud možno, žádnou mši svatou bez kázání, a raději mše po celých hodinách s kázáním, než celou řadu mší svatých bez kázání! Kázání má býti ve mši svaté, po evangeliu. To ovšem vyžaduje přenesení otčenášků na odpoledne. Lid tuto praxi rád přivítá, když se modlíme za zemřelé před vystavenou velebnou Svátostí při svatém požehnání. Má-li míti slovo Boží co největší účinnost, musí plně zapadat ve mši svatou a tedy hned po kázání (které je ve mši kratší — homilie) Credo a lid Věřím. To znamená, že se ohlášky snoubenců konají přede mší sv. a pořad služeb Božích až po mši sv. A velký apoštolát vykonáme, když nahektografujeme hlavní myšlenky svého kázání na malé letáčky a dáme věřícím domů, a není-li to možno, když jim dáme „Posla pravdy“. Tak zalehne slovo Boží do nitra těch, kteří nemohli přijít, a nesmírně potěší nemocné.

Kromě modlitby a nedělní mše svaté jako třetí pilíř náboženského života nutno dnes stavět do popředí požadavek *velikonočního svatého přijímání a svaté zpovědi*. Kdo toho požadavku nesplní, toho nelze považovati za pravého křesťana, ten je v nebezpečí ztráty víry a možnosti nejhroznějších hříchů. Od I. neděle postní musí se tento požadavek ozývat jako naše starostlivé „ceterum autem“ a plakát, oznamující, kdy se zpovídá a kdy má který stav svatou zpověď, musí stále burcovat i ty, kdož do kostela nepřišli.

Jestliže uvedené požadavky měly na mysli předně nejširší vrstvy katolíků a žádaly to, co by jejich duchovní život začalo a zvýšilo, je jeden

požadavek, se kterým musíme nejen ke katolíkům dobrým, nýbrž i k těmto duchovním novorozenatům přijít, a to je *duch křesťanské askese*. Naši věřící nesmějí zůstat stromy bez ovoce. *Nesmí nám stačit, nebudou-li hřešit, musejí žít životem ctnostným*. Křesťanské ctnosti jak božské, tak mravní musejí býti každému známy, duším musí býti dána příležitost ke cviku v této askesi. Volám proto: otevřme krásu duchovního života co nejširším vrstvám. Duchovní život není jen pro *kněze a řeholníky*, všem je možný duchovní život: Bohatým, chudobným, továrníkům, nezaměstnaným, ženatým, zamilovaným... A požadavky askese nutno klásti ne ve smyslu středověkých poustevníků, volajících: světe, pryč, od tebe nic nechci! Před lid nesmíme jíti s požadavkem utíkat před světem (nemyslím tu na stav dokonalosti), nýbrž *správně* užít stvořených věcí. Tolik opustit, kolik nutno ke spasení nebo k dokonalosti. Musíme ujistit věřící, že *správná askese nechce života ubít, nýbrž posvětit a vidět svět ve světle lásky Boží, jakožto most k nadpřirozenu*. Neutopit se ve světě, ani hlouše a slepě jít kolem světa — ale nejsme-li voláni ke stavu duchovnímu — žít ve světě jako ne z tohoto světa, jako lidé Boží.

A závěrem: Tři dny zde hledáme, co dáme, co budeme požadovat od věřících, k čemu je povedeme, jak si je vychováme, aby se vše obnovilo v duchu Katolické akce. *Nezapomeňme na sebe!* Víme, že i činnost může býti heresí, nevychází-li od kněze, jenž nejdříve sám sebe Bohu dal. Pamatujme na sebe! Pracujeme dnes s takovými obtížemi, že považuji za nutné, aby kněz aspoň jednou týdně obětoval mši svatou za sebe. Nechť jsou uspořádány delší exercicie pro pracovníky v Katolické akci. Utvořme zde přátelství modlitby. Ode dneška obětuje každý Terci — po příkladu vídeňských kněží — za sebe navzájem, a za plány Katolické akce. Je nás zde na 120. Sto dvacet kněží, modlících se denně na tentýž úmysl, vyprosí jistě na nebi, že požadavky morálky a náboženského života naši věřící splní a že Katolická akce bude v našich vlastech ztraceným k návratu, vlažným k horlivosti a horlivým ke svatosti!

DEBATA

NEJD. P. BISKUP MSGRE JAN STAVĚL, který zavítal k poradám Katolické akce, promluvil o jednom z hlavních pilířů jejím — o katolické Charitě. Poukázal, jak nynějšímu sv. Otcí dílo křesťanské lásky leží na srdci a ho vřele doporučuje a nejd. episkopát jak na biskupských konferencích se usnází o způsobu, jak rozšířiti působení a činnost Charity v celé československé republice. Z výročních zpráv je patrné, jak ohromné sumy — minulého roku přes 50 milionů Kč a v předminulých letech ještě více — se seberou k dobru těch nejpotřebnějších. Připomenul, že Spolek katolických žen a dívek také koná charitativní dílo u nás, že ale není přičleněn katolické Charitě; bylo by k tomu pracovati, aby jeho přidružením se ukázala ještě větší síla charitativního působení u nás. Že tolik bylo možno vykonati — vděčíme našim ctih. řádům, které nenáročně a obětavě plní příkázání křesťanské lásky. Pracovati máme i v jiných organisacích, byť nebyly našeho směru — neboť každý kněz nemá činiti rozdíl, ale konati

všude dobro; naší starostí musí být, aby upevněna a rozšiřována byla naše katolická Charita, aby všude, ve všech farnostech založeny byly odbočky Charity, a aby všichni — především kněží, přiložili ruku k tak nutnému dílu křesťanské lásky; jak bude zkvétat Charita, tak bude růsti Katolická akce. Náš nejdůstojnější arcipastýř jistě bude mít velkou radost, až uslyší, jak velký zájem se v naší diecési projevuje pro Katolickou akci a i když překážky mnohé a neporozumění někde se vyskytnou — pracujme stále a neúnavně! Je příkazem sv. Otce, aby v Katolické akci se sdružili všichni lidé dobré vůle k rozšíření království Božího na zemi.

NEJEZCHLEBA. Podtrhnout, že jsou také peccata omissionis. Zdůraznit, že kdysi Kristus se bude tázat nejen co jsi, ale také cos dělal pro duše svých bližních. „Dnes nečinná samota se mně zdá zločinem.“ (Sonenschein.) Je rozhodně špatné, když od kněze jen přijímá a nerozdává dál.

ZAMAZAL. Hlučín vydává pastorační pomůcky, které patří na dveře kostela, a tam skutečně mají viset a ne být založeny doma. — Velmi důležitá otázka lázní Luhačovic a vůbec výletních míst, na příklad Pústevny. Dnes již město Luhačovice nemají reprezentačního kostela v lázních. — Podobně velmi potřebný by byl větší kostel ve Vítkovicích.

HLOBIL, Uher. Brod. Navrhuje, aby byli svoláni všichni děkani do Olomouce a byly jim dány pokyny, jak ohledně jejich děkanských povinností, tak také ohledně nových úkolů a jejich kompetence v Katolické akci.

LOCHMANN, Olomouc. Upozorňuje, že těžisko kněžské práce musí vycházet z kostela. V kostele se musí dbát na co největší čistotu. Stává se nutnou potřebou kostely otápět. — Vyvěšujme pořádek služeb Božích, aby každý věděl, kdy je v příslušném kostele mše svatá. — Podobně zvláště v lázních by měl býti vyvěšen pořádek služeb Božích. Mělo by tam býti také postaráno o ministranty a na lázeňskou sezonu by měli býti zavoláni kazatelé, dobří řečníci. Lázeňští faráři by se o to měli více starat. — Ve městech by měl býti vyhrazen kostel, ve kterém by se kázalo výhradně pro inteligenci, na příklad v Olomouci na dómě. — Na kancelář nenaříkejme. Dá se tam při každé příležitosti mnoho udělat laskavostí, ochotou atd. Různá úřední potvrzení vítat jako příležitost k zapůsobení na dotyčného člověka. — Nutno zvláště v dnešní době dobře vykonávat cvičení snoubenců.

Jak vychovávati apoštolátní smýšlení mužů a žen v Katolické akci

Při výchově apoštolátního smýšlení mužů a žen v KA máme na mysli:

I. vážnou, ne-li kritickou náboženskou situaci mužů a žen u nás;

II. potřebu výchovy či převýchovy našich mužů a žen, t. j. stálého a systematického působení na ně, aby apoštolsky smýšleli;

III. potřebu individuální výchovy našich mužů a žen, aby apoštolsky jednali pro upevnění, rozšíření a prohloubení království Božího jako horliví spolupracovníci pastýřského úřadu Církve v Katolické akci.

I. a) Vážná, ne-li kritická náboženská situace u našich mužů vyrostla zvláště z jejich povahového založení, pokud postrádalo dostatek účinného vlivu křesťanské nauky a milosti, zvláště v letech dospívání. Výchovná činnost katolických spolků, za niž nemůžeme jim býti dosti vděční, pokud se koná svědomitě a vytrvale, zasahuje přece jen menší zlomek mládeže. A tak zvítězil v povaze přemnohého dospívajícího muže onen moderní *naturalismus*, který všechno vykládá jen jako dílo přirozených sil, přírodních zákonů, pokročilé techniky nebo i šikovné, prospěchářské politiky; zvítězil onen *kult hmoty*, mamonu, stroje, rekordu, jenž je ovšem muži slabou uzdou mocných sklonů k smyslnosti, k špatně chápané svobodě (nevázanosti, odbojnosti) a k pýše života. A toto vítězství je tím smutnější tam, kde je živila dlouholetá nenáboženská či protináboženská výchova rodinná nebo spolková. Nezůstalo dále ovšem bez škodlivých účinků na dnešního muže ani *ovzduší moderního života veřejného*, ať hospodářského a kulturního, či sociálního a politického — *ovzduší prosycené laicismem*, jež denně přímo do sebe vdechuje především muž více veřejně exponovaný, a to jak při své práci — na poli, v dílně, továrně, ve škole, v kanceláři a obchodě, tak i ve chvílích odpočinku, při své zábavě, v divadle, kině, sportu, četbě atd.

Anglický satyrik Bernard Shaw vkládá v kterémsi svém dramate do úst pyšného Římana potupná slova: „Já nejsem křesťan, já jsem muž.“ Jeho zámyslný anachronismus chce drasticky zachytit nejsmutnější duchovní situaci onoho moderního muže, jemuž se stalo křesťanství čímsi nevhodným, zbytečným, ano i muže nedůstojným! To je ovšem maximum výkyvu barometru v atmosféře náboženského života dnešního muže!

Přesto je však nesporno, že účast a vliv muže na katolickém životě v rodině, v obci a v životě veřejném velmi zemdlely, neblaze poklesly a tím ochudily náš katolicismus o vlastnosti nesmírně důležité, specificky mužské, o smělou iniciativu, dobře uváženou plánovitost, pořádek a disciplínu, svatou průbojnost a houževnatou vytrvalost. Není nadarmo — po vůli Boží — muž hlavou rodiny ve smyslu vlastním i přeneseném!

b) *Situace katolické ženy v ohledu náboženském* zdává se nám obvykle příznivější. Znamý průkopník Panevropy, hr. Coudenhove-Kalergi, na-

psal: „Svatý muž se pokládá v Evropě za cosi ženského, a pohanská žena za cosi mužského . . . Křesťanská morálka jest jenom Evropanu podstatně cizí, nikoli však Evropance. Jest jí mnohem snáze býti křesťanskou, nežli Evropanu býti křesťanem.“

I když je tento úsudek příliš všeobecný — *et omnis generalisatio claudicat* — přece správně celkem přiznává, že katolický život byl a je dosud u nás převážně *feminini generis*. Ale to nesmí být důvodem, abychom lehkomyšlně zavírali oči před pohromami, které se valí dnes i na katolické ženy z týchž nebezpečí individuálních i všeobecných, jež odcizily Kristu katolické muže!

Jestliže se dává citová stránka ženské povahy snáze získat krásou a láskou křesťanství, jest v této citovosti zároveň skryto nebezpečí *nestálosti*, zvláště když manželství a mateřství ukládají katolické ženě větší a těžší povinnosti než muži, a když pokleslá veřejná morálka, bída doby a leckde i státní zákonodárství otevírá bránu pokušením pro ženu nejosudnějším. Záchranu může tu přinést jen *smýšlení a jednání apoštolské*. K němu je třeba vychovávat muže i ženu v KA.

II. Kristus Pán vychovával po tři leta své apoštoly, a Církev rozšířila dnes dobu přípravy k apoštolátu kněžskému na 4—6 let, nevzpomínáme-li delší ještě přípravy v životě řeholním. Si licet magna componere parvís, viděli bychom v církevní přípravě kněžského apoštolátu aspoň základní směrnice pro výchovu mužů a žen ke smýšlení a jednání apoštolskému.

Kněžský apoštolát připravuje katolická Církev rozumovým vzděláním na fakultě nebo ústavě theologickém a individuální výchovou mravně-asctickou v semináři. Naznačím stručně v tomto rámci *obdobu apoštolátní výchovy mužů a žen* i její praktické formy.

a) *Na fakultě* začíná se právem od důkladné znalosti *Knihy knih, Písma sv. St. i Nov. zákona*. Byly doby u nás, kdy Písmo sv. mělo své čestné místo na polici i poslední venkovské chaloupky, kdy (podle svědectví Eneáše Silvia) český sedlák znal Písmo sv. lépe, než mnohý theolog na evropském západě — kdy otec rodiny z té Sv. knihy útěchy a posily Ducha sv. předčítal své rodině, zvláště v dobách těžkých navštívení Božích. A jsou dnes hlasatelé sektářství, kteří s sebou stále nosí malé britické vydání Písma sv., kteří zpaměti dovedou citovat celé partie N. Z. a ve smyslu své sekty je vykládat. Mělo by býti smutnou výsadou jen katolických mužů a žen, aby ve velikém zápase duchů stáli bezbranni, neznalí Písma sv. a jeho správného katolického výkladu? Máme dnes přece na př. ve vydání Hejčlově Písmo sv., opatřené komentářem, který může uspokojiti i nejnáročnější touhu po vzdělání biblickém!

K prohloubení znalosti Písma sv. zavedli si katoličtí Němci už dávno své „*Bibelstunden*“, katolíci hrvatští čtou pravidelnou biblickou rubriku apologetickou ve svém „*Katoličeském tjedniku*“ (Sarajevo, roč. 12), a polský týdeník kněžský, „*Gazeta Kościelna*“ (Lwów, roč. 43 X. W. Smereka, Kólka biblijne), uveřejňuje i strukturu a metodu takového biblického večera pro práci v KA. Proč bychom my nemohli mít i u nás „*biblické kroužky*“ nebo pravidelné přednášky o Písmě sv.? Je to přece kniha, psaná z vnuknutí Ducha sv. a Spiritus est, qui vivificat — i apoštolát laiků v KA!

b) Mnoho dalších hodin zabírají na fakultě *dogmatika a morálka* s při-

pravnými nebo doplňujícími disciplinami: apologetikou, filosofií, srovnávací vědou náboženskou a sociologií. Z těchto bohatých duchovních lomů Církve svážeji se kvádry k pevné, solidní *stavbě světového názoru katolického*. Pavlovo slovo: *Scio, cui credidi et certus sum*, musí totiž býti oporou jistoty každého apoštolského smýšlení.

Normální základnou věroučného a mravoučného vzdělání laického zůstává u nás malá knížka *katechismu*. Často se podceňuje, když na ní ulpěly jenom naivní představy dětství! Ale v jaké kráse a opravdovosti ukáže životní zkušenost leckterou prostinkou poučku katechismu, když po něm sáhnete později v životě! Dětský kabátek nemůže ovšem dospělému člověku stačiti. Třeba pokračovati v poznání Krista, jeho učení a příkazů, tradiční víru třeba učiniti osobním přesvědčením náboženským, pevným světovým názorem katolickým. K tomu napomáhati bude muži i ženě katolickě pravidelné poslouchání slova Božího a zvlažování tohoto nebeského semene rosou vroucí, pokorné modlitby, dále tridua, misie, exercicie, adorace a pouti se svými stavovskými promluvami, náboženské přednášky, debatní večírky, vhodná četba katolických knih, časopisů a novin. Nenechat ladem ležet *faktickou* apologii Církve a křesťanství — jejich život — jak o něm referují naše časopisy (Neděle, Nový národ, Apoštolát, Misie atd.). Co bych však chtěl v naší době zvláště zdůrazniti, je potřeba *vzdělání sociologického*. Zmatky, které působí tu a tam i v katolických řadách chytrost komunistického bezbožectví, jsou zaviněny také tím, že hlasy papežů tak důtklivě promlouvajících k světu sociálními encyklikami — jako jsou „*Rerum novarum*“ anebo „*Quadragesimo anno*“, zůstávají pořád ještě ve větším měřítku neslyšeny a nedoceny, ač by se měly státi *katechismem* doby sociálně tak pohnuté až do základů, jako je právě dnešek. (A přece máme výborné překlady encyklik, Edice Životem, knihy dra Vaška atd.)

Potmě se těžko chodí. Jenom ve světle dobře poznané pravdy Kristovy může se katolický muž a žena připravit na cestu apoštolátu KA.

c) Popelkou býval kdysi na naší fakultě *dějepis* — ačkoliv jsme potřebovali nejdůkladnějších vědomostí právě na tomto poli v praxi duchovní správy — ve škole, na kazatelně, pro přednášky, v redakci krajinských novin katol. atd. — Čím byla a je dodnes v očích českého člověka Církev — Řím? Nemyslím na zatrpklé nepřátele Církve, i v našich řadách vládne dosud tolik předsudků!

Po pouti katol. jinochů (21. 6. 1936) na Velehradě, jíž se účastnilo i několik inteligentních katolíků z Prahy, napsal jeden z těchto účastníků pražských přípis na arcibiskupský ordinariát, kde si stěžoval nejen na večerní přednášku o sv. Cyrilu a Metoději v Slovanském sále na Velehradě, že prý v ní byli uráženi Hus a Žižka, nýbrž i na kázání jednoho kanovníka na nádvoří před velkou mší sv., který varoval před nebezpečím sjednoceného — o letošním sjezdu Volné myšlenky v Praze — bezbožectví buržujů a proletářů. Cyrilo-metodějský Velehrad a ne sjednocené bezbožectví pražské — ten akcent kazatelovy alternativy urazil na Velehradě katolického inteligenta, že prý zarmoucen odjížděl s pouti cyrilometodějské.

Bez lásky k Církevi nemožno apoštolovat, bez jasného *poznání významu katolické Církve* i v dějinách našeho národa není možno *Církev milovat*. *Apoštolát KA* vyžaduje zvláště u nás: *sentire cum Ecclesia!* Bohudíky dnes už není ani laikovi obtížno poznat velikost, podstatu a požehnání katolické

Církev, dnes už je hojná objektivní literatura historická, vědecká i populární. (Hlavinka: „Bludy a lži v dějinách“, dr. Pekař, dr. Sedlák, dr. Neumann, P. Ráček, Hanzelka, dr. Svobodová atd.)

Využít třeba také k manifestacím a přednáškám vlastenecko-náboženským svátků národních světců našich (sv. Cyrila a Metoděje, sv. Václava, sv. Ludmily atd.) anebo i radostných událostí církevních (jubileí chrámových, osadních, poutních míst) i občanských, kdy přirozené city vlastenecké lásky možno posvětit i vyšší láskou k Bohu a Církvi. Nedávné jubileum svatováclavské a letošní cyrilometodějské ukázaly, jak mnoho by se dalo vytěžit *pro život náboženský* i se zlatých stránek našich dějin církevních a z oživení kultu našich národních světců!

d) *K praktickým disciplinám na fakultě patří pastorálka, katechetika (paedagogika) a církevní právo.* V jejich oboru zůstávají dalekosáhlé pravdy, které bychom mohli nazvat imponderabiliemi katolického života a jejichž hluboký význam pro náboženský růst národa třeba stále zdůrazňovat. Jsou to posvátnost manželství, důstojnost počestného mateřství, odpovědnost rodičů za dobré vychování dětí, výchova školní a pod. Konečně i předpisy církevního práva o nerozlučitelnosti manželství, o rozluce, civilním sňatku, o hříších proti mateřství, o velkonoční povinnosti, svěcení dne Páně, o sebevraždě, kremaci atd. jsou dány autoritou neomylné učitelky pravdy Kristovy — Církvi — nejprve ovšem pro časné dobro lidské společnosti, ale též pro věčnou spásu duší.

Salus animarum to je suprema lex všelike pastorálky, výchovy a kázně! *A láska k nesmrtelným duším* je po lásce k Bohu a k Církvi nejmocnější vzpruhou apoštolského smýšlení a jednání. Kde se jí učít? *Ze životů, které jí přetékalý.* Láska k nesmrtelným duším velikých duchovních pastýřů Slovanstva, sv. Cyrila a Metoděje, láska sv. babičky Ludmily k vnuku Václavovi, láska svatých vychovatelů a vychovatelek k svěřeným duším (svatý František Saleský, sv. Don Bosko), láska apoštolů chudiny (sv. František Serafinský, sv. Vincenc z Pauly, Ozanam), mučednická láska misionářů (sv. František Xav., apoštolát malomocných) — to jsou *pravdivé biografy*, jež třeba otvírat slovem, obrazy i tiskem pro výchovu apoštolského smýšlení. Ta „Světla“ musejí zase mocněji zazářit a k tichým návštěvám volat účinněji, nežli křiklavá světla našich biografů, zkreslujících většinou život — non ad aedificandum, sed ad destruendum! Zasnívá-li někdy i z pohyblivého plátna filmového přirozená či nadpřirozená krása lásky k duši a její spásy (White sister, Big brothers a j.), i toto světlo může probouzet či sílit smýšlení apoštolské!

III. Individuelní povahové přípravě ke kněžskému apoštolátu slouží seminář. Duchovní vedení spirituálové a superiorové, jejich exhorty a skrutinia, jejich styk s mladým bohoslovcem má naštipiti na povahový kmen jednotlivce svaté štípení Kristovo. Konference biskupovy a vhodné přednášky zkušených řečníků ze životní praxe v semináři doplňují bohoslovcům poznání skutečného ovzduší budoucího apoštolátu kněžského. Aby štípení Kristovo rostlo, potřebuje ovšem pohody denního pořádku, musí být zaléváno vláhou modlitby, denního rozjímání, duchovní četby, musí býti šlechtěno důkladným sebepoznáním a sebekázní, musí býti však především živeno Chlebem života, musí růsti v záplavě Světla ze svatostánku. V se-

mináři vnikají bohoslovci důkladným poznáním posvátné liturgie (mše sv. a sv. svátostí) v hlubiny sv. tajemství, seznamují se s posvátným zpěvem (i hudbou) církevní, aby i jimi byl oslaven Bůh a rozněcována láska k Němu.

Taková bude, myslím, v měřítku možnosti laického života — i jeho individuální výchova k apoštolátu v KA.

U mužů mnoho získají pohnutky rozumové. Muži, který miluje svou rodinu, svůj národ, není a nemůže býti lhostejno, jakou budoucnost jim připravuje dnešní úpadek víry a mravnosti, rostoucí zločinnost, bezcharakternost a korupce, jež podtínají už kořen společnosti. Za nejbližší budoucnost národa nese odpovědnost především muž — v jeho ruku spočívá, na jeho činu záleží! Muž se nedá ovšem komandovat, třeba ho přesvědčit, získat pro *aktivní optimismus*! Třeba mu ukázat konkrétní úlohu, za mlhavými cíli nepůjde (opatření dětem náboženských potřeb školních). V náboženské výchově nežádati hned od muže, co je snad jen zbožnou radou, akcentovat mužnou zbožnost, mužné ctnosti (viz na př. výbornou knihu Bonifác Wöhrmüller, *Mannhaftes Christentum*, Verlag Josef Kösel a Fr. Pustet, München). Věnovati třeba mužům zvláštní pozornost stavovskými kázáními, adorací mužů (dobře připravenou), poutí mužů, snad nedělí mužů, pomáhat jejich náboženské aktivitě přiměřenou četbou (Muž a KA), akcentovat důležitost i toho, aby stál muž na svém místě i jako dobrý odborník — hospodář, řemeslník, dělník, aby si byl vědom svých práv v obci, zastával svědomitě své občanské povinnosti a funkce (ve správě obce, ve školním výboru, v obecní knihovně, charitě atd.), aby měl jasný politický rozhled, praktické porozumění pro katolický tisk, byl nebojácným ochráncem veřejné mravnosti (divadlo, film, zábava atd.).

Výchova žen bude zase přihlížeti k bohatým pokladům, které vložil Bůh do jejich srdce, k lásce a soucitu, a k jejich úkolům životním, jež jsou často provázeny utrpením a vyžadují obětí a odpouštění. I když nejvlastnějším polem apoštolátu ženina zůstává rodina, má své veliké poslání na poli charity, mravnosti, módy, tisku, občanského míru atd.

Všechny vnější pohnutky výchovné u muže i ženy musí podchycovat, posvěcovat a sílit — *vnitřní milost*, která se vyprošuje modlitbou, čerpá ze sv. svátostí, udržuje duchovní četbou, rozjímáním, dobrým duchovním vedením, účastí na službách Božích. Mnoho získají věřící duše systematickými přednáškami liturgickými v tak zv. *liturgických kroužcích*, jako zlatodolem milostí budou vždy duchovní cvičení. I laický apoštolát musí totiž si opakovati Pavlovo vyznání: „Milostí Boží jsem, co jsem!“ *Milost Boží!* Není a nemůže býti cizí ani tvrdé povaze mužově! Je v ní cosi z mateřské něhy našeho mládí! Bez matky se neobejde žádný muž — sebevětší hrdina — a za matku se také nikdy nestydí. I na poli slávy umírá s jejím sladkým jménem. Takovým průvodcem apoštolátu muže i ženy musí býti milost Boží. V ní růsti „usque ad plenitudinem aetatis Christi“, bude jen požehnáním laického apoštolátu.

Ve svatém týdnu mívají smuteční hodinky v našem dómě mnoho vděčných posluchačů; zvláště dojíká závěrečné velebné Miserere a jeho poslední vítězná strofa: ut aedificentur muri Jerusalem! Jerusalem — svaté město Boží. Bylo kdysi zpusťeno, pobořeno, téměř zničeno. Bůh posílá proroka,

aby je Israelští znova zbudovali. Šlo to těžce, jednou rukou mečem odráželi útoky nepřátel, druhou stavěli zdi města i chrámu. KA je posel Boží, který volá i náš katolický lid ke stavbě svatého města Božího v našem národě. Kéž proto probudí v tisících srdcí bratří a sester laiků apoštolské smýšlení a nadšení, aby jejich spoluprací byly u nás obnoveny zdi jerusalemské!

DEBATA

JEŘÁBEK. Hledět docílit apoštolát mužů aspoň s měsíčním sv. přijímáním. — Zavádějte společné večerní zpytování svědomí zároveň s rodiči.

ČERMÁK, Nový Hrozenkov. Doporučuje debatní večírky s muži, různým programem náboženským i hospodářským.

ZDRÁHAL. Zavádějme adorace určené výhradně jen pro muže.

SCHNEEWEIS. Navrhuje, aby v Olomouci všechny duchovní správy se sjednotily a pořádaly společné adorace mužů pro všechny muže všech farností Velkého Olomouce.

SCHIKORA. Liturgická kázání a uzajímavit mši svatou tím, že se střídá zpěv mešní písně s modlitbou příslušnou té které části mše svaté.

Jak buditi apoštolátní smýšlení u jinochů a dívek

I. K psychologii dnešní mládeže.

1. „Líto jest mi zástupu,“ lze říci o dnešní mládeži v plné jeho bolestné hořkosti. Myšlenkovou její ubohost, její zájmy životní odkrývá způsob jejího života v nedělní a sváteční dny. Její zájem: Hory, vzduch, slunce, voda, dobrodružství, sport, závody, film, známosti, lascivní tisk.

2. Její zásada: Užij, jsi mladý! — Anketa ve filmovém časopise mezi jinochy a dívkami o podstatě životního štěstí ilustruje, že hledají ráj na zemi. Víra, Bůh, autorita — jsou zájmy překonané. Poživačnost mládeže setřela ve velké části rozdíl mezi ušlechtilostí dívky a jinochem. Nastala tu osudná akomodace v jednání i smýšlení mezi jinochy a dívkami.

3. Zjištění výše uvedené skutečnosti v řadách dnešní mládeže nesmí nás vésti k pesimismu. Vždyť i v ní se tají veliké dvě touhy: Touha po nekonečnu a po sociální spravedlnosti. Živé příklady z denního života mládeže nám také dokumentují pravdivost našeho tvrzení. O čem svědčí denní účast na mši svaté prostého dělníka-jinocha, jeho časté svaté přijímání, jeho duchovní život, jeho účast na kázání, jeho duchovní denní četba? — O čem svědčí poctivá kritika nespravedlivého jednání v továrnách, závodech, otázky mzdové, ziskové? Opět denní život přináší veliké příklady z řad mladých.

Jsou i přechetné případy, že mnohý jinoch, dívka — zdánlivě pro Boha mrtví, zahoří láskou k Němu, jakmile si uvědomí ve svých duších tyto dvě touhy. Pak takové duše vidí v náboženství velikou životní sílu. Jak jinak se jim pak jeví velikost Církve, kněžství! Jinoch-sportovec — páteř celého klubu — stal se v záři tohoto poznání vnitřních hodnot náboženských — apoštolem ve svém okolí.

5. Celkový stav mládeže dnešní zaviněn vnějšími okolnostmi. V co věřila mládež před krizí? Ve svobodu, demokracii, ve vlastenectví. Ta naše písnička česká... Chtěla komíny továren místo chrámových věží, bochníky chleba místo velebné Svátosti, občanskou sdílnost místo zpovědnic, letadla místo ideálů víry. — V krizi se zklamala. Zůstala opuštěna. Sliby se jí nesplnily. Zatrpkla. Vzala život jako smutnou realitu. Jako nutné zlo, jako břímě, kterého se musí zbavit. Cítila se všude podceňována, opomíjena, zesměšňována. Doma odstrkována, na ulici pro pobírání podpor terčem poznámek. Pozbyla odvalu žít. Pokud ji má, užívá jí ke zlu. — Po krizi — pokud se z ní mladí dostali — pozbyla *důvěry*. Nikdo se dříve o jejich zájmy nestaral, nikdo je nechápal... Nikdo jim neukázal naději na lepší budoucnost... Je tedy dnešní mládeži nemilé, že se jí kdosi plete do jejich zájmů... Bere nyní svůj osud sama do rukou i svůj *vývoj*.

II. Principy, týkající se zevnějšího organizačního života.

1. Našemu vlivu je svěřeno jen malé procento mládeže, a to té, která jest organisována v katolických spolcích. Jest organisována mimo to v různých spolcích katolických.

Nerušme těchto spolků mládeže ve farnosti! Je třeba ve všech prohloubiti náboženského ducha. Účel všech spolků jest: Spása duší! Nezáleží na firmě spolku. Musím býti ve spolku nejprve *knězem!* Všechny spolky musí hnáti jedna síla, jako všechny stroje v továrně žene jedna pára z jednoho kotle.

Tou silou je *milost Boží*, tryskající ze svatostánku a ze zpovědnice. Spolky mládeže musejí býti spojenými nádobami, duchovní život ve všech stejně vysoko.

Co tedy záleží na tom, zvolí-li si kdo tu či onu formu spolku (Čsl. Orel, Omladina, skauti). Pryč s řevnivostí mezi těmito spolky. Je to pro pohoršení farnosti. Nejvíce je třeba jednotného vedení mezi kněžími ve farnosti. Osudné je, když si jeden zmonopolisuje Čsl. Orla, druhý Omladinu. — Nezavádějme nikde druhého spolku, když už tam jeden spolek je. Spojme v něm program i druhých spolků mládeže a pečujme v něm o intenzivní duchovní život. — Dnes se farnost bez spolku mládeže neobejde. Ve spolcích se musí hleděti na Katolickou akci jako „spiritus movens“.

2. Největší starostí je mládež neorganisovaná. Není mezi ní prohráno. Více optimismu. Práce mezi ní *není marnou*. I zrnko písku rozčerí hladinu moře. I nepřátelé věří své zásadě ve výchově mladých: Ať se uchyťí, co uchyťí, vždycky se něco uchyťí. — Vymlouvati se neúspěchem je sebeklam. Nevyhýbejme se jí! Ven mezi ni! Kněz je svátostným služebníkem celé své farnosti, jako lékař v nemocnici, soudce provinilým, starosta v obci, president ve státě — všem patří. — Pracujme mezi neorganisovanou mládeží: *Všeobecně a osobně*.

Všeobecně: V kostele (pravidelné kázání při svátečních službách Božích, při té příležitosti připustíme dospělé jinochy k ministerce). Aby si kázání zamilovali, musíme pro něj buditi zájem již ve škole, hlavně u žáků posledních dvou let školní docházky. Vytazujme se ve škole, kdo kázal, co kázal, jaké bylo evangelium, kterou větu si poznamenali do sešitku, návštěvu kázání občas odměňme, dotazujme se dotazy na svědomí, „Proč jsi nebyl, kdo tě zdržel od kázání“ (špatný příklad, zaspal a pod.). Po ukaž na vhodných příkladech z veřejného života, a to na příkladech žáků, kteří nedávno vyšli školu, jak oni chodí na kázání. Multifariam multisque modis.

Po školní docházce mějme tuto mládež na zřeteli. Získejme ji do katolických spolků. Nejlépe na konci školního roku. O Omladině se dá mluvit ve škole — jako o složce Katolické akce. — Povzbudíš: „Tam se zase uvidíme. Těším se na vás. To bude pokračovací škola,“ a pod. Sepíšeš si žáky. Navštívíš osobně rodiče, nebo jiní hoši ještě vysvětlí rodičům účel spolku. Nebo pozvat rodiče na schůzi a tam je poučí. — Nepodaří-li se koho získat do spolku, měj jej na zřeteli. Proč se vyhýbá kázání? Proč se spokojuje jenom se mší svatou? Na liknavé třeba působit pastoračně a o způsobu třeba se poradit s jinými spolehlivými hochy. Co uděláme? Ja-

ká je tu příčina? Společnost? Otec? Jest učněm? Má známost? Nemá šaty? Vytaž se ty na toho, ty na onoho a pod. Možno působit i letáčky, sdělíš po sourozenci ve škole pozdrav, dotaž se příležitostně rodičů. Při eventuelním setkání. Při kázání, vypočteném pro všechny stavy a věky věřících si co nejčastěji a nejdůtklivěji všímej mládeže. Nemělo by vlastně minouti jediného kázání bez speciálního užití pro mládež. V takovém užití zvláště urgovat sebevědomí katolické, sebekázeň, statečnost ve vyznání víry — uvádět příklady ze života mladých světců a ze soudobého života. Kdysi zdůraznění: Ne uniforma, ale *čisté* srdce činí vojáka vojákem — přivedlo četaře k svaté zpovědi po 12 letech. Urgovat modlitbu, svátosti, zdůrazňovat jim zodpovědnost, kterou mají vůči budoucnosti a vůči mladším: Sic luceat lux vestra!

Zvěme mládež na naše dobře připravené podniky mládeže, účastněme se jejich slušných podniků, pokud jsou neutrální, půjčujme jim knihy ze spolkových knihoven, uveřejňujme zprávy z jejich podniků, závodů a pod. v krajijském svém listě.

Sami v kostele dbejme na *důstojné* konání služeb Božích. Jak apoštolsky působí *pěkně* přečtená epištola a evangelium! Hlas, obřady — pro mnohého Gratia Dei externa. Správná recitace litaní, modliteb (Otčenáše).

V osobním působení nesmírně široké pole: V kanceláři — dotazem při různých příležitostech (smrt matky, otce, nač křestní list, má zaměstnání, může jít v neděli na mši sv.), při protokolu, písemná kondolence, s dělníky na stavbě, stykem s těmi jinochy, které vidíš o velikonocích přijímat, rekruty — aspoň na promluvu před odchodem na vojnu, udržet s nimi písemný styk na vojně, posílat časopis, při příchodu na dovolenou se o jeho vojenský život zajímat... a pod. Malé služby prokázané skautům jsou pohnutkou, že skauti pořádají na požádání církevní průvody... Při různých příležitostech získáš mnoho mezi mladými okamžitými nápady, dobrými vtipy, dobrou náladou; do divadla přibereš dívku, jinocha-katolíka a získáš rodinu celou (i když není organisovaná), upozorníš předtím členstvo o slušném chování vůči takovým hercům.

Největší pole: individuální vedení ve svaté zpovědi... Přistupuje-li mládež k sv. přijímání, nechejme ji nejdříve přistoupiti, pak ostatní.

3. Se sportovci je třeba také udržovati styky. Získejme hlavně vlivnou osobu v klubu. Působme na něj apoštolsky. Hleďme jej získávati na exercicie. Pak působí on místo kněze v klubu. Učiní aspoň, co možno. Zabrání zábavám v postě. Podporujme sportovní podniky, získáme tím pro zájmy Boží aspoň sympatie. Funiculi Adam! Pokud možno, udělejme jim proslov. Promluvme o přirozených ctnostech hráče, o chování a pod. Gratulujme k výsledku sportovců, dejme i my jim k dispozici plakáty s reklamou našeho deníku, dopomoci sportovci k místu ve farnosti je velikým úspěchem pro působení v klubu...

4. Mládež nás potřebuje. Nevyhýbejme se jí. Jděme mezi ni bez předsudků. Náš styk s mladými mnohým vrátí radost a zbaví je dojmu méněcennosti.

5. Pro hlubší náboženskou práci je nutné rozdělení mládeže podle pohlaví. — Není možná vážnější práce, protože se všeho ve spolku používá jako příležitosti k milkování, ke škádlení. — Jak v přednáškách, tak ani

v jiných podnicích se nedopracujeme k hlubšímu pojmání náboženského života. Působí v každém z nich instinktivně podvědomí: Jak na ni nebo na něho působím?

Oddělená výchova speciálně připravuje na život jinocha a dívku a počítá s jejich psychologíí, s jejich hospodářskými a sociálními potřebami. — Usnadňuje se výchova charakteru a celkové jejich vzdělání. Zvláště se zde musí přihlížeti k zvláštním potřebám ženy a k jejímu postavení rodinnému. Po stránce tělesné výchovy jsou známy diecéšní směrnice. V oddělené výchově je třeba míti pevnou ruku: Ne jenom jednou odděleně a potom zase společně! Kde se jedná o společný nácvik a vystoupení (divadla), pak vše aby mělo svou vysokou mravní tendenci.

III. Principy, týkající se vnitřní práce mezi mládeží.

I dnes můžeme míti mládež křesťanskou, když ne všechnu, tedy aspoň silnou část v ní. — A pokud jsou opravdovými křesťany lidé mladí, berou celý svůj život vážně. — Tovaryš: raději přijme výpověď, než aby křivě mistrovi přísahal. — Úředníci: raději jezdí do Ostravy, než by se zaprodali Sokolu za místo. — Student: neposlechne profesora, když má jíti ke společným sprchám s dívkami. Kolik lidí bychom i dnes měli za sebou, kdyby je nezadržovaly zájmy výdělečné... Mladý lékař se se zájmem dotazuje na učení Církve...

Jelikož máme i dnes mnoho praktických jinochů a dívek, kteří se svým přesvědčením čestně obstáli i nejtěžší zkoušky, pak můžeme i dále předstoupiti před mládež s velikými ideály a probouzet v nich hrdinnost a statečnost. — Je-li zlem velikášství mládeže, bijící se za malichernosti a cíle nicotné, je dobrým její dynamism ve službách království. Nebudme kompromisními ve věcech zásadních, tím si jenom mládež odpudíme. — Polovičitost programu a hanebná prakse mládež odhání. — Tam ona je, kde se něco podniká, kde se jde na výboj, a utíká odtud, kde je tupá nečinnost. Pro velikou věc nebude mládeži těžkou žádná oběť.

Nedivte se, že mnohá duše zahoří k Bohu velikou láskou, když v něm pozná své jediné štěstí, že je schopna i heroismu lásky. Kde idea ve spolku mizí, tam není aktivity. A když postavíme mládeži před oči veliký ideál, pak jej musíme provádět rázně, ne slabošsky. — Ne shovívavý minimalismus, ale maximalismus, spojený s oběťmi. — Heslem mládeže, byť podvědomým, je: Buď, anebo! Odtud si vysvětlujeme zjev, že ji nalézáme v radikálních spolcích. Mládež chce také vidět žítí křesťanství u vedoucích.

Největší myšlenka, pro kterou musíme dnes mládež nadchnout — je náboženství. Kolem tebe je moře moderního pohanství, náboženská vlažnost — mor to matrikového křesťanství. Ty musíš pracovati k znovupokřesťanění společnosti, rodiny atd.

Aby tento ideál mohli provádět, je třeba v nich pěstovat přesvědčení, že jej dosáhnou jen tehdy, když sami budou co nejdokonalejšími křesťany, že se musejí zřící svých zvyků a jednání, které se s křesťanstvím sloučiti nedá, upustiti od světáckého ducha bez poškozené pověsti, proniknouti svatými pravdami. Nesmějí se spokojiti s míněním: my pravdu Boží již

máme, je třeba jen osobního úsilí, osobní svatosti, která není jen pro kněze a sestřičky. Svatým musí býti v dílně, na poli, ve styku. Hluboký transformační účinek na duše. Získává, je vzorný k mistrovi, ukázněný. Bojí se hříchu, volba kamarádů po úvaze, miluje rodiče . . .

Dále musí býti každý pracovník v Katolické akci odborníkem ve svém povolání. Jinak poškodí zájmy Boží.

I zevnější chování, čistota oděvu a pod. je nutné pro pracovníka Katolické akce. Kde se nedbá ve spolku o zájmy Boží, pak takový spolek je na zhoubu. Chodit se do spolku jen pobavit nebo ztratit tam i duši, toť neblahý zjev ve farnosti. Ne samé produkce, zábavy, slavnosti! Ne spolek jen pro kroj a odznaky! — Zábavy jen jako osvěžení.

Katolickou mládež nesmí pohromadě držet jen negace, ale pozitivní práce. Ne místo pomluv a místních klepů proti jiným spolkům. Vymstí se časem. Nejen na truc, kopírovat atd. Nepsat nekřesťansky v novinách!

Nestavme se proti koníčkům mládeže. Musí je míti a dobře, když je má (fotografie, sbírání známek, malířství a pod.).

Positivně pracujme solidním věděním. — Ať si mládež osvojí solidní poznatky v základních věcech. V otázkách budoucího života manželského, o rodinné výchově atd. Důkladně ať si osvojí základní náboženské pravdy — v dějepisných otázkách, velikost Církve.

V sociálním ohledu nevychovávat pro bombastickou fráзовitost. — Ať poznají zásady sociální, potřebné pro současný život.

Bez sociálních kroužků to nepůjde. Nejde v nich o probírání sociologických soustav, ale o aktuality soudobého života hospodářského a sociálního. Míti na zřeteli speciálně různé vrstvy mládeže (zemědělské, dělnické) a jim se věnovat. Ve formě rozhovorů ať mládež spolupracuje, debatuje. Výsledky rozhovorů v sociálních kroužcích shrnout v hesla, a to taková, jež vyjadřují normu agendi. Ať se učí sami řečnit. Neulpět na vedlejším, ale jíti za podstatným.

Zdůrazňujme mládeži, že si musí sama pomoci, že nikdo jiný jí nepomůže. Spasit mládež mládeží.

Použijme kolektivních akcí — společného utrpení pro jeden cíl.

IV K provádění.

1. Mládež dopředu k oltáři! Počátek učinit s mládeží organisovanou. Zpěvníky v rukou. Písně předem oznamovat číslicemi. (Vojáci do jesuitského kostela.) Před odchodem z kostela společné loučení za zpěvu. Ať správně recitují ústní modlitby.

Vedme k přítomnosti na mši svaté, vložme do ní myšlenky, potřebné mládeži. — Vzbudit duchovní přijímání.

Kázání někdy zakončit s určitým předsevzetím. Pozvěme cizího kazatele pro mládež, jako na svatého Václava, Krista Krále, v adventě, na svatého Silvestra, v postě.

Dvakrát do roka trojvečerní přípravu na přijetí svátostí. Těsně před přijetím sv. přijímání společná příprava s kazatelny, jako o misiích.

V ten den ať přijdou všichni na svaté požehnání společně.

Ideálem: měsíční svaté přijímání. Vedou k němu eucharistické kroužky.

Jsou nutny. I s málo členy. Měsíčně. Půl hodiny. Upravená místnost. Program: Vyzývání Ducha sv. nebo příležitostná poznámka, četba Písma svatého (má mít každý evangelium), vysvětlení evangelia jako v Dorostu. Dotaz na svědomí, předsevzetí. Jindy píseň, básně, referát člena nebo duchovního rádce, stanovení termínu společného sv. přijímání. Četba článků z Obrození.

Pozvat jiné do kroužku, dát jim i funkce. Jak zvýšit počet mládeže k sv. přijímání. Pozvat jiné z náboženských spolků nebo bývalé exercitanty, zařadit sólovou vložku při mši svaté, cizím vyhraditi slušná místa v kostele, pravidelné zvaní a příklad mladých vytvoří společné svaté přijímání. Před sv. přijímáním několik vřelých slov kněze. Návštěva SS na konci kroužku dobrovolná. Hlavně nepřímé dotazy na svědomí, o denních povinnostech. Debatovati, jak oživit návštěvu kostela i ve všední den. Čestným slovem.

Jiný způsob: Vzdělávací večerní besedy. Jedenkrát za týden. Rázu apologetického. Dá se tam také probrati historie farního kostela, nácvik příchodu a odchodu z kostela a pod. Při pozdvihování, orientace v diecéšní modlitební knize, aktuality, které si samy vyžádají dotazy, které mohou dáti do schrány.

Poznámky jim dáme pro ideové zkoušky.

V přednáškách však hledme postupovati systematicky. Napřed SZ, pak ZN. Dá se v těchto večerech cvičit zpěv, hudba.

Jindy mohou tyto večery býti praktickým kursem pro dívky ve vaření, pro jinochy zase z jejich oboru.

Před šikem dá se mnoho říci, hlavně dotazy na svědomí. Též v tělocvičně za stolem. Začít příležitostnou poznámkou, nadhodit stručným proslovem určité téma a zakončit společným rozhovorem: Jak je tomu u nás? Co uděláme...? Lístky. Kontrola. — Lze tu mnoho učinit dobrého. Hlavně jejich osobním úsilím a hlavně příkladem. Pojď s námi, nech toho, a pod. Pomohou při dětské besídce.

Všude dbejme, aby se mládež účastňovala i mimořádných pobožností a slavností.

Jindy se dají uspořádat večery Písma svatého. Variatio delectat.

Exercicie: Vysokou školou. Dodávají členstvo do eucharistických kroužků. Pro výchovu vůdců. Vychovávají lidi neosobní. Lidi, kteří neztrácejí víru ve vítězství dobra nad zlem, lidi, kteří by podchytili vedení po odchodu kněze z farnosti. Mladí a schopní.

Vyhledejme si takového. Neříkejme mu, jaké úmysly s ním máme. Nešetřme peněz. Pošleme jej i dvakrát na exercicie. Znamená to pro nás odbřemenění. Ne hromadně na exercicie.

Nejlepší apologií exercicií a impulsem jiným je vzorný příklad exercitanta. Každý se stane po exerciciích eucharistiánem. Ať vytrvá. Jeden za 4 roky získal jen sedm. Filmem, diapositivy, přednáškami, modlitbou, fondy, strádankami, přednáškou v radiu v nedělních úvahách. Získává jiné. Jinoch svoji dívku. Sami exercitanti mluví o exerciciích na základě svých poznámek a zkušeností.

Rekolekční neděle pro mládež. V okresním městě jednou za rok, spojenou s akademií.

Uspořádejme schůzi veškeré mládeže farnosti — jednou mužské, jindy ženské. Tak, aby si ji mládež pořádala sama. Pestrý program.

Rozšiřujme mezi jinochy spisek „Jinoch a Katolická akce“ a mezi dívkami spisek „Dívka a Katolická akce“.

Nejlepším rádcem, jak hledati duše a působiti na ně apoštolsky, zůsta-ne sám náš Pán ve svatostánku. Tam je transformátor, z něhož musíme jako Boží montéři zapojovat své duše a žár lásky přenášet do svého okolí, na duše mladých. Oheň na zem jsem přinesl, a co chci jiného, než aby hořel. A musí hořet v mladých. Mladé srdce se zanítí. Počítají s tímto žárem mladého srdce velcí diktátoři, kteří zneužili velikého nadšení mlá-deže k osobním svým cílům. Nuže, zapalujme, a buďme jisti, že mnoho duší svým optimismem zapálíme!

DEBATA

SCHIKORA. Bylo by velmi dobré jednou za půl roku svolat vůdce mlá-deže různých krajů a tam jim rozvinout plán, co za příštího půl roku mají dělat. Ke konci takové konference ať promluví někdo, kdo by je nadchl.

VAŠEK. Je třeba tvořit krátká a výrazná hesla pro mládež, která by mládež upoutala a povzbudila k činnosti. Tak, jak to činí Baťa. — Dát mládeži příležitost, aby se jejich aktivita uplatnila.

BOGAR. Kněz, který po nikom nic nechce, se podobá matce, která za děcka všechno dělá sama, ale při tom je chce dobře vychovat. Jistě to není správné. Volejme k oběti, ku práci všechny a zvláště mladé.

Charita ve službách apoštolátu

„Religio munda et immaculata coram Deo et Patre haec est: visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum et se immaculatum custodire ab hoc saeculo.“ (Jak. 1, 27.)

„Náboženství čisté a neposkvrněné před Bohem a Otcem toto jest: navštěvovati vdovy a sirotky v jejich soužení a uchovati se neposkvrněným od toho světa.“

Volím k svému referátu *moto* z listu sv. Jakuba; z listu, který Luther nazval „Strohepistel“ a který my katolíci právem můžeme nazvat epistolou Katolické akce, neboť po nás žádá tak důrazně křesťanské činy, akce, říká, že „víra bez skutků je mrtvá“. — Pořadatelstvo tohoto kursu dalo právem téma „Charita ve službách apoštolátu“ až *na konec* po 16 referátech, jako resumé celého kursu, neboť bylo těžko Charitu v Katolické akci zařadit na nějaké podřadné místo, mezi spolkové její složky; *neboť jako charita je v náboženství základem, středem, jádrem, projevem a podstatou náboženství Kristova, tak je charita i centrem, jádrem Katolické akce: charita má pronikat všchno naše dění, z ní vyvěrá katolický život, do ní se opět vrací — vyústuje; proto bych titul, nápis, svého dnešního referátu jasněji vyjádřil: „Charita ve službách Katolické akce“, nebo „Katolická akce charitou“, nebo „Charita — Katolickou akcí v malém“.*

V mé přednášce bude tedy jakýsi souhrn ideový i praktický všeho toho, o čem jsme zde dosud jednali.

I. Ve všech přednáškách zde vinula se jako *červená nit* milosrdná láska a zazníval všude ten základní *tón* Katolické akce — charita.

Jako bez charity není náboženství Kristovo myslitelné, tak ani Katolická akce není myslitelná bez charity. „Religio munda . . .“; religio = náboženství ve smyslu subjektivním, to jest moje závislost na Bohu, mnou uznávaná, což dr. Sýkora překládá „nábožnost“ a němečtí exegetové „Gottesdienst“; toto tedy naše náboženství spočívá v osobní mravní čistotě a ve službě trpícím. Tuto službu nesmím ovšem *zužovat* na službu těm, kteří trpí jen tělesně, nýbrž i těm, — a v popředí těm — kteří trpí duševně, poněvadž zpravidla zde je kořen veškeré bídy fysické i mravní.

Na výstavách charity v Praze, Olomouci, Ostravě bylo přece názorně vidět, jak charita pečuje o člověka od kolébky až k rakvi. — Avšak ani na výstavách, ani ve výkazech a statistikách charity nenajdete tu „duchovní její žen“: křty jinověrců a bezvěrců — zvláště jejich dětí — slavné první svaté přijímání nejen chudých dětí, ale často i dospělých, zprostředkování posledního pomazání, odstranění konkubinátů a sanace manželství, křesťanské pohřby místo kremace, konverse, získání pro vyučování náboženství odhlášených, duchovní pomoc rozvráceným rodinám, péče o kněžský a klášterní dorost i vydržování atd.; to je tajná rubrika charitativních pracovníků. Činnost charity nesmí se ani *zužovat* jen na péči *kurativní* —

na léčení propuklých již chorob, ale ona ucpává příčiny zla — tedy jedná preventivně, profylaxně. Co zla a pádů dívek zamezuje charita na příklad „nádražními misiemi“, kolik vražd a sebevražd překazí svou pomocí těhotným, novorozenatům, radou a pomocí zoufalým! „Principiis obsta, medicina sero paratur,“ je heslo i charity.

Charita tedy zahrnuje všech 14 skutků tělesného i duševního milosrdenství! Náboženství Kristovo je náboženstvím milosrdné lásky — charity: „Misericordiam volo et non sacrificium,“ volá Kristus, a v jeho přikázání lásky — prohlašuje — je obsažen „všecek zákon i proroci“ — „universita lex pendet et prophetae“. Tuto milosrdnou charitu označuje Kristus jako „distinctivum“ svého messiánského království pro svou tehdejší přítomnost. „Zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli: slepí vidí, hluchí slyší, kulhaví chodí, malomocní se očišťují . . . a chudým se zvěstuje evangelium;“ a tu též hlavní značku klade všem budoucím pokolením: „Po tom vás poznají, že jste učedníci moji, budete-li se navzájem milovati, jako já jsem miloval vás.“ — Není to tedy jenom *duch* lásky, jímž má býti provanut život Kristových učedníků, ale mají to býti skutky milosrdné, prokazované bližním, jako to bylo u Krista, který „pertransibat mundum benefaciendo“ a který po výkonu pokorné služby umývání nohou řekl: „Příklad jsem vám dal . . .“ Kristovu charitu po nás důrazně žádá: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali;“ oznamuje nám předem, jaké bude jeho měřítko při posledním soudu pro jeho vyznavače: „Lačněl jsem, a dali jste mně jísti . . . a nedali jste mně jísti.“ Tím jsem, myslím, třeba jen letmo, ale dostatečně naskizoval, že osou katolického náboženství a katolického života a tedy i Katolické akce učinil Kristus milosrdnou charitu, která jednou navždy rozdělí lidstvo na příslušníky království Kristova a příslušníky říše satanovy.

Tak učení Kristovo chápali apoštolové a jeho Církev až dodnes, tak chápe je i náš křesťanský rozum. Apoštol svatý Jan opětovně píše „Bůh je láska“, a o lidech, v nichž lásky k Bohu a k bližnímu není, praví, „kdo nemiluje, zůstává ve smrti“. Vzpomenu jenom ještě toho největšího apoštola Katolické akce *svatého Pavla*, jenž ve svých velkolepých epištolách charitě učí, o charitu žádá, na příklad onou nádhernou hymnou lásky (I. Cor. 13): „Kdybych mluvil andělskými hlasy . . . lásky však neměl . . . byl bych jako měď zvučící a zvonec znějící . . . nic mi to neprospívá“ etc.; a tak všichni apoštolé.

Toto náboženství milosrdné charity přejímá Církev od Krista a jeho apoštolů, kteří volali: „Charitas Christi urget nos;“ i ona ve všech stolecích opakuje, a to až po dnešního velikého papeže Pia XI. encyklikou svou volajícího „Caritate Christi compulsi“ (encykl. 3. května 1932), že jsme charitou Kristovou vykoupeni a že křesťanskou charitou jen se zachráníme. Ostatně i náš křesťanský rozum tuto nauku Kristovu, žádající po nás účinnou charitu vzájemnou — charitativní Katolickou akci — dobře chápe, věda, že člověk jest obrazem Božím a že tento obraz Boží je tím dokonalejší, čím je Bohu lásky bližší, a to právě charitativní činností, jak to krásně kardinál Newmann vyjádřil: „Víra (přesvědčení) plodí heroje, charita tvoří svaté.“ Světci, hereové křesťanské lásky, stojí Bohu nejbližší. Jestliže náš pražský p. kardinál dr. Kašpar nazval v pastýřském listě ne-

dávno obětavé pracovníky charitní „anděly milosrdné lásky“, tož chtěl tím naznačiti, že i v řádu duchovních tvorů, v hierarchické stupnici andělů — v těch 9 kůrech — stojí nejvýše a tudíž Bohu nejbliže andělé lásky, „Serafové“ — láskou planoucí.

V Božím řádu je tedy základní a nejvyšší hodnotou láska. V Bohu, u tvorů duchovních, v nebi i u lidí na zemi. Ano, i v popředí zjevovaných nám vlastností Božích stojí Boží láska, jak svědčí o tom celé dílo vykupitelské, a jak i Církev krásně to vyjadřuje v modlitbě X. neděle po svatém Duchu: „Deus, qui omnipotentiam tuam parcendo maxime et miserando manifestas: multiplica super nos misericordiam tuam . . .“

Proto svatý Pavel praví: „Nyní jsou víra, naděje a láska, ale větší z nich je láska.“ Jindy: „Caritas numquam excidit!“ — láska nikdy nepomine, ani po posledním soudu, kdy pomine víra s nadějí.

Katolická akce je činnost — čin; a náš katechismus shrnuje všechny naše dobré činy ve tři kategorie: modlitbu, půst a almužnu. Modlitba se odnáší k Bohu (jsou to všechny skutky pobožnosti), půst odnáší se k nám (skutky sebezáporu a umrtvování) a jen „almužna“ odnáší se k bližnímu (všecky skutky tělesného i duchovního milosrdenství).

Katechismus tedy označuje všechny naše dobré skutky vůči bližnímu: almužnou — charitou.

Toť by byl ideový — theoretický — souhrn Katolické akce, zračící se v charitě jako v jejím východisku, jádru i jejím vrcholu, jak to sv. Pavel v listě k Řím. (13. 8) napsal: „Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicem diligatis: qui enim diligit proximum, legem implevit,“ anebo jak totéž ještě kratčeji řekl svatý Augustin: „Miluj, a pak dělej, co chceš!“

II. Po tomto ideovém resumé — souhrnu — přicházím k praktickým závěrům pro Katolickou akci.

Vdp. děkan Hudeček výstižně nám ukázal, proč křesťanská láska ochladla nebo vyvanula u nás;

vdp. Král naznačil nám, s jakými obtížemi se potkáváme, když chceme z vlažnosti a ledovitosti ji probudit, rozohnit;

vdp. dr. Kolář poukázal na prostředky a cesty, jimiž ty obtíže překonáme.

Po této všeobecné části podrobně pojednáno, jak *dojdeme* k cíli K. A.

1. *Kázáním* dogmatických pravd (vdp. děkan prof. dr. Cinek) a morálních povinností (vdp. dr. Hlouch);

2. *výchovou lidu*: mládeže (vdp. Vicenec), dospělých (ndp. kanovník Jemelka) a funkcionářů Katolické akce (vdp. Dolanský);

3. *organizací* Katolické akce na vesnici (vdp. kaplan Jemelka), ve městě (vdp. insp. Mlčoch) a všude „výborem“ (vdp. Zdráhal);

4. *vkliněním* Katolické akce do stávajících útvarů náboženských (vdp. děkan Dokoupil), do organizací světských, ale křesťanských (vdp. kaplan Macík), do organizací neutrálních (vdp. Schneeweis) a ke státním úřadům (msgr. děkan Hlobil).

Mně zbývá teď, jak včlenit prakticky charitu do Katolické akce — čili jak papež Pius XI. a náš p. arcibiskup žádá: utvořiti *organickou jednotu*; co dosud se dělá jednotlivě a roztroušeně, to uvést v soustavnou spolupráci laiků s pastorem kněží.

Co řekli všichni referenti přede mnou o Katolické akci, platí i o charitě, a k jakým závěrům dospěli, dospívám i já, že bych musel *mutatis mutandis*, vše teď opakovati!

V nauce Kristově, jak jsem právě dovodil, má charita křesťanská místo centrální; totéž místo musí míti charita i v *aplikaci* této nauky Kristovy na život, a právě na dnešní náš život ve všech jeho směrech. Proto účinná charita (milosrdná láska) musí zaujímat centrální postavení i v Katolické akci, která se nejen modlí „přijď království tvé“, ale majíc království Boží sama v duších vlastních, šíří je i do duší svých bližních. — Jde o to, jak? — Svatý Otec Pius XI. nám radí: „Svět nevěří v kázání a kněžství, ale věří ještě v lásku; pustme se do dobývání světa láskou k chudému!“ A veliký charitativní apoštol dr. Ozanam, zakladatel světových vincenciánských konferencí, když se mu nedařilo šíření království Božího slovem, volá: „Postavme svou víru pod ochranu křesťanské lásky!“ Sám tak učinil — a už to šlo. Nuže, postavme i my svou Katolickou akci pod ochranu křesťanské charity! Tím nastoupíme již vyzkoušenou a osvědčenou cestu, kterou šel sám zakladatel království Božího na zemi, Kristus, jeho apoštolé a kterou jde vítězně jeho Církev dodnes.

Kristus, ač všemohoucí, který mohl tedy tisícerým způsobem šířit své království, získávat a přitahovat duše lidské, přece zvolil cestu charity: konaje skutky milosrdné lásky, tělesné i duševní, a přinášeje největší oběti osobní, vyvrcholené v oběti kříže, kdy až smrt uzavírá jeho svatá ústa, modlí se poslední charitativní modlitbu: „Otče, odpusť jim...“ Jen jeden jeho charitativní čin připomenu: Shrbená žena (Luk. 13. kap.). „Ježíš v synagoze učil v sobotu. A hle, přivedli mu ženu neduhem stíženou, až k zemi schýlenou. I pohlédl na ubohou, k sobě ji zavolal a vloživ na ni ruku, ji uzdravil, že se vzpřímila a velebila Boha.“ — Zde máme Kristův návod, jak se charita dělá. Kristus se soucitně dívá na shrbenou ubožačku, k sobě ji volá, vkládá něžně na ni ruku, zázračně pomáhá a vzpřimuje. Hle, zlatých pět paragrafů naší charity, jimiž se máme řídit! Měli bychom vidět tu tisícerou bídu — nezavírat oči — našich bližních od kolébky až k rakvi, a slyšet tu bolestnou klaviaturu stonů malých, velkých, umírajících! Kristus volá, hladí, pomáhá. Tolik každý z nás může, aby laskavě promluvil, ruku stiskl, a nemůže-li pomoci, aspoň poradil, vždyť okolo nás tolik zařízení sociálních, charitativních, humanitních, které to konají. Nakonec Kristus Pán shrbenou ženu vzpřimuje; abychom i my laskavou účastí zlomené duše, zoufalé, vzpřimovali, dávali jim odvahu a naději. A nejkrásnější finale: Uzdravená žena velebí, chválí Boha! — Může-li býti lepšího a nádhernějšího zakončení naší milosrdné lásky, než duše z kleslosti vzpřimená, hledící do nebe a chválící Boha, třeba v kříži, i kdybychom všechnu její bídu nebo utrpení neodstranili! Zde máte Kristův návod, jak se dělá charita! Touže cestou charity vítězně šířili království Kristovo jeho apoštolé, kteří si pro charitu vytvořili zvláštní diaconát, nemohouce už vše sami zmoci. Vtělená Katolická akce — svatý Pavel — jak mistrně organisoval charitu věřících, sám přidává k ní toliké oběti osobní: „Kdož je z vás nemocen, abych já nebyl nemocen, kdo hoří, abych já nehořel, abych já s ním netrpěl...?“ (Cor. II. 19.)

A jaké vítězné triumfy sklízí Církev — toto „vinculum caritatis“ —

jdouc po královské a evangelní cestě charity, vidíme z výkřiku ohromného pohanstva: „Vizte, jak se křesťané milují!“

Jestliže byly také doby, kdy Církev působila na mysl lidskou leskem, bohatstvím, pompou nebo světskou mocí, majíc v popředí snad jaksi méně svoji vnitřní sílu, charitu, tož vzbuzuje Bůh hned své veliké muže, heroy charity, že i takový všemocný papež Inocenc III., tepna Evropy, ve snách vidí, jak svatý František, tento chudáček Boží, podpírá nakloněný, hrouťící se Laterán. Rozhlédneme-li se historií Církve, tož vidíme, jak nepřehledná řada květů Církve — duchovní řády — přejímajíce charitní práce podle tvářnosti té které doby a země, stmelují to „Corpus Christi mysticum“ a šíří Království Kristovo do nejzazších končin země, jak to ostatně dosud činí misionáři.

Kristus, apoštolé i Církev šli a jdou k srdcím lidským charitou. Tož my známe lepší cestu? Není učedník nad mistra!

Jestliže cesta charity osvědčila se vždy a všude jinde, tož osvědčí se zvláště v Katolické akci u nás; neboť charitou navazujeme jen na osobitý *charakter našeho národa*. Platí-li vůbec o duši lidské „anima humana naturaliter christiana“, tož platí to po výtce o duši slovanské. Na tomto přirozeném podkladě chtěl míti vybudovanou naši republiku president Masaryk, dav jí do vínku devisu „Humanita“. Humanita je však pouze „podložka“ ke šlechtění a roubování vzácného stromu, křesťanské charity. — Duše našeho národa, posvěcená křesťanstvím, vypěstěna byla staletími v charitativní, soucitnou, milosrdnou duši českou. Toť nepopíratelný, základní rys našeho národa, jenž vedle svých tradičních, zhoubných vlastností (zvláště té nesvornosti, jež pohřbila říši velkomoravskou, přivedila Lipany, Bílou horu a přivedila ztrátu státní svobody) má přece i tuto krásnou vlastnost citovou a lidumilnou, kterou vidíme v typické naší Dagmaře, sv. Ludmile, sv. Miladě, sv. Anežce, Doubravce, sv. Zdislavě, v nepřehledné řadě lidumilných a obětavých kněží, kteří nám založili tolik charitativních nadací a ústavů, to jsme viděli nedávno v té velkolepé, svépomocné akci za války „České srdce“, tuto překrásnou vlastnost národní máte takměř vtělenou v takovém dru Noskovi nebo našem arcib. dru Stojanovi, jehož charitou jsme dosud zahříváni.

Arcibiskup Stojan! Toť naše česká a slovanská Katolická akce — charitou! Charita Stojanova nedovedla nikdy státi nečinnou, nikdy neřekla „už dosti“. To veliké charitativní srdce Stojanovo se rozlévalo — vpravdě bylo „diffusivum sui“ — na všechny kolem něho, a to nejen u nás ve vlasti naší, ale i za hranice k vídeňským Čechům a ke všem Slovákům, objímajíc je velikou láskou v Apoštolátě sv. Cyrila a Metoděje a na unionistických sjezdech. Co dobrého Stojan pro království Boží svojí charitou vykonal, kolik odpůrců získal a kolik zla u nás právě v době nejhorší zamezil, nedá se ani vypočítati. — V Americe (vloni) universita v New Orleansu udělila řeholnici Stanislas Melone za 50letou charitativní činnost akademickou hodnost i titul „dra charity“; slavné promoce se účastnil i president Roosevelt. Náš národ má ve Stojanovi takového „doktora křesťanské lásky“! A druhým naším doktorem charity je vloni zesnulý *dr. Nosek*. Vzorný úředník, vzorný náš poslanec, vzorný ministr, jenž už za světové války a po ní tak dojemně pomáhal, a to osobně, kde byla

bída v klášteře, sirotčinci, starobinci — vpravdě tak, jako druhdy svatý Mikuláš, jenž založil řadu charitativních ústavů (starobinců a útulků pro mládež), zůstává při tom jak v kostele při denních sv. přijímáních, tak v životě veřejném jen skromným členem III. řádu sv. Františka, až vloni v dubnu chudičký umírá s křížkem v ruce a se slovy: „Nic nemám, než tento křížek v ruce.“

Veledůstojní pánové! Vraťme se k charitě Stojanově, kterou nám i v Olomouci založil, povolav za jejího ředitele horlivého P. Bláhu. Bohužel, odchodem P. Bláhy velice charita utrpěla a dodnes není dobudována. *Jak velkolepě by musela dnes vypadat u nás* nejen charita, ale i Katolická akce, kdybychom měli v republice všech těch 4893 farních odborů charity, kdyby k nim svou apoštolskou činností přistoupilo těch 300.000 „katolických žen a dívek“ u nás a na Slovensku těch 100.000 členů Spolku sv. Vojtěcha, a tento veliký zástup rozšířen byl řadami členů „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“! S takovou armádou mohla by Katolická akce nejen postupovati krokem, ale letěti skokem, a brzo by nebylo možné takové živoření náboženství a náboženské výchovy katolických dětí ve školách, nebyl by možný tak nepatrný vliv a význam katolické naší většiny ve státě a veřejném životě vůbec. — Navážeme-li Katolickou akci na charitu Stojanovu, udeříme u nás na to vlastní, domácí zladění lidu a národa, jehož se už zmocňuje světská humanita k převeliké škodě naší.

Náš pan arcibiskup je přesvědčen o tom, že s budováním Katolické akce musí se začít zdola. Nuže, tato práce už je charitou z polovice vykonána; žel Bohu, že ne všude. Pokračujme tedy v tom, co jsme pro Katolickou akci si připravili a dobudujme spěšně tento její charitativní podklad všude. V naší olomoucké diecési máme dnes 258 charitativních odborů z počtu 472 českých far. — Jako Poláci vybudovali si svoji, dnes vzornou Katolickou akci na tom, co již měli zřízeno, na velkolepé akci tiskové a závodch tiskových, tak je mým názorem, abychom si my Katolickou akci vystavěli na tom, co již máme: na naší charitě; vždyť organizace charity svým programem patří do Katolické akce, má i úplně shodnou *strukturu* jako Katolická akce. Farní odbor charity je svazek (nikoli pouhý spolek) všech charitativních složek — ať korporací, ať ústavů a zařízení — pod předsednictvím faráře (předsedou podle stanov je farář už svým úřadem), tedy charitativní laici jsou pod přímým vedením Církve, jak se to žádá v Katolické akci. Totéž platí o diecésních svazích charity, jejichž protektory a vůdci jsou nejdůstojnější Ordinariové.

Ježto dnes mají naše spolky náboženské, řehole, Svaz katolických žen a dívek, spolky školské a vzdělávací i spolky tělocvičné ve svých programech i činnost podpůrnou, charitativní, mají býti všechny zastoupeny a soustředěny ve farním odboru charity, která je takto střediskem, buňkou, základní jednotkou celého katolického života ve farnosti. (V Mor. Ostravě je to již provedeno.)

Pro tento způsob budování Katolické akce na charitě mluví i starosti finanční, jež s Katolickou akcí jsou spojeny; charita prostředky finanční buď má, nebo si je daleko snáze opatří než Katolická akce.

Konečně Katolická akce po stránce formální není žádnou iuridickou, právní osobou, jako je farní odbor charity, proto jí bude velmi těžko, ne-li

nemožno pořádat veřejné akce, přijímat dary, jestliže by jí dobré duše na příklad odkazem něco věnovaly, nebo reality a pod. věnovat chtěly.

Abych tedy skončil své vývody praktické, považuji za velmi účelno a užitečno — ne-li nutno — aby organisovaná charita tak těsně byla s Katolickou akcí spojena, ne-li sloučena, že by tvořila centrum jejího útvaru navenek. Tím by se v poslední hodině čelilo i dnešní ofensivě humanity, která charitativní spolky a nadace vypracovanou již osnovou zákona o péči o mládež chce svému dozoru a kontrole nejen podrobiti, ale o jejich existenci — zbavených samostatnosti — rozhodovati.

Uvidíte, jak těžko se bude pracovati Katolické akci, kde není naší charity, jak nepatrné budou její výsledky, kde práce charitativní jsou znesnadněny nebo znemožňovány! — Nejhuře se pracuje pro království Boží tam, kde již zákony a pod tresty je zakázána každá charitativní činnost církve — jako v Rusku. To je ďábelská zbraň na vyhlazení náboženství a zničení království Božího: zbořením mostů k srdcím lidským! — Odchovanci ruského bolševismu již nyní jen s posměchem a útrpným úšklebkem hledí na náboženství, jako na staré, nepotřebné haraburdí. S této strany od největších nepřátel našich „není ještě odtroubeno“, jak bylo řečeno i psáno. I když lidská přirozenost si vynutila i u bolševiků, v jejich zemi, tu a tam svá práva podle známého rčení „naturam si furca expellas, tamen usque recurret“; změněna pouze taktika na výboj; — užívá se metody „trojského koně“; a jak vidíme na Mexiku, Španělsku i na Francii, s úspěchem. — U nás tento nejnebezpečnější nepřítel — stále roste; vnikl do organisací, z nichž některé již opanoval, jako „Volnou myšlenku“ (st. letošní mezinárodní sjezd Volné myšlenky v Praze!). Záludně se vtírá do „mírových“ sdružení (letošní mezinárodní kongres mírový v Ženevě!).

Svatý Otec dobře vidí, a proto tak velice varuje a už i každý kompromis s komunismem tak přísně zakazuje, jako posledně i indexem ve Francii. Katolické akci a katolické charitě je dnes neúprosným a největším odpůrcem — komunismus!

Na druhé straně, jak jistě — i ve svém velikém utrpení — blahořečí němečtí katolíci ve III. říši své veliké organisaci charitativní, která jim po zničení všeho toho nádherného, co si vybudovali v politice („centrum“), v tisku, ve výchovných ústavech i v Katolické akci atd. — zůstala jedinou a poslední baštou jejich katolického veřejného života. Není krásnějšího pohledu, jak viděti ty uvědomělé a vytrenované katolíky německé — tolik trpící — jak pevně semknuti okolo svých neohrožených biskupů v organisacích charitativních se zástupem 75.000 charitativních pracovníků a pracovnic řeholních, 40.000 charitativních sil z povolání a 60.000 funkcionářů dobrovolných, v tisících svých charitativních ústavech a zařízeních, konají tak obrovské dílo charitativní a spolu i dílo Katolické akce, že ani Hitlerův režim netroufá si na ně sáhnouti, naopak je donucen jejich činnost — při vší podezřívavé slídivosti — veřejně chváliti a jim děkovati! Dílo Wehrmannovo ve Frýburku — centrála to charity — a dílo Sonnenscheinovo v protestantském Berlíně, jako veliké majáky charitativní září dnes ve chmurných chvílích života německým katolíkům. „Russia et Germania docet.“ — Jsme jako v kleštích svírání nepřitelem obojím. Myslím, že nám už netřeba dlouhých úvah. — Vloni jsme podle slov msgra dra

Vaška zde na svatém Hostýně I. kursem pouze „nastříhali na šat, ale šatu Katolické akce neušili“; letos však, doufám, jsme tímto pracovním sjezdem nejen snesli přehojný stavební materiál k budově Katolické akce, ale ohledavše dobře její základy charitativní a probavše celý její stavební program, sestavili jsme už také stavební plán a práce. Nuže, začněme! „Et dixi; nunc coepi!“ Začněme svorně a jednotně a hlavně: rychle! „Jam ardet Ucalegon“ — „Už hoří soused“! Rychle k činu, svět se řítí do propasti.

Lidstvo dnes tak jako suchopar po vláze prahne po lásce. „Za trochu lásky šel bych světa kraj...“ volá náš veliký básník. Kristus nám lásku přinesl: „Ignem veni mittere“ — a co chci? — Aby hořel! Dnes udeřila pro katolicismus veliká doba. Svět, zklamaný odevšad, čeká na náš čin, na naše evangelium. Běda, běda, jestliže bychom i my nyní zklamali! Dnes už nejedná se o ten peníz, o ten pomíjející dar, o ten kus chleba, který když dnes hladovícimu dáme, zítra opět hladoví, o kus toho šatu, který brzo roztrhá a jest opět nahý; my svou charitou neodstraníme dnešní hmotnou bídu — k tomu přece je stát a smysl jeho existence — dnes však jde o to, zda křesťanskou spravedlností a charitou dovedeme z dnešní krise vybědnout, dnes jde o to, zda křesťanství má tu sílu a průbojnost své příslušníky udržet, druhé získat a nepřátele překonat, dnes jde o to, zda pravdou je, co president Masaryk o smyslu našich dějin a národa napsal: „Ne César, ale Ježíš!“ Zda zvítězí „Marx“ nebo „Hitler“ či Kristus, zda zvítězí láska či násilí. — „Omnia vincit amor“ — amor, dilectio — caritas! — Nuže, s touto zbraní a heslem Sušilovým po vzoru Stojanově nebojácně vpřed! Máme v čele tak neohroženého a vzácného papeže Pia XI., jenž nás burcuje a volá: „Nebojte se! Osudy lidstva jsou v rukou našich!“, slova to, jež jsou jen obměnou slov Kristových: „Co se bojíte, malověrní?“ „Nolite timere, ego vici mundum!“

Návrhy:

1. Dobudujme už konečně, a to neprodleně a bezvýjimečně v každé farnosti „Farní odbor charity“!
2. Na místě četných dosavadních časopisů charitativních, jež by se sloučily, ať vychází jediný, důkladný časopis charitativní pro celou čsl. republiku s první částí vědeckou (teorie charity) a s druhou částí praktickou (charitativní práce)!
3. Organizací charity (farních i diecézních) použijeme pro budování Katolické akce, propůjčující Katolické akci charitativní kanceláře i charitativní časopis!

DEBATA

KRÁL. Bylo by potřeba uspořádat kurs charity nebo něco podobného, aby naši činovníci v charitě znali různé možnosti působnosti v oboru charity. — Jsou také různé státní dobročinné spolky, které dostávají podpory od států. Hledět do nich vniknout a užít ve prospěch potřebných ve farnosti.

- BOGAR. Upozorňuje, že sbírky pro různé humanitní světské spolky začínají úspěšně pronikat mnohde na úkor sbírek charity.
- BUSCH. Odsuzuje stranickost agrárníků, kteří sbírky na charitativní účely stranicky zahrocují. — Doporučuje, aby Charita zřídila diapásky. — Využívejme také více promítacích přístrojů, které mají Okresní osvětové sbory a Okresní péče.
- KOLÁŘ, Zábřeh. Upozorňuje, že státní humanitní ústavy mají sice mnoho státních podpor, ale mnoho z jejich peněz pohltí nákladná režie a zaměstnanci těchto ústavů. — Ohledně návrhu, který připravily humanitní světské spolky, chtějíce zakázat ostatní charitativní činnost, upozorňuje, že není třeba se lekat, poněvadž i kdyby zakázali zřizovat nové katolické dobročinné ústavy, vždy ještě budeme mítí dosti ubohých nemocných ve svých farnostech, ke kterým světská humanita nepůjde.

Apoštolát činností sociální a politickou

Mluvili jsme o charitě — jíž někteří nazývají nejkrásnější částí apoštolátu. Já mám mluvit o věcech, které se dnes uplatňují ohněm, mečem, revolucemi: Ale i tomu se nesmíme vyhýbat.

„Veritas liberabit vos,“ musíme si přiznat pravdu, ať se nám líbí či ne. Musíme počítat se skutečností, do níž nás Bůh postavil.

1. *Politika*. Jen několik slov o ní. Není možno říci všechno za půl hodiny. SKM v Čechách je složkou KA. A bráníme tomu, aby nás někdo nesvedl k politikaření, a tato taktika je pro nás výhodná, nutná. Poučovat o zásadách společenského i politického života, to smíme a musíme, ale to není politická činnost. — Musíme vždy mít na zřeteli dané poměry. Na př. katolíci ve Francii by se nerozhodli zřídit si vlastní politickou stranu. Tím ovšem není řečeno, že by se to hodilo pro naše poměry. Musíme i tuto otázku uspořádat podle svých poměrů, jak ve státě celém, tak i v jednotlivých osadách. Leckde je lépe, když se duchovní správce politické práce zdržuje, jinde zase je lépe, když do ní zasahuje. Na př. Seipel v Rakousku, Šrámek u nás, to jsou lidé, za které musíme Pánu Bohu děkovat. V těch věcech musíme zvláště prosit Ducha sv., aby nám udělil daru moudrosti. Není možno stanovit zde dogma stejné pro všechny země a osoby.

2. Teď: *Sociální* řád. Obsahuje dvě věci: společenský řád a od tohoto je třeba rozlišovat hospodářský řád. Sociologie a oekonomie jsou dvě různé vědy, ale mají velmi mnoho vzájemných styků, věci hospodářské působí mocně na život sociální a naopak. — Nám všude musí jít o to, abychom svět přesvědčili (a bolševici nám v tom pomáhají), že to není křesťanství, konat jen v neděli svou povinnost, nebo jen někde v soukromí se něco pomodlit. Nevneseme-li také přímo do společenských řádů lásku Kristovu, pak: budeme se navzájem vraždit. Pohledme právě v tyto dny na Rusko: Nejlepší spolupracovníci Leninovi jsou postříleni. Od koho? Zase od nejlepších spolupracovníků Leninových. — Svatý Otec se v tyto dny stále modlí a pláče, neboť poměry ve světě jsou hrozné.

3. Tím už je naznačena odpověď na otázku: Je to *nutno*, abychom se starali i o sociální otázku? Kdysi celé svazky morálky byly popsány pojednáními o sedmém přikázání Božím. Dříve ani na burse se nesměla zařídit nějaká praktika, dokud moralisté neprohlásili alespoň: tolerari potest. Jak veliký byl vliv katolické nauky i na život hospodářský! Pojednání „De iure et iustitia“ zaujímaly velké knihovny svazky. — Musím se tedy těmi věcmi zabývat. Je to řečeno, nejen jako dobrá rada, ale jako nařízení, i v posledních kapitolách „Quadragesimo anno“: — Každá diecése by měla mít několik odborníků ze svých kněžských řad. Zatím jich máme velmi málo. Zato sociální demokraté nám již vyrabovali tři čtvrtiny sociální encykliky, upravili si ji podle svého a vydali jako své zboží. Vzpomínám, když se konaly přednášky před 13 či 14 lety katolickým akademikům, bylo jim zdů-

razňováno, že by z každého roku aspoň 3, 4 se měli věnovat výhradně této otázce. Bohužel neuskutečnilo se to.

4. *Oč vlastně jde?* Když sv. Otec zahajoval vatikánskou výstavu katol. tisku, byl jsem tam také přítomen. Sv. Otec přišel, chvíli to trvalo, než začal mluvit. A pak mluvil dlouho a tak vážně, že to působilo rozruch v tisku všech zemí a vztek u bolševiků. A od té doby ve svých projevech snad ani jednou neopomenul zdůraznit: Čiňme, co je možno, je to snad poslední lhůta, již nám Bůh ještě dává na záchranu od bolševismu. — Příklad máme na Španělsku: Ještě před rokem by nikdo nebyl řekl, že k něčemu takovému by mohlo ve Španělsku dojít. Osudná byla chyba, které se dopustili španělští katolíci a do jisté míry i vůdce katolíků Gil Robles: že se nepostavil nekompromisně pro nutnou sociální reformu, podle zásad encykliky *Quadragesimo anno*. — Stalo se nejednou, v různých zemích: Když byl ustanoven nový farář, řekl mu patron kostela statkář-latifundista: Všechno můžete mít ode mne, jen když svým ovečkám se nezmíníte a sociálních otázkách. — A u nás? President sice nedávno pravil: My nemůžeme zavádět u nás bolševismus. A skutečnost? Velké výkladní skříně pražských knihkupectví jsou naplněny bolševickou literaturou, a je pro ni zájem a odbyt, poněvadž liberalistické hospodaření znamenitě připravuje půdu pro bolševismus. Tedy: Buď uskutečníme ze základu nový, spravedlivý, křesťanský sociální řád — nebo zahyneme v bolševismu, stále se šířícím. To je odpověď na otázku: *Oč vlastně jde?* Jde o všecko!

5. *Hlavní body reformy:* a) Povznést musíme mravně - náboženskou úroveň všeho našeho lidu. S člověkem mravně zchátralým nepořídíš nic, s národem demoralisovaným ještě méně. Sociální reforma skutečně především záleží na nás, duchovních pastýřích lidu. — b) Volejme neohroženě, i kdyby nás za to tupili: nejprv dbejte o vlastní domácnost, dejte lidu chléb! Liberalismus je větroplach: šilhá jen po cizině, svůj lid hladovějící nevidí. Studujme problém „autarkie“ (soběstačnosti)! — c) Všecka výroba se musí přeorientovat: podniky beznadějně nesmíme stále křísit a sanovat. Mnohá dosavadní odbytiště sama se industrialisují, s tím přec musíme počítat. — d) Nezbytná je reforma moderního finančnictví, poněvadž neprávem dosáhlo takové nadvlády, že může přes noc zničit všecko hospodářství. Hrozná výstraha je finanční krach ve Spojených státech amerických roku 1929. — e) Všimějme si revoluce techniky, která jistojistě vytvoří zcela nový hospodářsko-sociální řád. Ještě je možno zachytit technokratické hnutí.

6. *Zvítězíme?* Záleží na nás! „Kdybych měl vylíčit, kolik zla nadělal liberalistický kapitalismus, musel bych mít fantasmii Dantovu a pero Zolovo.“ Jde o to, abychom tomu porozuměli. R. 1929 začala krize. Vybuchlo to v Americe. Miliony poctivých lidí byly ožebračeny. Už sedmý rok trvá krize a z liberální strany nevyšel ani jeden pronikavý praktický návrh na pomoc. Ale ani ze strany sociální demokracie nebylo co očekávat, neboť i sociální demokracie pluje v liberalistických vodách. Teprv v posledních měsících je tamodtud slyšeti rozumný hlas, uznávající dokonce náš program, aspoň částečně. Nedávno vydal pražský sociální demokrat dr. Franzel, Němec, pozoruhodnou knihu: „Die abendländische Revolution“. Je v ní pěkně oceněn středověk jako doba, v níž vládl pravý altruismus, vzorný společenský řád, který on nazývá pravým socialismem!

Naší povinností je: uvědomit si, že musíme a jedině my můžeme pomoci. I kdyby Stalin úplně obrátil, pokud budeme ve vlnách liberalismu, dotud nám bude vyrůstat vždy nový bolševismus. Propagujme encykliku Quadragesimo anno. Je to trochu zahanbující, že leckde ji znají nekatolíci lépe, než katolíci. Nedávno ve francouzské sněmovně sklidil pochvalu za svou řeč socialistický poslanec; když mu tleskali, vyznal jim, že čerpal z Quadragesimo anno. Úkoly naše jsou velké, těžké — ale s námi je Bůh!

Shrnutí výsledků porad

Je velmi důležité, abychom, než se ještě rozejdeme, zopakovali si některé důležité normy pro svou budoucí práci, jak se vykrystalisovaly během porad. Kdybychom si před odchodem takto neshrnuli svých porad v krátké směrnice, jednali bychom zrovna tak nemoudře, jako kdyby někdo sice velmi dobře a nákladně zasel dobré símě do role a pečlivě plel, ale v době, když obilí uzrálo, nestaral se o ně, aby je sežal a svezl suché do stodoly, nýbrž nechal je na roli na pospas živlům přírodním.

Prosím za prominutí, že jsem jako sekretář byl nepříjemný tím, že jsem přísně dbal, aby byl řečníky a debatéry dodržován čas, a aby se debaty nezatoulaly. *Na debaty musí být získán čas*, protože naše jednání jsou *porady*, kde má právo na slovo nejen referent, nýbrž i posluchači, a když nějak zaviněně je znemožněno, aby projeví účastníci svou dobrou zkušenost, pak právem by vznikala rozmrzelost. — A že se netrpěly v debatě projevy příliš dlouhé? Pánové, každá minuta, co jsme zde na sv. Hostýně, je zlatem Božím, kdo řídí přednášky a debaty, řídí ukrajování ze zlata Božího! Vždyť každá minuta naší společné přítomnosti zde na kursu má nesmírnou cenu, tolik záleží, abychom jí použili co nejlépe pro věc Boží a pro věc duší. Proto spočívala na předsedovi a sekretářích veliká odpovědnost za bonum commune.

Staly se chyby nějaké v přípravě kursu i nyní v jednání. Chybil jsem i já. Ale považte: Když onemocní výkonná hlava Katolické akce v arcidiecési dr. Foltynovský, když onemocní v poslední chvíli i ředitel Katolické akce msgr. Jemelka a všechna příprava spočívá na dru Hlouchovi a na mně, při ostatních našich pracích, pak se snadno stane chyba. — Ale i své porady svatohostýnské posuzujme v duchu lásky: nedívejme se, jak to dělávají rozmrzelí nemocní lidé, jen na těch několik nedostatků, bez nichž ostatně není žádné lidské dílo, nýbrž dívejme se raději na kurs očima lásky a dokonale zužitkujme pro věc Boží kladné hodnoty, *jichž* — Bohu dobrotivému budiž za to dík — *bylo mnoho a velmi mnoho!*

Projednávali jsme na těchto poradách nejtěžší a základní otázku Katolické akce: apoštolát. Kdo si živě uvědomí, co je to apoštolát, ten pochopí, že jsme se dali do práce gigantické. V Mariánských družinách mají též býti vychováni sodálové apoštolátního smýšlení. Ale kdo jste řediteli družin, víte, jak úžasně těžká a velká je to úloha, vychovati sodála apoštola. Nemáme dále v češtině jediné vyčerpávající monografie o apoštolátu. Kdo by nám tedy mohl mít za zlé, že i my jsme někdy poněkud vrávorali v debatách. To by byl div, kdybychom v materii tak těžké šli všichni přímočaře k cíli!

Pokud se referentů týká: Jejich přednášky byly připraveny s opravdovou svědomitostí a s velikou láskou k věci, v nejednom případě s přípravou, která vyžadovala mnoho dní úporné práce a studia, a proto také je v nich plno zdravého zrní.

*

Co a jak budeme nyní dělati ve farnostech v nastávajícím roce?

Stručná odpověď: provedme to, co nám ukládá pan arcibiskup přípisem, jež zaslal k našim poradám.

1. Pěstujme stále v duších apoštolátní smýšlení. „Neboť nebude-li u našich věřících apoštolské horlivosti, všechny pokusy o Katolickou akci jsou již předem odsouzeny k nezdaru.“

Vykonejme tedy — nestalo-li si tak dosud — kázání o KA. Pro jednotlivé stavy vykonejme aspoň jednou, dvakrát do roka stavovské kázání. — Je-li to jen poněkud možno, uspořádejme aspoň jednu schůzi pro dotyčný stav. Vedme příslušníky stavů k tomu, aby společně přijímali aspoň na vhodné svátky sv. svátosti; kde to půjde, vedme je k pravidelnému měsíčnímu přijímání sv. svátostí. — Přidržíme je, ať si zakoupí v počtu co největším brožurku, vydanou pro příslušný stav v hlučínské sbírce Životem, pro muže „Muž a KA“ a podobně „Žena a Katolická akce“, „Jinoch a KA“, „Dívka a KA“, a ať si každý svou brožuru pečlivě přečte a promyslí.

2. „Postarejte se,“ přikazuje pan arcibiskup dále, „aby ve všech farnostech během letošního podzimu a nejpozději do zimy byl z dobrých a způsobilých katolíků vytvořen farní výbor KA. Když nejde jinak, ať si je prozatím třeba velmi úzký, ale za všech okolností ať je takový, aby byl duší práce o křesťanskou obrodu farnosti.“

Podrobnosti, jak se má výbor sestavit a jak má pracovat, jsou rozebrány v referátu p. faráře Zdráhala.

3. „Na podzim a nejpozději v zimě ať není dekanátu, v němž by nebyl uspořádán — pokud se tak ještě nestalo — praktický kurs pro pracovníky KA ve farnostech.“

V několika děkanstvích takové kursy byly již vykonány: v Uh. Brodě, na Velehradě, v Mor. Ostravě, Příboře, Vítkově.

Velmi prakticky zařídili si kurs v Novém Jičíně: Dopoledne napřed mše sv. a kázání pro všechny stavy. Dále společná přednáška pro všechny stavy o podstatě, nutnosti a hlavních rysech KA u nás. Odpoledne rozděleně pro každý jednotlivý stav, současně tedy ve čtyřech místnostech (možno však v nutném případě spojití muže s jinochy a ženy s dívkami), a zakončení zase společné kázání a sv. požehnání.

Ale to je jen příklad. V jiných děkanstvích bude účelno, ba snad nutno, uspořádati kurs jinak. Rozhoduje volný čas, místnosti, referenti atd.

Doporučuje se na kurs z farností poslati lidi *vybrané*; aby však se nezdálo, že se pěstuje nějaké tajemnůstkářství, nedoporučuje se brániti v účasti takovému dobrému katolíku, který by sám se chtěl účastniti, i když je to pasivní povaha, od níž pozitivní práce nelze čekati.

4. „Uraďte se, jak provedete usnesení porady dekanátních referentů KA o uspořádání kursu pro vedoucí pracovníky ve čtyřech oblastech diecése.“

Podrobnosti k tomuto důležitému příkazu budou publikovány o něco později.

Vedle těchto příkazů pana arcibiskupa zdůrazňuje kurs ještě tyto směrnice:

5. Velmi důležitou úlohou bude získávat vlašné laiky pro katolický život. V referátu p. faráře dr. Koláře je mnoho námětů pro tuto práci. Dobré služby při tom konají různé kursy, přednášky a týdny, pořádané nikoliv exklusivně pro lidi již křesťanského smýšlení, nýbrž všeobecně, při čemž ovšem se katolické principy podávají nikoli polemicky, nýbrž ukazováním jejich pozitivní hodnoty. Podobně knihy, ukazující ideové bohatství katolické nauky (věrouky, liturgie, morálky, filosofie atd.) mohou dobře napomáhati k překonávání námitek a k získávání pro katolickou pravdu. Na př. spisy Cinkovy, Braitovy, Soukupovy, Habáňovy, Peckovy a j. — Velkou pomoc možno čekati od častého a raného sv. přijímání. Velmi jest podporovati kroužky katolické inteligence.

6. Rozvoji KA v jednotlivých děkanstvích velmi prospěje, když dekanátní referenti budou udržovati čilý styk s jednotlivými farnostmi;

když dále povedou pečlivý seznam schopných pracovníků a pracovníc v děkanství;

když se dekanátní referenti z jednotlivých oblastí sejdou a dohodnou, co a jak podniknouti pro jednotlivé kraje;

ať hledí osobním stykem získati pro KA kněží, kteří dosud se k ní chovají netečně.

Byla vyslovena prosba, aby pro nejbližší dekanátní konference stanoveno bylo téma: Jak to zařídíme v našem děkanství, aby Katolická akce co nejvíce mohla prospěti potřebám duší a Církve.

7. Aby byl možný živý kontakt diecéšní mezi ústředím KA a kněžstvem, budiž znova vydávána korespondence, jako bylo kdysi „Království Kristovo“. Tato korespondence budiž maličká, jen asi 4 stránky, aby kněz nemusil čísti mnoho; ale obsahujž všechny podstatné informace: co v nejbližším měsíci dělati, vyzkoušené návrhy na pořádání slavností, náčrtky přednášek pro jednotlivé stavy.

Všichni kněží, kteří mají dobrý námět nebo vhodnou skizzu přednášky, se prosí, aby redakci v diecéšním ústředí ji dali k dispozici. Od kdy bude vycházeti, kde a ostatní podrobnosti, dojedná diecéšní rada.

8. Obdobný kurs Katolické akce jako letos budiž konán i příštího roku, a to zase v touž dobu a na sv. Hostýně. Nebudiž témat tolik, jako na dosavadních kursech, buďtež však probrána podrobněji. Zvláště žádáno téma o rodině. O tématech a základních rysech kursu rozhodne nejbližší porada dekanátních referentů.

(NB. Dodatečně bylo žádáno, aby jedno odpoledne bylo věnováno pastoračním aktualitám, aby kněží mohli vypovídati své těžkosti a zjednali si orientaci).

9. Učiněna dále ještě některá usnesení, která nepatří přesně k budování KA, ale jsou velmi důležitá pro náboženský život v arcidiecési:

a) Poněvadž charitativní práce je nepostradatelným předpokladem pro

činnost KA, kurs vřele se přimlouvá, aby odbočky Ludmily byly zřízeny i v těch farnostech, v nichž dosud zřízeny nejsou.

b) Aby velkolepá činnost křesťanské charity se projevila v měřítku ještě větším a ještě úctyhodněji, budiž J. E. panu arcibiskupovi vyslovena prosba, aby působil k tomu, by i Svaz katolických žen a dívek podával o své charitativní činnosti zprávy do ústředí Charity.

c) Poněvadž nedostatečnost kostela Luhačovic, jakožto města lázeňského, má důležitost pro celou arcidiecési, ať diecésní rada KA morálním vlivem podporuje akci pro vybudování farního kostela v Luhačovicích lázních.

d) Budiž pracováno o to, aby i v Přerově a snad i v jiných městech, v nichž v neděle a svátky se rozcházejí řady turistů, na nádraží v ranních hodinách byla dána cestujícím příležitost k účasti na mši svaté.

e) Kdyby byly v diecési konány nějaké větší pouti, budiž pořadatelům předepsáno nejdůstojnější konsistoři odvésti část čistého výnosu pro účely KA.

10. Při vši této práci pamatujme na slovo pana arcibiskupa: „*Modlete se a vyzývejte věřící k modlitbě za tu velikou milost, aby Katolická akce u nás se v duších opravdu ujala. Vždyť dobře fungující Katolická akce je něco tak velikého, že to dovede vybudovati jen Duch svatý, a my lidé jsme při tom jen slabými nástroji.*“

OBSAH

<i>PŘÍPIS J. E. XAVERA RITTERA, APOŠTOLSKÉHO NUNCIA</i>	5
<i>PŘÍPIS P. ARCIBISKUPA DR. L. PREČANA</i>	7
Příčina, příprava a zevnější průběh porad	9
<i>Prof. CM. fakulty dr. Bedřich VAŠEK, Olomouc: Katolická akce bez duší opravdu apoštolských je neproveditelná</i>	13
I. MOROVÁ RÁNA NÁBOŽENSKÉ OCHABLOSTI U NÁS	
<i>Děkan Jakub HUDEČEK, Huštěnovice: Které příčiny náboženskou ochablost u nás na Moravě vyvolaly a jak se projevuje</i>	20
<i>Farář dr. František KOLÁŘ, Zábřeh: Jak prováděti obranu proti nejnebezpečnějším zvlažňujícím vlivům současným</i>	30
II. JAK SI VYBUDUJI KATOLICKOU AKCI VE FARNOSTI	
<i>Farář František ZDRÁHAL, Dolní Životice: Vytvoření farního výboru</i>	38
<i>Kaplan Josef MACÍK, Holešov: Poměr Katolické akce k světským křesťanským spolkům ve farnosti</i>	41
<i>Děkan Antonín DOKOUPIL, Kvasice: Poměr Katolické akce k náboženským sdružením ve farnosti</i>	44
<i>Exposita Stanislav SCHNEEWEIS, Olomouc-Hodolany: Jak vřadím do Katolické akce dobré katolíky, neorganizované v katolických spolicích?</i>	47
<i>Děkan msgr Jaroslav HLOBIL, Uherský Brod: Katolická akce a světské úřady</i>	49
<i>Kaplan Antonín JEMELKA, Laškov: Které úkoly přikáží Katolické akci na vesnici</i>	52
<i>Inspektor Jan MLČOCH, Uherské Hradiště: Které úkoly přikáží Katolické akci ve městě</i>	55
<i>Kaplan Josef DOLANSKÝ, Val. Klobouky: Jak vychovávat pracovníky v KA ve farnosti?</i>	59
<i>Farář Vojtěch KRÁL, Zdounky: Překážky KA</i>	63
III. CO PODNIKATI, ABY I VE LHOSTEJNÝCH KATOLÍCÍCH BYL PROBUZEN HORLIVÝ NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT	
<i>Prof. CM fakulty dr. František CINEK: Které věroučné pravdy zvláště třeba zdůrazňovat</i>	66
<i>Dr. Josef HLOUCH, asistent CM fakulty: Které požadavky morálky a náboženského života nutno stavět do popředí</i>	76
<i>Sídelní kanovník msgr Fr. JEMELKA, Olomouc: Jak vychovávat apoštolátní smýšlení mužů a žen v Katolické akci</i>	85
<i>Kaplan Dominik VICENEC, Frenštát: Jak budit apoštolátní smýšlení u jinochů a dívek</i>	91
<i>Metropolitní kanovník msgr dr. R. NEJEZCHLEBA, Moravská Ostrava: Charita ve službách apoštolátu</i>	98
<i>Superior dr. P. Frant. KRUS T. J., Praha: Apoštolát činností sociální a politickou</i>	107
<i>Sekretář kursu dr. Bedřich VAŠEK: Shrnutí výsledků porad</i>	110

